

ürün

SOSYALİST DERGİ

ARALIK
1976 30

yl:3 cilt:5

TOPLUMSAL İLERLEME STRATEJİSİ

○ KÜLTÜR
ve KÜLTÜR SORUNLARI

○ İSCİ-KOYLÜ İTTİFAKI:
DEVRİMCİ SAVAŞIMIN

BELKEMİĞİ

○ SOSYALİST TOPLUMDA
İSCİ SINIFININ YERİ

İÇİNDEKİLER :

HABER — YORUM — İNCELEME

Murat Morali
bağışdır - 2012

Kültür ve Kültür Sorunları Üzerine

Zafer İNANÇ 5

İşçi - Köylü İttifakı :

Devrimci Savaşımın Belkemiği

Erdal ERGÜN 29

Türkiye’de Yenilik Var

Roger TERRON (L’Humanite Muhabiri) 49

TÜTED İstanbul Şubesi Başkanı

Kemal Daysal İle Bir Konuşma 56

DÜNYA İŞÇİ SINIFI PARTİLERİ ÜZERİNE BİLGİLER

Çağımızın Marksist - Leninist Partisi

La Nouvelle Revue Internationale 61

ÇEVİRİLER

Toplumsal İlerleme Stratejisi

Enrique PASTORİNO 72

Çağdaş Aşamada İdeolojik Savaş

Prof. Dr. A. S. TODOROV 77

AYIN HABER ÖZETLERİ

Sovyetler Birliği Haber Ajansı «TASS» 92

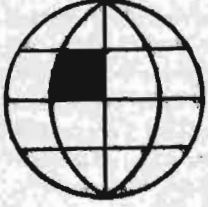

Sahibi : Ural ATEŞER ● Yazı İşleri Müdürü : Selçuk UZUN ● Yönetim Yeri:
Divanyolu, Klodfarer Cad. No: 38/2, İSTANBUL ● Yazışma ve Havale Adresi:
P.K. 41 Sirkeci İSTANBUL ● Genel Dağıtım : TAN DAĞITIM, Başmuhasip
Sokak, Aras İşhanı, No: 5/201, Cağaloğlu/İSTANBUL ● Ankara Dağıtım: ANKA-
RA DAĞITIM, Bayındır Sokak 38/3 Kızılay/ANKARA ● İzmir Dağıtım: EGE
DAĞITIM ● Abone Şartları : Yıllık 100, Altı Aylık 50 Lira. Dış Ülkeler için
iki katıdır ● Dizgi-Tertip: BAŞARAN MATBAASI ● Baskı: UFUK MATBAASI

OKURLARA

DERGİMİZİN 30. SAYISI; CAĞALOĞLU'NDAKİ 23 - 27 KASIM GÜNLERİNDEKİ ELEKTRİK KESİLMESİNDEN VE ARDINDAN 4 GÜNLÜK BAYRAM TATİLİNİN GİRMESİ NEDENİYLE GEÇ ÇIKMIŞTIR.

30 SAYIDIR 3. DEFA OLAN BU GECİKMEDEN DOLAYI ÖZÜR DİLERİZ.

gençlere can güvenliği ve öğrenim özgürlüğü

Üniversiteler açıldığından bu yana, gerici - egemen güçlerin tezgahladığı saldırılar, ilerici - yurtsever gençler üzerinde sürüyor. Hemen tüm öğrenim kurumlarında, eğitim fiilen engellenmiş durumdadır. Öğrenimin görünüşte sürüyor gibi görüldüğü öğrenim kurumları ise, küçük bir grup faşist ayak takımının kesin işgalinin sürdüğü yerlerdir. Geniş kesimiyle ilerici - yurtsever olan öğrencilerin dersliklere giremediği bu öğrenim kurumlarında, küçük bir ayak takımı azınlığıyla «öğrenimi sürdürme oyunu» na katılan öğretim görevlileri de, faşist işgalin suç - ortağı durumundadırlar.

Faşist işgal ve terör, orta - öğretim kurumlarında ve öğretmen okullarında da olanca azınlığıyla sürmekte. Bu okullar, faşist MHP ve Ülkü Ocakları'nın karargahı haline getiriliyor. Bu ralarda, gün geçmiyor ki, bir öğrenci öldürülmesin.

İlerici - yurtsever gençlerin öldürülmeleri, çoğu günlük basında, «tarlabaşı cinayetlerinden» daha önemsiz gösterilmektedir. Böylece, gençlerin öldürülmeleri kamu oyunda kanıksatılmak istenmektedir.

Her türden goşist akım —maocusu, troçkisti, anarşisti— faşist oyunları provokasyonla tamamlıyorlar. Komünist, sosyalist, sosyal - demokrat, demokratik - solcu ayırımı yapmadan ilerici - yurtsever gençliğin kitlesel demokratik direnişini oluşturma çabaları; bu maceracı, sapık akımların çelmelemelerine tanık oluyor. İlerici - yurtsever gençliğe kurşun sıkan, toplantılarını sabote etmeye kalkışan, ilerici - yurtsever gençlerin biricik demokratik kitle örgütü olan İGD'yi silahla basan maocusundan troçkistine, anarşistine kadar her türden goşist akım, en az faşist sürüleri kadar sorumludur bu katliamdan.

«Eylem kaçını oportunistler» de, ilerici - yurtsever gençlerin demokratik birliğini sabote etmede, adeta bu goşist akımlarla yarış etmektedirler.

İlerici - yurtsever gençlik hareketi; faşist sürüler, her türden goşist eylemciler, ve eylem kaçını oportunistler tarafından kuşatılmak istenmektedir.

Sorun, sadece gençlik sorunu değildir. Saldırıları, tüm demokrasiden ve ilerlemeden yana olan güçlere yöneltilmiştir. Tüm saldırılar, gerici - faşist karması MC tarafından düzenlenmektedir. Sorunun çözümünü bir başına gençlerin sırtına yüklemek, gençliği maceralara itmenin gerekçesi olur. Başta işçi sınıfımız olmak üzere, tüm demokrasiden ve toplumumuzun aydınlık yarınlarından yana olan güçlerin; ilerici - yurtsever gençliğin «öğrenim özgürlüğü ve gençlere can güvenliği» savaşımına arka çıkması gerekmektedir. Gençleri savaşımında bir başına bırakıp, gençlerimizin öldürülmesine «ah - vah» çekmek, kimseyi sorumluluktan kurtarmaz. İlerici - yurtsever gençlerimizi, faşist sürülerine ve her türden goşist - maceracı akımlara karşı savaşımalarında desteklemek; ilerici parlamenterlerin, tüm demokratik örgütlerin, tüm ana - babaların, ve tüm yasal sosyalist akımların, ivedi demokratik görevleridir.

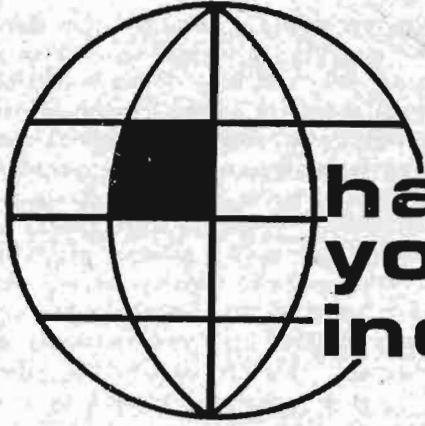
Üniversite öğretim üyeleri, geniş çoğunluğuyla, durumu teşhis etmektedirler. İşçi sınıfımız ve onun tek sınıf ve kitle sendikal örgütü olan DİSK, gençliğin savaşımına destek olmaktadır.

Sorun, soyut tavır almalarla geçiştirilemeyecek boyutlara ulaşmıştır. Faşist katliamın son bulması için, daha kaç tane genç ölmelidir! İlerici parlamento üyelerinden, yarınlarının umudu olan evlatlarını yitirme acısını tadan ve evlatlarının akşam eve dönüşünü kuşkuyla bekleyen ana - babalara kadar, bir avuç gerici - faşist işbirlikçinin dışında kalan tüm ilerici güçler, somut eylemle demokrasi savaşımına katılmalıdırlar.

İlerici - yurtsever gençlik, demokrasi savaşımını duraksatabilecek her türlü provokasyonlara saflarını kapatarak; itilmek istendiği terör ortamına girmeyerek; kararlı ve sorumluluklarının bilincinde olarak, demokrasi savaşımında yığınsal olarak yer alabilecek olgunluğa sahiptir. Yarım asırdan fazla zamandır faşist teröre karşı savaşım koşullarında çelikleşerek günümüze ulaşan, işçi sınıfımızın utkan savaşçı geleneği, bu zorlu savaşımında da yolları aydınlatmaktadır.

URAL ATEŞER

TÜSTAV

haber yorum inceleme

kültür ve kültür sorunları üzerine

Zafer İNANÇ

«Kültür, her zaman politikaya bağlı olmuştur. Hatta ondan ayrılamaz. Napoleon imparatorluğunun kendi ululayıcı kültürel politikası vardı. Bismarck, sosyalistleri kıyıma uğrattırken, aynı zamanda da, Katolik kilisesinin Almanya'daki siyasal etkisine karşı 'kulturkampf' (kültür kavgası) adını verdiği ve az eğitilmiş küçük - burjuvaziyi özellikle etkileyen bir savaşım yürütüyordu. Hatta Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nden sonra, 'proletkult' (proletarya kültürü) düşünceleri ve pratiği ile ilgili olan savaşım da, her şeyden önce, genç Sovyetler Devleti'nin koşullarında, küçük - burjuva ideoloji ve siyasetinin, yeniden depresmesine karşı verilen bir savaşımды.»¹

Çoğumuzun, birçok kez, gerçek içeriği üzerinde düşünmeden, klişeleşmiş olarak kullandığımız «kültür» ün ve «kültürel alan» ın, sınıf savaşımının en yakıcı odak merkezlerinden biri olduğu kuşkusuzdur.

Özellikle de burjuva düşüncesinin, son derece bilinçli olarak, içinden çıkılamaz bir karmakarışıklığa soktuğu —çeşitli burjuva akımlarının 250 kadar kültür tanımlaması olduğu düşünülürse— ve bu alandan hareket ederek kendi saptırıcı ve bozguna görüşlerini kitlelere dayattığı —yada dayatmak istediği— dikkate alınırsa, kültür ve içeriği üzerinde derinliğine durmanın zorunlu bir görev olduğu kendiliğinden anlaşılır.

Diğer yandan, iki farklı dünyanın, iki karşıt toplumsal sistemin —kapitalizm ve sosyalizm— aralarındaki antagonik karşıtlığı, kapitalizmin, yaşamın diğer bütün alanlarında olduğu gibi bu alanda da insanlığa artık olumlu hiçbir şey önerememesine karşılık; sosyalizmin, yaşamın diğer bütün alanlarında olduğu gibi, bu alanda da, insanlığın ışıklı geleceğinin tek umudu olduğunu iyi kavramak açısından da, kültür konusunu irdelemenin önemli bir yarar sağlayacağı açıktır.

*
*
*

Konumuzun aydınlık bir biçimde kavranılması için, herşeyden önce kültür kavramının net bir tanımlamasını aramak zorundayız. Gerçekten de, burjuvazinin kültür tanımları «kolleksiyonu» bir yana bırakarak, Marksist - Leninist görüş açısından kültürün tanımlamasıyla konumuza giriş yaparsak ne görmekteyiz?

— Marksizm - Leninizm, kültürü, herşeyden önce, insan eyleminin tüm tarihsel süreç boyunca üretim, teknik, bilim, sanat, ahlak, politika, spor, v.d gibi en çeşitli eylem alanlarında dile geliştiği olarak kavrar.

— Fakat, Marksizm - Leninizm bu kavrayışla yetinmez. Marksizm - Leninizm, kültürün kapsamı içine, yukarıda adını andığımız en çeşitli eylem alanlarının maddi (makinalar, üretim deneyimi, v.d.) ve manevi (bilim, sanat, edebiyat, felsefe, ahlak, eğitim ürünleri, v.d.) ürünlerini de sokar.

— Ve en nihayetinde Marksizm - Leninizm, kültür tanımlamasını, tarihsel insan eyleminin bu en çeşitli eylem alanlarında dile gelişiminin ve bu eylem alanlarındaki maddi ve manevi ürünlerinin ortaya çıkışının en somut göstergesi olan, herhangi bir toplumun üretici güçlerinin ve sosyo - ekonomik, siyasal ve ideolojik düzeyinin bütünüyle ele alınışı ile tamamlar.

Dikkat edilirse, bu tanımlamadan da anlaşılacağı gibi, Marksizm - Leninizm açısından, kültürün tarihselliği ve kültürün üretici güçlerinin ve sosyo - ekonomik, siyasal ve ideolojik düzenlenişindedir. Kültürün tarihselliği konusunu daha sonraya bırakarak, öncelikle kültürün üretici güçlere, sosyo - ekonomik yapıya bağımlılığına, başka bir deyişle, kültürün maddi temellerine eğilelim.

KÜLTÜR VE MADDİ TEMELLERİ

Lenin, Batı Avrupa'da burjuva kültürünün gelişimi üzerinde dururken, ısrarla, bunun «maddi temelleri» üzerinde, kendi deyi-

şiyle «kapitalist teknolojinin gelişimine, pazar ve mübadele ekonomisinin büyümesine»² bağımlılığı üzerinde durmaktaydı.

Lenin, bu bağımlılığı açıklarken, Marx'a başvurmakta; ve Marx'ın, sosyal hareketleri, insanların irade, bilinç ve niyetlerinden bağımsız, ve tam tersine insanların irade, bilinç ve niyetlerini belirleyen yasalar tarafından yönetilen doğal bir tarihsel süreç olarak kavradığını belirtmekteydi. Ve bunu şu sözlerle ifade etmekteydi: eğer bilinç «kültürün tarihinde bu kadar ikincil derecede bir rol oynuyorsa, bu kültürün eleştirisinin de bilincin şu yada bu biçimi yada sonucu üzerinde daha da az durabileceği kendiliğinden anlaşılır. Başka türlü söylersek, bu eleştirinin hareket noktası, düşünce değil, fakat objektif dış olgudur.»³

Bununla beraber, kültürün materyalist temeli, kültür içindeki yaratıcı ve bilinçli insan unsurunu da hiçbir şekilde saf - dışı etmez; tam tersine, bu insan unsurunu, objektif dış olguya diyalektik bir biçimde bağlar. Zira, insanlığın kültürel tarihinin, «insanın, doğanın bağışlarını tümüyle hazır olarak almaktan hoşnut olmayıp ve gereksinimi olduğu tüketim nesnelere bizzat kendisi yapmaya koyulduğu» an'dan itibaren⁴ başladığı ne kadar doğruysa; «kültürün gelişiminin de bilincin gelişimine paralel olarak yürüdüğü ve ondan ayrılmazlığı» da⁵ o kadar doğrudur. İşte buradan da, bilincin karşı etkisi çıkmaktadır. Bu nedenle de, tarihsel süreç içindeki her «kültürel çalışma» pratik olarak⁶, «içinde ortaya çıktığı çağın en ivedi gereksinimlerine uygun olarak sosyal ilişkilerin yeniden yapılandırılmasına yöneliktir.»*

Bütün bu açıklamalardan çıkartabileceğimiz sonuç ise şu olmaktadır :

- Kültür, belli toplumsal koşulların tarihsel gelişimi düzeyi tarafından belirlenmiş insan tarafından yaratılan yapay (suni) çevrenin maddi, manevi bir yönüdür.
- Fakat bu yön —ister maddi ister manevi olsun— gelişimin objektif yasalarının ve bütün üst - yapının karşı etkisi sonucu olarak, insan ve toplumsal yaşam üzerine etkide bulunur. Böylece de, toplumsal ilişkilerin olduğu kadar, tek tek bireylerin ilişkilerinin de oluşumuna katkıda bulunur.

Görüldüğü gibi, Marksist - Leninist görüş açısından kültür ve maddi temelleri ele alınırken, tüm diyalektik, sosyo - politik, ob-

* Ve bu anlamda ele alındığında, «kültürel çalışma... sosyal ilişkilerle ilgili olduğundan», «devrimci etkinlik te kültürel bir çalışmadır»⁷. Devrimci etkinliğin «kültürel çalışma» düzeyine yükseltilmesini ise, Plekhanov açıkça şöyle belirlemektedir : «Yurdumuzda bu sınıfın —işçi sınıfı (ç.)— oluşması daha da büyük bir önem taşımaktadır. Onun ortaya çıkışıyla birlikte, bizzat Rus kültürünün karakteri de değişmiştir.»⁸

jektif ve subjektif, maddi ve manevi etkenler birarada kavranılmaktadır. Sonuç olarak diyebiliriz ki; «kültür... insanların yaratıcı güçlerinin tarihsel gelişim düzeyleri ile, bu yaratıcı güçlerin ortaya çıkıp geliştikleri toplumsal biçimleri ve bu yaratıcı güçlerin hem maddileşmesi hem de ifadesi olan maddi ve manevi kazanımları arasındaki toplumsal karşılıklı etki sürecinin de sonucudur.»⁹

Ve işte, buradan da, kültürel kompleksin kendine özgü özelliği, göreceli bağımsızlığı, gelişmesinde süreklilik niteliği, evrensel kültüre açıklığı; tek bir sözle, kendini yaratan maddi temellerde oluşan - gerçekleşen değişikliklere otomatik yada mekanik bir biçimde bağlı olmadığı gerçeği ortaya çıkmaktadır. Bu önemli noktayı, yazımızın ilerisinde, özellikle, «Proletkult» (Proletarya Kültürü) bölümünde daha somut olarak göreceğiz.

Fakat bütün bunlar, konunun sadece bir yönüdür. Marksizm - Leninizm her ne kadar kültürün göreceli bağımsızlığı, gelişmesindeki sürekliliği, v.d. belirlemekle birlikte, kültürün tarihsel karakterini de her zaman dikkate almıştır. Şimdi bu nokta üzerinde duralım.

KÜLTÜRÜN TARİHSELLİĞİ

Kültürün tarihselliğinden anlaşılması gereken en önemli nokta, hiç kuşkusuz ki, her kültürün ancak içinde doğup geliştiği sosyo - ekonomik oluşuma sıkı sıkıya bağımlılığıdır.

İşte bu nokta, kültürün tarihselliğinin somut göstergesidir. Çünkü, Marksizm - Leninizmin sosyo - ekonomik oluşumları ele alış tarzı, kaçınılmaz olarak tarihseldir. Başka türlü söylersek, sosyo - ekonomik oluşumların birbiri ardısına gelişmesi teorisi, Marksizm - Leninizmin en temel köşetaşlarından birini oluşturur.

Bu teoriye uygun olarak, evrensel tarihi, son tahlilde üretim güçlerinin gelişim düzeyi ile belirlenen üretim biçimlerinin ve sosyo - ekonomik oluşumların ardıcıl yükselen, gittikçe yetkinleşen bir çizgi izleyerek birbiri ardısına olarak geliştiği biçiminde ele alan Marksizm - Leninizm, her sosyo - ekonomik oluşumun, ikili bir yönelimle, kendi tarihsel kültür kompleksini oluşturduğunu belirler. Bu ikili yönden biri, bir anlamda geçmişe yönelik olup, yeni sosyo - ekonomik oluşumun kendinden önceki kültürel mirastan, kendi koşullarına ve kendi gereksinimlerine uygun olanları alması, özümlemesi olarak vücut bulur. İkinci yön ise, yeni sosyo - ekonomik oluşumun, kendi koşullarına ve kendi gereksinimlerine uygun olarak, kendi yeni tarihsel kültür kompleksini yaratması ve geçmişin kendi koşul ve gereksinimlerine yanıt vermeyen kültürel yapısını olumsuzlaması ve tasfiye etmesi olarak ortaya çıkar.

Diğer yandan, kültürün bu tarihselliği, aynı zamanda kültürün **sınıfsallığının** da belirleyicisidir. Çünkü tarihsel süreç içinde ortaya çıkan tüm sosyo - ekonomik oluşumların belirleyici karakteri sınıfsaldır ve bu nedenle her sınıflı sosyo - ekonomik oluşumun kültürü de, içinde barındırdığı çeşitli sınıfların çıkar ve ideolojilerinin damgasını zorunlu olarak taşır.

Özellikle de antagonik (uzlaşmaz) sınıflı sosyo - ekonomik oluşumlarda başta manevi kültür ürünleri olmak üzere, maddi kültürün çeşitli alanları da, bu sosyo - ekonomik oluşumların hakim sınıflarının tekelinde bulunur.

Bu gerçeği dikkatle gözlemleyen Marx, şöyle yazmaktaydı : «Hakim sınıfın fikirleri, her çağda hakim fikirlerdir; yani toplumun **maddi** gücü olan sınıf, aynı zamanda toplumun yönetici **fikri** gücüdür. Maddi üretim araçlarını elinde tutan sınıf, zihin üretiminin araçları üzerinde de denetime sahiptir. Öyle ki, bu sayede, genel olarak, zihin üretiminin araçlarından yoksun olanların fikirleri onun hükümranlığı altındadır. Hakim fikirler, hakim maddi ilişkilerin fikri ifadesinden, fikirler olarak kavranan hakim maddi ilişkilerden başka birşey değildir. Dolayısıyla hakim fikirler, bir sınıfı hakim sınıf yapan ilişkilerin ifadesi, o sınıfın hakimiyetini dile getiren fikirlerdir. Hakim sınıfı meydana getiren fertler, başka şeyler arasında, bilince de sahiptirler ve bu nedenle, düşünürler. O halde bu fertler, bir sınıf olarak hükümran olduklarına ve bir çağın her bir şeyini kararlaştırdıklarına göre; bunu her alanda yaptıkları, böylece topluma düşünürler olarak ve fikir üreticileri olarak da hükmettikleri, çağlarındaki fikirlerin üretimini ve üleşimini düzenledikleri besbelli ortadadır»¹⁰.

Fakat her sosyo - ekonomik oluşumda hakim olan bu hakim kültürün yanısıra, ve ona karşıt olarak, bir de ezilen ve sömürülen sınıf ve tabakaların da kültürel unsurları, değerleri vardır. Yahudi şövenizminin temsilcileri olan Bund'çulara karşı zorlu bir savaş veren Lenin, bu savaşımdan hareketle, bu gerçeği şöyle vurgulamaktaydı: «Her ulusal kültür, demokratik ve sosyalist bir kültürün, gelişmemiş bile olsa **unsurlarını** taşır; zira her ulusta, yaşam koşulları zorunlu olarak demokratik ve sosyalist bir ideoloji doğuran, bir emekçi ve sömürülen kitle vardır. Fakat her ulusta, aynı zamanda, sadece 'unsurlar' durumunda değil, fakat **hakim** kültür biçiminde bir burjuva kültürü de vardır. Bu nedenle de, 'ulusal kültür' genel olarak büyük toprak sahiplerinin, din adamlarının, burjuvazinin kültürüdür. Bir marksist için temel gerçek olan bu gerçeği, Bundçu, gölgede bıraktı, bu gerçeği kendi laf kalabalığı içinde 'boğdu'; yani gerçekte, sınıfsal uçurumu aydınlığa çıkaracağı yerde, bunu okuyucudan sakladı. **Pratikte**, Bundçu, sınıfların

dışında bir ulusal kültür varmışçasına gibi bir inancı yaymakta büyük çıkarı olan burjuvazinin konumunu benimsedi.

«Demokratizmin ve dünya işçi hareketinin enternasyonal kültürü' belgisini formüle ederken, biz, her kültürden sadece demokratik ve sosyalist unsurlarını alıyoruz; biz, burjuva kültürüne, her ulusun burjuva milliyetçiliğine karşıt olarak sadece ve salt bunları alıyoruz»¹¹.

İşte Marksizm - Leninizmin büyük ustalarının bu sözlerinden çıkan somut gerçek te göstermektedir ki, antagonik sınıflara ayrılmış her sosyo - ekonomik oluşumda, bütün ulusun ortak bir «ulusal kültürü» nden söz edilemez. Ve işte yine bu nedenle, burjuva toplumunda, burjuvazinin ve yandaşlarının «burjuva kültürü» ile emekçi ve sömürülen kitlelerin «demokratik ve sosyalist» unsurları içeren kültürü arasında mutlaka bir ayırım yapmak zorundayız.

Ayrıca, kültürel değerlerin yaratılışında gerçek, kalıcı, evrensel kültürel değerlerin yaratıcıları olan gerçek maddi üretim alanında çalışan emekçiler ve gerekse bilim, sanat, eğitim ve diğer alanlarda çalışanların, kısacası çalışan insanlığın halk kitlelerinin yaratıcılığını dikkate almak ve kültürel değerlerin gerçek yaratıcılarının kitleler olduğunu hiçbir zaman unutmamak ta büyük bir önem taşımaktadır.

Çünkü çalışan halk kitleleri, hem her türlü maddi ve manevi kültürel değerlerin üzerinde yükseldiği maddi üretimin olmazsa - olmaz yaratıcılarıdır; ve hem de, beden ve kafa emeğinin tarihsel bölünmesinden beri, pratikte kendilerine özellikle manevi kültür alanları büyük ölçüde kapatılmış olmakla beraber, her zaman için kültürün hiç istisnasız bütün alanlarının yaratıcı dinamosu olmuşlardır. Ancak kapitalist toplum da dahil olmak üzere, tüm antagonik sınıflı toplumlar, bu dinamomonun gelişmesini, özgürce açılıp çiçeklenmesini her zaman için engellemişler, özellikle manevi kültürel değerler yaratma işlevini ve bunlara ulaşma yollarını, çalışan halk kitlelerine büyük ölçüde kapatıp - yasaklamışlar ve bunları hakim sömürücü sınıfların ve bunların hizmetindeki toplumsal tabakaların tekeline geçirmişlerdir. Koskoca bir ekonomik ve siyasal önlemler mekanizması aracılığıyla, özellikle kafa emeği ve manevi kültür alanlarını kendi ayrıcalıkları durumuna sokmuşlardır. Yine böylece, halk kitlelerini koyu bir bilgisizliğin içine itmişler, onbinlerce, yüzbinlerce pırl pırl yetenekli halk çoğununun bu yetenek ve becerilerini anında boğup kırmışlardır.

Tüm tarihsel süreç boyunca, maddi ve manevi her türlü kültürel yaratımı, en özgür ve geniş biçimde, tüm insanlara taşıyan tek sosyo - ekonomik oluşum, sosyalist sosyo - ekonomik oluşumu-

dur. Çünkü sosyalizme göre, «kültürün temel konusu, insan yeteneklerinin, becerilerinin ve yetilerinin ortaya konup her yanıyla geliştirilmesi, doğanın ve toplumsal yaşam sürecinin bilinçli olarak denetlenmesini sağlayan insanın varlık güçlerinin serpilip olgunlaştırılmasıdır.»¹²

O halde, sonuç olarak diyebiliriz ki, Marksist - Leninist görüş açısından, kültür, ne bir lüks, ne bir meta, ne bir hoşça vakit geçirme aracı; nede buna benzer birşeydir. Tam tersine, kültür, birey ve toplum için giderek büyüyen ve artan bir dirimsel gereksinimdir. Ve kültür, sadece sanat ve edebiyat alanlarına da indirgenemez. Kültür, bilim, teknik, mesleki çalışma, sportik eylem, v.d. alanlarını; tek bir sözle, insanlar arasında yaşamın her anında oluşan ilişkileri kapsar. İşte bu nedenle de, kültürel politika, ekonomik ve sosyal politikayla bir bütün oluşturur; genel olarak politikanın bütünleyici ve ayrılmaz bir parçasını oluşturur.

* *

Buraya kadar, genel olarak, yükselen bir dünyanın görüş açısından, Marksist - Leninist görüş açısından, kültür kavramına eğildik. Oysa, bir de çöken dünyanın, burjuva dünyasının görüş açısından kültür kavramına eğilmemizin de çok öğretici olacağı açıktır. Gerçekten de burjuvazinin kültür alanındaki görüşleri nelerdir?

BURJUVA KÜLTÜR KONSEPSİYONLARI (ANLAYIŞ - GÖRÜŞ)

Burjuvazinin yükseliş döneminde oluşturduğu ve geliştirdiği burjuva hümanist kültür kavramı; bireyin, kendini geliştirmek amacıyla, hem çevrenin ve hem de kendisinin doğasına kattığı herşeyi, fakat özellikle de zihinsel çalışmayı kapsamaktaydı.

Diğer yandan burjuvazinin bu dönemdeki kültür görüşü, insanın kişiliği ve ahlakla da belli uyum içindeydi.

Örneğin başta Diderot olmak üzere Ansiklopedistler için, toplumsal yaşam ve bunun içinde gelişen kültür, onlara göre kişiliğin belli başlı nitelikleri olan akıl, özgürlük ve mutluluk özlemi ile çelişmediği gibi, tam tersine bunların gelişmesi için zorunlu bir koşuldu da. Onlara göre, insan ancak toplum içinde ve uygarlığın kazanımlarına katkıda bulunarak akıllı, özgür ve mutlu olabilirdi. Kısacası, burjuvazinin yükseliş dönemindeki kültür görüşü, tüm bireyselliğine ve somut maddi temellere oturmaktan uzak olmasına karşın; olumlu, ileriye açık, ahlaksal bir içeriğe sahipti.

Fakat burjuvazi, yaşamın diğer bütün alanlarında olduğu gibi, bu alanda da giderek ve hızla tutuculuğa ve gerilemeye düşmekte gecikmedi.

Tek sözle, kapitalizm, burjuva sistemi, artık yıkılışının eşiginde, kültür konusunda kendi «ölüm çanlarını kendi çalmaktadır.»

Bu konuda iki somut örnek, bunu yeterince kanıtlayacak niteliktedir.

Çeşitli burjuva kültür görüşlerini, günümüzde başlıca iki temel akım belirlemektedir: birincisi **karşı - kültür** akımı, ikincisi ise **ahlak - dışlığın kültürü** akımı.

Bunlar üzerinde ayrıntılarıyla duralım.

KARŞI - KÜLTÜR

Tarihsel öncülerinin Jean - Jacques Rousseau ve şair, ressam ve düşünür William Blake olduğu karşı - kültür akımı, günümüzde başlıca iki planda ortaya çıkmaktadır :

Birinci plan, bizzat burjuva toplumunun bünyesi içinde burjuva hayallerinin tam yıkılışı olmaktadır.

Gerçekten de Birinci Dünya Savaşı'ndan sonraki yıllarda ortaya çıkan ve daha çok dar sanat ve edebiyat çevrelerinde gözlemlenen «yitik kuşağın» hoşnutsuzluğu, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ve özellikle de 60 yıllarında, kapitalist ülkelerin geniş gençlik ve özellikle de öğrenci gençlik kitlelerini peşisıra sürükleyen geniş ve hareketli bir denize dönüşmüştür. «Yitik Kuşağın» sıkılğan ve daha çok sanatsal biçimlerde ifadesini bulan hoşnutsuzluğu, günümüzde beatniklerden hippilere kadar en çeşitli akımların, burjuva yaşam biçimine karşı duydukları derinliğine ve çok - yönlü bir toplumsal hoşnutsuzluğa yerini bırakmıştır.

Bütün bu akımlar, şu yada bu ölçüde, az yada çok derinliğine de olsa hep aynı uyarıcılardan kaynaklanmaktadır : çağdaş kapitalizm koşullarında, toplumsal ilişkilerin insancıl - olmayan doğasının açıkca ortaya çıkması; herşeyin, en basit bir maldan zekaya ve aşka kadar herşeyin, alım - satım konusu olduğu bir toplumun kültürel değerlerinin kağıttan bir şato gibi yıkılıp çökmesi; insan değerinin sifıra indergendiği, yırtıcı bir tüketiciliğin ilkeleştirildiği ve maddi nesnelere sahip olmanın tek ölçüt ve uyarıcı durumuna yükseltildiği, insanı bütünüyle makinalaştıran - robotlaştıran bir perspektifin ortaya çıkışı.

Elbette ki bütün bunların kapitalist sosyo - ekonomik oluşumun doğal ve kaçınılmaz sonucunun, yıkılışının habercileri; kapitalist rejimin bu sona hızla yaklaşmasının ve bütün alanlarda içine girdiği çıkmazın belirtileridir.

Bu durumda da, tarihsel evrimin doğal sürecinin, geniş halk kitlelerinin devrimci kabarışına ve yeni toplumsal rejimin, sosyalizmin dünya ölçeğinde utkusuna doğru olduğu açıktır. Fakat, ta-

rihsel ilerleyişin objektif yarasını gerçekteştiren bu doğal süreç, dümdüz ve engebesiz bir yol izlememektedir ve hiçbir zaman da izlememiştir. Bu yol, her zaman en çeşitli ve farklı olgu ve işlevlerin, subjektif ve objektif etkenlerin, bazen birbirine karşıt çeşitli eğilimlerin birbiri içine geçmiş girift bir yumağı içinden geçerek uzanmaktadır. İşte bu girift yol üzerinde ortaya çıkan önemli eğilimlerden biri de, küçük - burjuva radikalizminin yeniden canlanmasıdır; ve karşı - kültür ideolojisi de buna sınımsız bağlıdır.

İşte «yeni sol» un, «ultra - sol» un karşı - kültürçü teorisyenleri, bu ortam içinde ortaya çıkmışlardır. Bunlar, çeşitli değer alanları arasındaki yapısal bağı yeniden değerlendirmeye; burjuva manevi gerçekliğinin değerlerinin çürümüş kategorilerini yadsımaya; varlık, gerçeklik ve yaşamın temel sorunlarının çözümüne ulaşmak için kültür düşüncesinden hareket eden idealist bir felsefe yaratmaya çabalamaktadırlar. İşte çağımızda, «karşı - kültür» olarak adlandırılan akımın ortaya çıktığı ikinci plan, «felsefi» plan da bu olmaktadır.

Bu sosyal kategorinin çok büyük bir bölümünün radikalleşmesinin önüne geçemeyen tekelleri yönetici çevreler ve bunların ücretli «bilginleri», bu «ultra - devrimci» akımlardaki idealist unsura, marksist - olmayan hatta anti - komünist unsura, büyük ümitle bağlanmaktadır. Örneğin, 1968'de Paris'te patlak veren öğrenci olayları sırasında, İngiliz «New Statesman» dergisi, okurlarının yüreklerine şu sözlerle su serpmeye çalışıyordu: «Bu hareketin en dikkati çeken ve en şaşırtıcı karakteri, hakim materyalist motiflerin tam yoksunluğudur. Bu, politikaları bütünüyle materyalist felsefe üzerinde kurulu olan komünistleri şaşırtmaktadır.» Başka türlü söylersek, İngiliz burjuva dergisi, «modern devrimciler» den korkmayınız, çünkü bunlar hayal ve fantezi aleminde dolmaktadır ve Marksizm - Leninizmden, komünizmden çok uzaktırlar demeye vardırırmaktadır.

Bu ne kadar doğru olursa olsun, olay hiç te bu denli basit değildir. Çünkü küçük - burjuva radikalizminin konsepsiyonları (anlayış - görüş), düşünceleri, genel yönleriyle her zaman yanlış değildir. Bunların sözde - devrimci zihniyetleri bir yana bırakılırsa, bu akımlar içinde oluşan olumlu süreç ve yönlere göz kapamak olanaksızdır. Çünkü, ideolojilerinin ifade biçimi ne olursa olsun, bu ideolojiler, çağdaş sömürü toplumunda kişiliğin yabancılaşmasının karşısına çıkmakta, burjuva değerlerini yadsımakta ve burjuva toplumunun ve devletin bugünkü toplumsal yapısına karşı başkaldırmaktadırlar. ABD Komünist Partisi Genel Sekreteri Gus Hall'ın dediği gibi, bilimsel - teknik devrim döneminde, radikalleşen genç kuşak, insanların «yoksullar ve zenginler», «çalışan-

lar ve çalıştıranlar» şeklindeki bölünmesi üzerine olan sarsılmaz doğmalar temelinde yükselen burjuva dünyasına karşı çıkmaktadırlar. Genç kuşak, yoksul mahallelerinin ve gettolarının bulunduğu bir uygarlık istememekte, «insan insanın kurdudur» ilkesine dayalı bir yaşam biçimine karşı bütün dürüstlüğü ve içtenliği ile karşı çıkmaktadır.

Bütün bu başkaldırıların, karşı çıkışların ise olumlu birçok unsuru içerdiği nasıl gözardı edilebilir. Bu akım, sömürü, kapitalizm ve emperyalizm dünyasıyla belli bir ölçüde çelişmekte, kapitalist sistemin sosyo - ekonomik ve siyasal temel kurumları ile ciddi bir biçimde çatışmakta; bu can çekişen sistemin karşısına insanlar arasında yeni ilişkiler arayışıyla, yeni idealler, değerler ile çıkmaktadır. Fakat tüm bu olumlu yönlere karşın, bu düşünce ve idealleri açık bir biçimde formüle edememekte, her türlü küçük - burjuva radikalizmine kaçınılmaz bir biçimde eşlik eden tam bir inkara, anarşik bir nihilizme yönelmekte; bizzat kendilerinin önerdikleri sosyal devrimin gerçekçi bir perspektifini çizememekteler. İnkârın ve salt karşı çıkışın kısır çemberi içinde dönüp durmakta, bireyin yalıtılmasından, bireyin «kötü gerçeklikten» sübjektivist ve idealist kaçışından ve son tahlilde de siyasal pasifizmden başka bir «yol» bulamamaktadırlar. Böylece de, reddettikleri dünya ile gerçek bir savaşım içine girmek yerine, savaşım alanlarını terketmekte ve kendi hayal dünyaları içine hapsolmaktadırlar.

İşte bu noktada, «karşı - kültür» teorileri, doğuşları için besleyici bir ortam bulabilmektedirler ve Jean - Jacques Rousseau ve William Blake gibi tarihsel öncüllerinin düşüncelerinin yeniden canlanması ile bu akım hızla büyümektedir. Çünkü tarihsel benzerlikler her ikisi için de göz çıkartıcıdır : tıpkı geçmişte olduğu gibi, bugün de derin bir inkar, varolan antagonik toplumsal rejimi devirme ve yıkma tarihsel gerekliliğini vurgulamaktadır. Tıpkı geçmişte olduğu gibi bugün de, bu sınıf ve tabakaların ideologları, buluşlarının yıkıcı ölçüleriyle sarsılmakta ve hayallere ve ütopyalara sığınmaktadırlar. Bu açıdan bakıldığında, yıkılmaya mahkum feodal ve mutlakiyetçi bir toplumsal sistemi kökünden inkar edip, sadece demokratik ilkelere varmakla kalmayan fakat aynı zamanda da, ilkel insanın bilgisizliğine ve yoksulluğuna dönüşü de öneren «russoizm» le * bugün yıkılmaya mahkum kapitalist ve sömü-

* Burada Rousseau'nun düşünceleri ile çağımız «karşı - kültür» teorisyenlerinin düşünceleri arasında önemli ve derin bir fark olduğunu da unutmamak gerekir. Çünkü, Rousseau'da da görülen bu geriye dönüş eğilimi, kendi başına bir amaç, yada «kötü gerçeklikten» bir kaçış olmayıp, daha henüz ütöpik basamakları yeni aşmakta olan burjuva düşüncesinin açık bir perspektif çizememesinden kaynak-

rücü bir toplumsal sistemi kökünden inkar edip, sadece devrimci ilkelere varmakla kalmayan ve fakat aynı zamanda kurtuluşu bu sistemin ilerisinde değil de, öncesinde, gerisinde bulmayı öneren «karşı - kültür» akımı, temelden bir bileşim içine girmektedirler.

Oysa bugün, her iki akımı ikibuçuk yüzyıl ayırmaktadır. Günümüz dünyasının tarihsel perspektifi kökünden değişmiştir. Dünyamız bugün, artık, geçmişte mutlak ki ilerici bir karakteri olan ve fakat aynı zamanda yeni antagonik toplumsal çelişiklere de gebe olan, bir burjuva devriminin olgunlaşması arefesinde değildir. Çağımız, sosyalist devrimin utkusu, sosyalizmin ve komünizmin kuruluşu çağıdır. Bu büyük ve somut gerçekliğin utkuları, kazanımları karşısına hayal ve ütopyalarla çıkmak, ancak bu hayal ve ütopya sahiplerinin sonuçsuz çabalarını mahkum etmekten başka bir şeye yaramıyacaktır.

Bu akımın önünde iki yol vardır, ya anti - kapitalist potansiyellerini çağdaş devrimci hareketin ortak dalgası içinde birleştirmektir; yada çerçevesi içinden çıkamadığı kapitalist toplumla birlikte yıkılıp gitmektir.

Oysa durum, ne yazık ki, ikinci yolun daha belirgin olduğunu göstermektedir. Çünkü, karşı - kültür akımının çeşitli temsilcileri, burjuva toplumunun kültürünün tarihsel olarak iki ayrı kültüre —sömürücü hakim sınıfın kültürü ve sömürülen ve ezilenlerin kültürü— bölündüğünü görmemekte; bundan da öteye, sınıf savaşımını ve siyasal savaşımı reddederek, bunun yerine, devrimci sürecin motor gücü ve belirleyicisi olarak şu yada bu kültür konsepsiyonunu geçirmektedirler. Böylece de tam bir çıkmaz içine girmektedirler.

Bunlardan birkaç örnek verirsek, bu çıkmazı daha iyi görebiliriz.

Çağdaş «karşı - kültür» akımı, burjuva felsefesinin belli başlı akımlarına —freudizm, fenomenoloji, ekzistansiyalizm— farklı derecelerde ve farklı biçimlerde bağlıdır. Tüm bunların ortak yönleri; manevi kültür sorununu, sosyo - tarihsel olarak belirlenmiş insan tarafından yaratılmış olan yapay çevrenin entellektüel bir yönü olarak üst - yapısal yerinden ve rolünden koparmak; ve böyle-sine havada ve boşlukta duran bu kültürü, kendi kendini üreten özerk bir sübjektif kategori durumuna dönüştürmek; ve varlık, gerçeklik, yaşam ve bilinç üzerindeki felsefi görüşlerinin tümünü,

lanmaktaydı. Fakat bu durumunda bile, Rousseau «kötü gerçeklikten» kaçmamış, tam tersine buna karşı amansız bir savaşım vermeye çağırmıştır. Bu tarihsel anlamda, Rousseau'nun düşünceleri bir «karşı - kültür»e değil, fakat mutlakiyetçi hakim feodal kültürü radikal bir biçimde inkar etmeye yöneliktir.

bu kültürel yapı üzerinde yoğunlaştırmaktadır. Örneğin bunlardan biri olan freudizm, kesin bir anti - tarihsellik ve anti - sosyallik kalıbı içersinde, bilinç - altı alanının ve çeşitli seksüel komplekslerin özünü ve rolünü mutlaklaştırmaya yöneliktir. Yine bunlardan biri olan fenomenoloji, gerçekliği maddi varoluşundan soyutlayarak ve gerçekliği bir tür psişik eylem içeriğine dönüştürerek, tümüyle pasif bir seyir dünyasına dalmakta ve kültürel olgulara, değer ilişkilerini gerçeklik içinde değil fakat psişizmde arayarak, yaklaşmaktadır. Ekzistansiyalizm ise, yapay ortamın, yani manevi kültürün rolünü ve yerini sübjektif idealist bir zihniyetle fetişleştirerek, ya Heidegger'in saf felsefi idealizmine, yada maoizmin Jean - Paul Sartre'deki «kültürel devrim» ine ulaşmaktadır.

Diğer yandan, toplumsal kategoriler ve özellikle de kültür alanına sıkışık yapışan bu felsefi akımların temsilcileri her ne kadar politikadan, hatta politika sözcüğünden bile nefret ettiklerini söyleyecek kadar «korkmaktaysalar» da, tüm bu akımların son derece net bir «kültürel politikaları» vardır.

Örneğin bunlardan başlıcalarından biri olan Marcuse ve diğerlerinin ortaya çıkışını büyük bir «gönül ferahlığıyla» alkışlayan Fransa burjuvazisinin «rafine» (ince) teorisyenlerinden Jean François Revel, şöyle yazmaktadır : «Bunlar ABD'de bir karşı - kültür, bir karşı - toplum..... bir devrimci galaksi... yarattılar.» Ve bu «devrimci galaksi» nin sosyo - ekonomik değil, fakat salt «**kültürel**» devrimciliği üzerinde sevinçle duran burjuva ideolog, bunu şöyle belirlemektedir : «Amerikalı devrimciler, zenginliklerin daha iyi bir dağılımını değil, fakat daha başka şeyleri istemektedirler.»¹³

Bu da açıkça göstermektedir ki, bu tür akımların tümü, belli bir politikaya, burjuvazinin her küçük - burjuva «devrimini» Marcuse, anarşistler, hippiler, v.d. zihniyetinde kamulaştırma vede bunları antagonik toplumlardaki karşıt sınıfların gerçek güç ilişkilerinden ve proletaryanın devrimci sınıf savaşımından soyutlama, koparma politikasına hizmet etmektedir. Çünkü, tüm bunlar, bütün sözde - «devrimci» şiddetlerine rağmen, hakim toplumsal rejimi hiçbir şekilde tehdit etmemektedir.

Yine «karşı - kültür» akımının diğer üç «teorisyeni» Michel Dufresne, Charles Reich ve bunların en hızlısı hippî hareketinin teorisyeni Theodor Rozsak olmaktadır.

Tüm bunlar arasında bazı farklılıklar bulunmasına karşın, hepsini belirleyen ortak payda : bir yandan başkaldırıları, diğer yandan ise küçük - burjuva radikalizminin tarihsel olarak belirlenmiş dar sınıf karakteri olmaktadır.

Bu nedenle de, acımasızca eleştirdikleri burjuva toplumunun

devrimci dönüşümü için gerçekçi perspektifler çizememekte, varolan toplumsal rejimin gerçek sosyo - ekonomik bozuklukları temelini, bilerek yada bilmeyerek atlatmakta ve gerçek bir toplumsal gelişme perspektifini yitirerek tipik bir ütopyizm içine düşmektedirler.

Burada ütopyizmin kendi başına bir olumsuz rol oynadığı elbette ki söylenemez. Çünkü her toplumsal ütopya, taraftarları açısından, kendi toplumsal koşullarını ve bu toplumsal koşulları belirleyen toplumsal örgütlenmeye karşı bir inkar unsuru taşır. Bu açıdan bakıldığında, ütopyik bir ideolojideki olumlu unsur, bunun ütopyik karakteri değil, fakat inkarcı, olumsuzlayıcı karakteridir. Ancak yine İtalyan Marksisti Claudio Petruccioli'nin belirttiği gibi, bütün bunların bir diğer yönü daha vardır : gerçek bir devrimci zihniyetin görüş açısından, bizzat ütopyayı bilimsel olarak çürütmenin değil, fakat ütopyanın bugünkü dünyayı inkarının, olumsuzlaştırmasının idealist ve rasyonel - olmayan tüm karakterini, bilimsel olarak çürütmenin büyük önemi vardır. İnkârın, olumsuzlamanın devrimci eylem olmasını engelleyen ütopya değil, fakat çağdaş dünyada küçük - burjuvazinin yaşam gücünü yitirmiş ideolojik yansıması olan bizzat bu inkarın, olumsuzlamanın karakteridir. İnkârın bu rasyonel - olmayan idealist karakteri, «ütopyayı baş aşağı durmaya mahkum eder ve ayakları üzerine dikilip, komünizme geçiş teorisinin bilimsel karakterini benimsemesini engeller.»

Bu açıdan bakıldığında, Karl Marx'ın ve Friedrich Engels'in «Kutsal Aile» kitabının önsözünde yazdıkları, büyük bir önem taşımaktadır : «Gerçek hümanizmin, gerçek insanın yerine 'kendinin bilinci'ni yada 'ruh'u koyan spiritüalizmden yada sübjektif idealizmden daha tehlikeli bir düşmanı yoktur.»¹⁴

Böylece «eleştirisel eleştiri» ile zorlu bir polemige giren Marksizmin büyük kurucuları, göstermekteydiler ki; salt düşünceler, insanı eski toplumsal rejimden çıkaramaz. «En iyi durumda», diye yazmaktadırlar, «salt düşünceler, eski düşüncelerin sınırları dışına götürebilir». Tek başına düşünceler hiçbir şey gerçekleştiremezler, zira, bizzat bunların gerçekleşmesi, insanları ve tarihsel olarak belirlenmiş bir gücün kullanılmasını gerektirir. «Ayağını yere basan sosyalizmin birinci ilkesi, salt teori alanında kurtuluşu, bir hayal olduğundan, reddeder; ve gerçek özgürlük için, idealist 'iradeden' öte, son derece elle tutulur, son derece maddi bazı koşulları gerektirir.»¹⁵

Fakat «karşı - kültürün» teorisyenleri, bu temel gerçeği her zaman ya bilerek yada bilmeyerek atlamaktadırlar; ve salt düşüncelerle, güzel fakat somut ve maddi bir temele oturmadığı için boş

sözlerle, ortaya çıkmaktadırlar. Oysa, Marx ve Engels'in sözleri, kültür alanı içinde tümüyle geçerlidir. Zira, kültür, insanın sosyal yaşamı boyunca yaşattığı yapay ortamın entellektüel bir yönüdür ve sosyal yaşamın hiçbir alanı somut maddi gerçekliğin dışında değildir. Kültür gerçek dünyadan ayrılamaz. Kültür için yada kültüre karşı savaşım bu gerçek dünya içinde verilmek zorundadır.

Bu nedenle de salt bilinç yada salt kültür alanında devrim yapmaya çağıran her çağrı, sömürücülerin iktidarını ve mülkiyetini hiçbir şekilde tehdit etmediği gibi, tam tersine, bunlara hizmet te eder. Çünkü bu çağrı, sömürücülerin iktidarının ve mülkiyetinin maddi bir gerçeklik olarak içinde yer aldığı maddi, gerçek dünyayı değiştirmeyi hedef almamaktadır. O halde, gerçek bir kültürel devrim, ancak ve ancak gerçek dünya içinde, son derece somut ve maddi toplumsal ve siyasal devrimci dönüşümler gerçekleştirildikten sonra mümkündür. Bunun dışında bir kültürel devrim boş bir hayalden başka birşey değildir.

Şimdi ise, bir diğer burjuva kültür konsepsiyonu olan, «ahlak - dışılığın kültürü» üzerinde duralım.

AHLAK - DIŞILIĞIN KÜLTÜRÜ

Burjuvazinin kültürel alandaki çıkmazının tipik göstergesi olan bu akımın, binbir çeşit varyantı ve görüşleri üzerinde durmanın bir yarar taşıdığı inancında değiliz. Burada asıl üzerinde durmak istediğimiz, kültürle ahlak arasındaki karşılıklı ilişkilerin, burjuva düşüncesi tarafından nasıl ve neden koparıldığıdır.

Marksist - Leninist görüş açısından, kültür ve ahlak alanındaki karşılıklı ilişki ve bağlantı, herşeyden önce, soyut olarak değil, fakat somut tarihsel koşullar içinde kavranılır.

Tüm toplumsal düşünce tarihi boyunca, burjuva uygarlığının en tutarlı ve en bilimsel eleştirisini Marksizm - Leninizm sağlamıştır.

Marksizm - Leninizm, bu eleştirisinde, bir yandan, kapitalist sistemi ve burjuva felsefesini fetişleştiren burjuva toplumsal düşüncesinin ve felsefesinin eleştirisel - olmayan pozitivizminin darlığını aşmış; diğer yandan ise, kapitalist ilişkileri, sanki tarihsel akışın dışında soyut bir şeymişcesine salt «ahlaksal» alanda eleştiren «ahlaksal eleştiri» yi de çürütmüştür.

Marksizm - Leninizmin, burjuva uygarlığını tarihsel - bilimsel eleştirisinin temelini, bir yandan bu uygarlığı insanlık kültürünün gelişiminin gerekli ve zorunlu mantıklı bir aşaması olarak, diğer yandan ise, bunun, bu gelişimin sınırlı ve geçici bir aşaması olarak kavraması oluşturur.

Bu nedenle de, Marksist - Leninist görüş açısından, burjuva

uygarlığının insanlık kültürünün bütünüyle özdeşleştirilmesi ve bunun dünya kültürünün tek olanaklı biçimi olarak gösterilmesi ne kadar olanaksızsa; kültürün evrimini, herhangi bir süreklilikten yoksun, kendi içine kapalı yerel kültürel ve tarihsel oluşumların basit bir kolleksiyonu gibi kavrayan dar bir rölativist (göreceli) zihniyetle yorumlamak ta o denli olanaksızdır.

Marksizm - Leninizmin büyük kurucuları, kapitalizmi, insanlık toplumunun evriminin tarihsel olarak zorunlu bir aşaması olarak görmekle birlikte; kültürün evrensel içeriğinin, kapitalizmde çelişkili bir ifade —yabancılaşma, olayların gerçek temelini bozulması, kültürün bir azınlığın çoğunluk üzerindeki bir tahakküm aracına dönüştürülmesi, v.d.— kazandığını da göstermişlerdir. Başka türlü söylenirse, kapitalizmin insanlık kültürünün gelişimine yaptığı gerçekten değerli unsurlarla, bu değerlerin içinde yaratıldığı ve işlevini yürüttüğü kapitalizmin, toplumsal açıdan sınırlı biçimini ayırtetmişlerdir.

Gerçekten de, gerek Marx ve Engels, gerekse Lenin, burjuvazinin, maddi ve manevi üretimin gelişmesindeki, insanlık kültürünün gelişmesindeki tarihsel katkılarını her zaman tanımışlardır.

Örneğin Marx, «dar ulus zihniyetinin ve ulusal ön - yargıların, doğanın tanrılaştırılmasının, varolan gereksinimlerin belli sınırlar içinde sofuca bir darlıkla tatmininin, üstesinden» gelen «sermayenin uygarlaştırıcı büyük eylemi» ni göstermiştir. ¹⁶

Fakat üretici güçlerin ve kültürün bu evrenselleşme eğilimi, ve diğer engellerin aşılması, kapitalizmde ancak bir eğilim olarak bulunmaktadır; zira sermaye, bizzat kendi doğasıyla, bunların aşılmasını engellemektedir. Kapitalizm, çalışmayı ve kültürü yabancılaştırarak, bunları insanın maddi ve manevi köleleştirilmesinin evrensel araçları durumuna dönüştürmektedir : «Sermaye işçinin karşıtı olduğundan, uygarlığın başarıları, sermayenin emek üzerindeki hakimiyetini objektif olarak artırmaktan başka bir şey yapmaz.» ¹⁷

Buradan da, kapitalizmde kültürün, toplumsal ve üretici güçlerin gelişiminin, bizzat kültürün özüne karşıt bir biçimde gelişmesi, bunların insana düşman ve yabancı güçler olarak vücut bulması, insan kişiliğinin baskı altında tutulması için bir araç durumuna dönüştürülmesi gibi çelişkili bir durum çıkmaktadır. Böylesine çelişkili bir çerçeve içinde kültürün gelişimi, kesinlikle anti - hümanist bir karakter kazanmakta, bu da doğal olarak kültür ve ahlak problemini daha da keskinleştirmektedir.

Bu gelişimi çok önceden gözlemleyen Marx, şöyle yazmaktaydı: «Çağımızda, herşey kendi karşıtını da içinde bulunduruyorsa benziyor. Bakıyoruz, insan emeğini kolaylaştırmak, daha verimli kılmak gibi olağanüstü bir yeteneğe sahip makineler, onlara güç-

süzlük ve açlık getiriyor. Bugüne kadar bilinmeyen yeni zenginlik kaynakları, kimbilir nasıl acaip ve sırrına erilmez bir sihir ve kerametle, yoksulluk kaynakları halini alveriyor. Tekniğin zaferleri, sanki ahlak çöküntüsüyle ödeniyor. Adeta, insanlık doğaya hakim oldukça, insan insanın, yada kendi aşağılanmasıyla kölesi oluyor. Hatta bilimin saf ışığı bile, ancak bilgisizliğin karanlık zemini üzerinde parlayabiliyorsa benziyor»¹⁸

Bu da göstermektedir ki, kapitalizm, bilimi, tekniği, eğitimi ve hatta sanatı geliştirmekle birlikte, bu geliştirmeyi, toplumsal açıdan yabancılaşmış bir biçimde gerçekleştirmekte; bu gelişimde, insana tarihin öznesi rolünü tanımamakta; insanın bizzat kendisinin yarattığı uygarlık ürünlerinin sonuçlarının, insan tarafından gerçek bir denetimini olanaksız kılmakta; ve böylece de anlaksal varlık olarak insan, gerçek tarihsel yaratış sürecinden dışlanmış durumda kalmaktadır. Kapitalizm, ahlak ve bilimi, kültürün uzlaşmaz ve birbirlerinden bir uçurumla ayrılmış parçaları olarak karşı karşıya getirmektedir. Ve tüm bir «bilimsel» ve «ahlaksal» görüşlerin uzlaşmazlığı, insanı çevreleyen maddi gerçekliğin sözde objektif yaklaşımlarıyla ahlaksal değerlerin yaklaşımı arasındaki bu karşıtlık ise, insanlık kültürü ile bizzat burjuva toplumunun giderek birbirinden kopuşunun somut bir ifadesi olmaktadır.

Marksist - Leninist görüş açısından, bu problemin çözümü, kapitalist toplumun doğası gereği birbirlerine karşıt düşürülen bu görüş açılarının tek taraflı olarak birbirlerine tabii kılınması değil; fakat bu karşıtlığı yaratan sosyo - ekonomik oluşumu, devrimci pratikte ortadan kaldırmak ve kültürün gerçek temeli üzerinde, sağlıklı ve bütünsel olarak yeniden değerlendirmeye bağlıdır.

Bir yandan, sosyalizmin yarım yüzyıllık gelişim tarihi ve diğer yandan modern burjuva toplumun kültürel krizinin kanıtlandığı gibi, kültür ve ahlakın karşılıklı olarak birbirlerini belirleyen toplumsal ve tarihsel olgular olduğunu ve bunların her ikisinin de birbirlerini karşılıklı olarak bütünlemesinin ancak yeni tipte ve daha yüksek bir toplumsal oluşumda olanaklı olduğu, açıkça görülmektedir. Sosyalist kültürün kuruluşu sürecinde görülmüştür ki, bu yeni - tip tarihsel kültürle ahlak arasında, organik bir içsel bağ vardır; ve bizzat kültürel ilerleme, ahlaksal ilerlemeden hareket edilerek görülebilmektedir. Ahlaksal ilerleme, kişiliğin uyumlu gelişiminin temel ölçütlerinden biri olmakta, bu da karşılığında kültürel ilerlemenin temel ölçütü olmaktadır. Bu durumda da kültürel ilerleme, büyük ölçüde kültürün taşıyıcısı, kültürün tüketicisi ve kültürün üreticisi olarak bireyin uyumlu (ve özellikle de ahlaksal) gelişimini kolaylaştırma derecesi ile ölçülebilmektedir.

Sosyalist toplumda, kültür sorunu, burada kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Gerçekten de, daha bütünsel olarak baktığımızda, sosyalist toplumda kültür sorunu neler içermektedir?

SOSYALİST TOPLUM VE KÜLTÜR

Sosyalist devrim sonrasında ve sosyalist kuruluşu boyunca, eskisinden niteliksel olarak üstün yeni bir kültür de doğar ve gelişir. Sosyalist kültürün hareket noktası; kendinden önce yaratılmış olan kültürün sosyalist ve demokratik unsurları ve tüm insanlığın ilerici, olumlu, gerçekten değerli ve kalıcı tüm kültürel mirasıdır. Bunu Lenin'in sözlerinden çok açık bir biçimde anlayabilmekteyiz: «Marksizm, komünizmin insanlık düşüncelerinin toplamından nasıl çıktığını gösteren bir örnektir...

«... Ve eğer siz kendinize, Marx'ın doktrininin, neden en devrimci sınıfa ait olan milyonlarca ve onmilyonlarca insanın yüreğini kazanabildiğini sorarsanız, tek bir yanıt elde edeceksiniz : bu böyle olmuştur, çünkü; Marx, kapitalist rejimde kazanılmış insan bilgilerinin temellerine dayanmıştır. Marx, insan toplumunun gelişim yasalarını inceledikten sonra, kapitalizmin gelişiminin kaçınılmaz karakterini anlamış, bu da O'nu komünizme götürmüş ve asıl temel olanı da şudur ki, bunu ancak bu kapitalist toplumun en kesin, en ayrıntılı ve en derinleştirilmiş incelemesine dayanarak, eski bilimin üretmiş olduğu herşeyi bütünüyle özümleyerek, göstermiştir. Marx, bunları, eleştirisel bir zihniyetle, hiçbir şeyi gölgede bırakmadan, tekrardan düşünmüştür. İnsan düşüncesinin yarattığı herşeyi, tekrardan düşünmüş, bunları eleştirisinin kalburundan geçirmiş ve işçi hareketi üzerinde sınıamıştır...

«Örneğin proletarya kültürü üzerinde konuştuğumuz zaman, O'nu düşünmek gerekir. Ancak, insanlığın gelişimi boyunca yaratılmış kültürün mükemmel bir bilgisinin ve bunun dönüştürülmesinin bir proletarya kültürünü yaratmayı sağlayacağını eğer anlamıyorsak, bu problemi çözümleyemeyeceğiz. Proletarya kültürü, bilinmedik bir yerden ortaya çıkmaz; proletarya kültürü, kendi kendilerine bu konuda uzman diyenlerin icadı değildir. Bütün bunlar, saf budalalıktan başka birşey değildir. Proletarya kültürü; kapitalist toplumun, büyük toprak sahipleri toplumunun, ve bürokratlar toplumunun boyunduruğu altında, insanlığın biriktirdiği bilgiler toplamının mantıki gelişimi olmak zorundadır»¹⁹.

Görüldüğü gibi, proletarya kültürü, sosyalist toplumun kültürü, gökten zembille inmemekte, yada yerden mantar biter gibi bitmemektedir. Tam tersine, bu, kendinden önceki kültürel mirası geliştirip, dönüştürüp, niteliksel olarak üstün bir düzeye çıkaran kesintisiz bir gelişim süreci içinde oluşmaktadır. Ancak, bunun

böyle olması, tek başına yeterli değildir. Çünkü, sosyalist toplumu, kendinden önceki tüm toplumlardan ayıran en belirgin özelliklerden birisi, kültürün bu toplumda en büyük kitleselliği, yığınsallığı, tek bir sözle bir avuç seçkinin değil, fakat tüm toplumun malı olmasıdır. Oysa bu, kendiliğinden oluşan birşey değildir; bu, bilinçli eylemi, kültürü tüm topluma mal edecek geniş ve yığınsal bir hareketi gerektirir: kültür devrimi.

KÜLTÜR DEVRİMİ

Fransız Komünist Partisi Merkez Komitesi Siyasi Büro Üyesi Roland Leroy, şöyle demektedir: «Devrim, ayrı ritimde gelişmeyen farklı bileşimlerden oluşan tek bir süreçtir. Fakat devrimin motoru, son tahlilde objektif olarak en geniş bir üretime götüren üretici güçlerin gelişimi temeli üzerinde üretim ilişkilerinde gerçekleşen devrimdir. Hiçbir zaman sadece kültürel devrim olmamıştır ve hiçbir zaman da kültürel devrimle başlayan devrim olmamıştır. İdeoloji ve kültür, toplumsal yaşamın bütünü içine kök salmıştır ve ondan kaynaklanırlar. Üretim ilişkilerinde devrim, ideolojide ve kültürde devrim için yeterli değildir, fakat zorunludur; bu olmaksızın, hangi ideolojik yada kültürel devrim olursa olsun, bu bir hayalden yada bir oyundan başka birşey olmayacaktır.»²⁰

Kapitalizmden sosyalizme geçişte evrensel bir yasa olan kültür devrimi, eski burjuva kültürü yerine, sınıfsal özülle proletarya kültürü olan, yeni bir kültürün, sosyalist kültürün yaratılmasıdır. Ve bu, R. Leroy'un dediği gibi, ancak üretim ilişkilerinde devrimden, özel mülkiyeti ortadan kaldıran sosyalist devrimden sonra olanaklıdır.

İşçi sınıfı, kapitalist rejimi devirdikten sonra, kendi yeni kültürünü belli başlı olarak şu ölçütlere uyarak oluşturur:

Birincisi; işçi sınıfı, geçmişin kültürel mirasını tümüyle atmaksızın, fakat bunun en değerli gerçekleştirmelerini alır, bunları eleştirel bir zihniyetle gözden geçirir, yeni toplumun gereksinimlerine uygun olarak dönüştürür - geliştirir, daha yüksek bir düzeye çıkarır, ve bütün halkın hizmetine sokar.

İkincisi; eski toplumun entelijansiyasının (aydınlarının) deneyim ve bilgisini, yeni toplumun kuruluşuna sokmak için çalışır ve bunların büyük bir bölümünü yeniden eğitir.

Üçüncüsü; kitlelerin en geniş ve en yaygın eğitimini sağlar, yeni bir halk entelijansiyası yaratır, sosyalizmin kuruluşuna aktif bir biçimde katılan yeni insanın yaratılması için olanaklar hazırlar. Ve kültür devriminin en temel görevi olan kültürü bütün hal-

kın malı yapma görevini gerçekleştirir. Bunun için, ilk önce, bütün manevi zenginlikleri, bilim ve sanatın bütün kazanımlarını halka maleder. İkinci olarak ise, halkın yaratıcı güçlerini en özgün biçimde geliştirmek için, halkın genişliğine ve derinliğine eğitimine girer, halk kitlelerinin değerlerini, yeteneklerini sonsuzca geliştirir. Gerçekten de, ancak «sosyalizm, tarihte ilk kez, halkın içinde bitmez tükenmez ve el sürülmemiş bir kaynak olan ve fakat kapitalizmin binlerle ve milyonlarla ezdiği çalışanların çoğunluğuna, gerçekten **kitlesel** bir tarzda, kendilerini kanıtlayabilecekleri, değerlerini ortaya çıkarabilecekleri bir eylem alanı»²¹ olanağı sağlar.

Ancak kültür devriminin kapsamı içine giren tüm bunların, tek bir adımda, aniden ve aşamalar atlanarak yapılamıyacağı da açıktır. Bu, az yada çok uzun bir zaman, titiz ve sebatlı bir çaba, sağlam ve iyice düzenlenmiş bir örgütlenmeyi de gerektirir.

Öte yandan, tüm sosyalist ülkelerin deneyimi de göstermiştir ki, toplumun kültürel dönüşümü sorunları, salt kararnamele ve yönetimsel önlemlerle çözümlenemez. Burada asıl önemli olan, bizzat kitlelerin, böyle bir kültürel atılımının gerekliliğinin bilincine varmalarıdır. Oysa bu, ancak, toplumun, başta ekonomi olmak üzere diğer tüm alanlarındaki devrimci dönüşümlerle organik bir bütünlük içinde olmasıyla olanaklıdır.

Kısacası, kültürel ve ideolojik devrim, sosyalist devrimin utkusundan sonra, yaşamın tüm alanlarını da kapsayan en geniş ve en derin bir devrimci dönüşümler silsilesi içinde kavranabilecek, halkın kültürel ve ideolojik atılımı olmaktadır.

Sosyalist toplum ve kültür denilince, hiç kuşkusuz ki, ilk anımsanan olaylardan biri, Büyük Ekim Devrimi'nden sonra, genç Sovyetler Devleti'nde ortaya çıkan «Proletkult» (proletarya kültürü) olayıdır. Bu olay, aynı isimlerle olmasa da, diğer sosyalist ülkelerin gelişimleri içinde de ortaya çıkmış olmakla birlikte, biz bu konuda, en ciddi sorun olarak ortaya çıkan, «Proletkult» olayı üzerinde kısaca durmakla yetineceğiz.

«PROLETKULT»

Proletkult, «proletarya kültürü» nün kısaltılmışı olup, Sovyetler Birliği'nin 1917 Eylülünde kurulmuş kültürel ve eğitimsel bir örgüttü. Halkın bilgi ve öğrenmeye karşı büyük susuzluğundan da yararlanan «proletkult», bütün ülkede geniş bir klüpler, edebiyat çevreleri, plastik sanatlar stüdyoları, ve işçi tiyatroları ağı kurmuştu.

Bütün bunlar, elbette ki olumluydu. Ancak bu örgütün yöne-

ticilerinin ve üyelerinin nihilist tavırları, Parti'nin kültürel politikasıyla tam bir çelişkiye girmekte gecikmemiştir; ve uzun süren bir ideolojik savaşım sonunda, bu örgütün varlığı, otuz yıllarının başlangıcında son bulmuştur.

«Proletkult» ün en tipik görüşleri şunlar olmaktadır :

— Herşeyden önce, geçmişin tüm kültür mirasını, hiç istisnasız inkar ediyorlardı. Örneğin, geçmişte insan dehasının yarattığı en iyi bütün eserleri ortadan kaldırmanın gerekli olduğunu söylüyorlardı; çünkü bunlar, sömürücü toplumun koşullarında yaratılmışlardır. Bu nedenle de, bu «devrimciler», müzeleri yıkmaya, «Rafael'i yakmaya» çağrıda bulunuyorlardı.

— Yine buna uygun olarak, eski okul ve tiyatroyu yıkmaya, üniversiter ve akademik eğitimi en basit düzeylere indirgemeye, tarih ve klasik edebiyat öğretimini ortadan kaldırmaya çağrıda bulunuyorlardı. Okul programlarının, ders ve görevlerin gereksiz olduğunu, öğretmeleri öğrencilerin seçmesini, v.d. istiyorlardı.

— Bununla da kalmayıp, eski toplumun bütün bilim adamlarını, öğretmenlerini, ressamlarını, yazarlarını, artistlerini, mühendislerini, v.d. işe yaramaz kuru bir kalabalık olarak niteleyip; bunların, proletaryadan gelmedikleri için, yeni toplumda yerleri olmayacağını söylüyorlardı. Proletarya sanatı adını verdikleri şey de, sanatın düşünsel, artistik içeriği ve estetik değerini basitçe reddediştikten başka birşey değildi.

Lenin'in bu akıma karşı verdiği ideolojik savaşımı, bizzat Lenin'den izlemeye çalışalım :

Lenin, 1919'larda şöyle yazmaktaydı: «Eğer, burjuva dünyasının bize bıraktığı malzemelerden hareket ederek kuruluşu yapamayacaksanız, hiçbir şey kuramayacaksınız; vede komünist değil, fakat basit gevezeler olacaksınız. Sosyalizmi kurmak için, bilimden, teknikten, ve genel olarak kapitalist Rusya'nın bize bıraktığı herşeyden bütünüyle yararlanmak gerekir.»²²

Ve yine aynı yılda, şunları belirtmekteydi : «... Kapitalizm, kültürü ancak bir azınlığa verir. Fakat biz, bu kültürden hareketle, sosyalizmi inşa etmek zorundayız. Başka malzememiz yoktur. Sosyalizmi hemen, şimdiden itibaren ve kapitalizmin dünden bugüne bize bıraktığı malzemelerle inşa etmek istiyoruz; yoksa kuğuca makinalarında yetiştirilmiş insanlarla değil....»

«... Eğer komünist toplumu bu malzemelerle inşa edemezseniz, siz gevezelerden ve lafazanlardan başka birşey değilsinizdir.

«İşte dünya kapitalizminin tarihsel mirası tarafından sorun böyle konulmaktadır!»²³

Fakat aynı zamanda Lenin ve Komünist Partisi, geçmişin kültürel mirasının özümlemesi üzerinde ne kadar ısrarla duru-

yorlarsa, aynı ısrarı, bu özümlemenin düzensiz bir biçimde olması üzerinde de gösteriyorlardı. Kültürel mirası basitleştirici ve tesadüfi yaklaşımlara karşı, eski kültürün bütün unsurlarından kayıtsız şartsız ve eleştirisel olmayan bir biçimde yararlanmaya karşı da kesinlikle ve kararlı bir biçimde savaşım veriyorlardı. Bu alanda kabul edilen temel ilke: geçmiş toplumun kültürel mirasının tüm gerici, halk düşmanı ve olumsuz yönlerini tasfiye etmek ve sağlıklı ve demokratik unsurlarını yeni koşullarda yeniden değerlendirerek halkın hizmetine koşmaktı.

Devrimin ilk Halk Eğitim Komiseri olan büyük aydın A. Lu-naçarski, Lenin'in bu konudaki tavrını, şöyle belirtmektedir: «Fakat, O, aynı zamanda gereksinimimiz olan herşeyi burjuvaziden öğrenemeyeceğimizi de çok iyi biliyordu. O, sadece bize ait olan, burjuvazinin reddettiği, mahkum ettiği, lanetlediği bize özgü bazı şeylerin olduğunu biliyordu. Bizim kendi sınıfsal gerçeklerimiz, kendi dünyaya yeni devrimci yaklaşımımız, kendi yeni bilgimiz, kendi tarihimiz, kendi bugünümüz ve geleceğimiz vardır.

«Ve Lenin bu açıdan, eğitimimizin, bir çocuğun yada annesinin bir okuma - yazma bilmezliği tasfiye merkezinde okuyabileceği ilk kelimedenden itibaren, başka türlü olacağı, bilinci başka bir yöne itecek olan başka bir zihniyetle besleneceği olgusunun üzerinde ısrar ediyordu.

«Fakat bu daha hepsi değildir. Lenin, eğitimimizin yöntemlerinin ve eğitimimizin de farklı olması gerektiğini bize öğretiyordu. Bunlardan, sadece bütün yalanları ve aldatmacaları, bütün ön - yargıları ve burjuvazinin bütün saçmalıklarını kovmamızı değil; fakat aynı zamanda, bilimsel disiplinlerin burjuva tarzında salt kitapçıl olarak değil, fakat günlük sosyalist pratiğimizle derin bir bağlantı içinde özümlenmesi gerektiğini de belirtiyordu.

«Kuşkusuz ki, şu yada bu ilerici bir burjuva pedagogu da, şu nu söyleyebilir: 'Çalışarak (pratik içinde, ç.) öğren ve öğrenerek çalış (pratik yap, ç.)'; fakat aralarındaki fark, işte burada bulunmaktadır. Lenin için bu çalışma, sosyalist pratiğin bir unsurundan başka birşey değildir ve bu öğrenim ve bu pratik, Büyük Ekim Devrimi'nden beri ülkemizde büyüyen sosyalizmin ayrılmaz parçalarıdır.»²⁴

Sonuç olarak diyebiliriz ki, Lenin ve yoldaşları, her ne kadar kültürel mirası onun olumlu bütün yönlerine sahip çıkarak «proletkult» ideologlarının nihilizmini reddetmişlerse de, yeni kültürün, sosyalist kültürün eski kültürden niteliksel olarak daha yüksek düzeyde ve farklı bir kültür ve bu kültürün taşıyıcısı - tüketicisi - üreticisi olan yeni insanın da eski insandan çok farklı olduğunu belirtmekten geri kalmamışlardır. Ancak bu oluşumu gök-

ten zembille indirmemişlerdir. Tam tersine, bunu, Lunaçarski'nin sözleriyle şöyle belirtmişlerdir : «Proleter, devrimci savaşım boyunca çevresindeki şeyleri değiştirirken, aynı zamanda kendisi de değişir, Marx ve Lenin bize böyle öğretiyorlardı.»²⁵

Sosyalist kültür konusuna son vermeden önce, bu kültürün şu temel niteliklerini de belirtmemiz zorunludur.

Birinci olarak; sosyalist kültürün ideolojik temeli, tek bilimsel dünya görüşü olan ve kültürün çiçeklenmesine katkıda bulunan, kültürü sosyalizmin büyük davasının hizmetine koşan Marksizm - Leninizmdir.

İkinci olarak; sosyalist kültür, sosyalist öze ayrılmaz biçimde sınıksız bağlıdır. Bu nedenle de, sosyalist kültür, sömürü ve baskıdan kurtulmuş insanlar arasındaki ilişkilerin bir ifadesi olup, gerçek bir sosyalist hümanizmayı içerir.

Üçüncü olarak; sosyalizm, kültürün antagonik sınıflı toplumlarda olduğu gibi, hakim sınıflara ve ezilen sınıfların kültürü olarak ikiye ayrılmasına son vermiştir. Sosyalist kültür işçilerin, köylülerin, aydınların kısacası tüm halkın ortak kültürüdür.

Dördüncü olarak; sosyalist kültür, yüzlerce yıllık kafa ve kol emeği arasındaki karşıtlığın ortadan kaldırılmasında ve halktan gelen ve halk için çalışan yeni - tip aydınının yaratılışında belli başlı etkenlerden biri olmuştur.

Beşinci olarak; sosyalist kültür, bütün ulusların emekçilerinin dostluk ve dayanışmayı hedef alacak şekilde, **özünü enternasyonalist**; ve her halkın kendisine kolayca ulaşabilmesi ve böylece de ulusal kültürlerin zenginleşmesini hedef alacak şekilde, **biçimiyle ulusaldır**.

Altıncı olarak ise; daha önce belirtmiş olduğumuz gibi, sosyalist kültür, **sosyalist pratikle kültürel kazanım**, organik olarak birbirine bağlanmış olarak birarada kavrar.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, sınıfsal gelişmelerin, toplumsal ve etnik engellerin aşılması, kültürün uluslararasılaşması, kültürel değerlerin bütün yabancılaşma biçimlerinin ortadan kaldırılması, sosyalist kültürün oluşumunun objektif karakteristikleridir.

TUŞTAV

NOTLAR

1 Necho Davidov, «Culture et Contre-culture» (Kültür ve Karşı - kültür), **Bulletin d'information du Comite Central du Parti Communiste Bulgare**, (10), XXIX. Yıl, Sofia 1975.

2 V. İ. Lenin, **Eserleri**, c. 1, s. 326 - 327

3 **Age**, s. 149

4 G. Plekhanov, **Tekçi Tarih Görüşü**, Editions du Progres, s. 123

5 **Age**, s. 123

- 6 Age, s. 111
 7 Age, s. 101
 8 Age, s. 122
 9 M. Buhr - A. Kosing, **Marxçı - Leninci Felsefe Sözlüğü**, Konuk Yayınları, s. 177
 10 Marx - Engels, **Politika ve Felsefe**, s. 50 - 51
 11 V. İ. Lenin, **Kültür ve Kültürel Devrim**, Editions du Progres, Moscou, 1969, s. 38 - 39
 12 **Marxçı - Leninci Felsefe Sözlüğü**, Konuk Yayınları, s. 177
 13 Jean François Revel, **Ne Marx - Ne İsa**, Paris 1970, s. 234 - 166
 14 Marx - Engels, **Eserleri**, c. 2, s. 7
 15 Age, s. 104
 16 Marx - Engels, **Seçme Eserler**, c. 1, s. 202
 17 Age, c. 1, s. 203
 18 Age, c. 2, s. 342
 19 V. İ. Lenin, **Kültür ve Kültürel Devrim**, s. 120, 121
 20 L. Baillot «Fransa'da Kültür, Aydınlar ve İşçi Sınıfı», **La Nouvelle Revue Internationale**, Ekim 1974
 21 V. İ. Lenin, **Eserleri**, c. 26, s. 425
 22 V. İ. Lenin, **Kültür ve Kültürel Devrim**, s. 55
 23 Age, s. 57, 58
 24 Age, s. 236
 25 Age, s. 239

KADINLARIN SESİ

İlerici Kadınlar Derneği Yayın Organı

17. SAYISI ÇIKTI

KADINLARIN YÜZYILLARDIR KAYBETTİKLERİ EŞİTLİK, VE ÖZGÜRLÜKLERİNE KAVUŞMALARI, BAĞIMSIZLIK, BARIŞ, DEMOKRASİ VE TOPLUMSAL İLERLEME YOLUNDA.

AYLIK : 2 Lira

Adres : Gümüşsuyu Mah. Mete Cad. 26/2 Taksim - İstanbul

işçi-köylü ittifakı : devrimci savaşımın belkemiği

Erdal ERGÜN

«Köylü-tarım sorunu üzerine olan Marksist-Leninist teori ve devrimci pratik, sosyalizme geçişin zorunlu koşulu olan ve gerçekten sağlam bir devrimin utkusunu garanti eden, işçi sınıfının, köylülük ile ittifakından hareket eder»¹

Kapitalist toplumda, işçi sınıfı ve köylüler gerek kökenleri ve gerekse bu toplum içinde konumlarıyla, en yakın iki toplumsal sınıfı oluştururlar.

Kökenleri açısından, bu durum çok açıktır; çünkü, işçi sınıfı, büyük kitlesi ile hem kapitalist toplumun oluşumu boyunca ve hem de günümüzde, yıkıma uğrayan köylülerden hareket ederek oluşmuştur ve oluşmaktadır.

Kapitalist toplumdaki konumları açısından oldukça büyük benzerlikleri vardır; çünkü her ikisi de, kapitalist toplumun, temel maddi değerler yaratıcısı olan ve, ezilen ve sömürülen toplumsal sınıflarını oluştururlar. Marx ve Engels'in belirttiği gibi; köylülerin sömürülmesi, işçilerin sömürülmesinden salt biçimsel yönden ayrılır, oysa her ikisini de sömüren aynıdır: sermaye

Ancak bütün bu objektif yakınlıklarına karşın, aralarındaki ittifakın otomatikman kurulmasını beklemek hayalciliktir. Bu, sübjektif etkeni, yani işçi - köylü ittifakının temellerini hazırlayacak, bu ittifakı kuracak ve geliştirecek olan Marksist - Leninist Partiyi gerektirir.

Bu gereksinimi ilk kez formüle edenler, 1848'de Batı Avrupa'da işçi sınıfının bozguna uğratılmasından ve 1871 Paris Komününün yenilgisinden ders alan, Marx ve Engels olmuşlardır. Vardıkları bu çok önemli sonucu, Engels şöyle belirtmiştir : «Fakat, bu Partinin (işçi sınıfı partisi, E.E.) siyasal iktidarı fethetmesi için, önce kentlerden kırlara geçmesi, kırlarda bir güç olması gerekmektedir.»²

Fakat ne var ki, Marksizmin büyük kurucularının bu temel önemdeki görüşleri, büyük Lenin devrimci savaşımında bu sorunu yeniden bütün önemiyle ele alıp işleyinceye kadar, II. Enternas-

yonel'in oportünist şampiyonları tarafından uzun yıllar boyunca saklanmış ve ortaya çıkarılmamıştır.

Lenin'in bu konudaki görüşleri, bundan böyle işçi sınıfının köylülükle ittifakının ana ilkeleri olmuştur. Büyük önemi nedeniyle Lenin'in görüşleri üzerinde durmak gerekiyor.

LENİN VE İŞÇİ - KÖYLÜ İTTİFAKI

Lenin'in bu konuda yaptığı en önemli katkılardan en başta geleni, hiç kuşkusuz ki, köylülüğün sosyalizm için savaşımındaki yerini birbirine taban tabana karşıt olarak yorumlayan iki görüşü çürütmesi olmuştur.

Bu görüşlerden birincisi; Narodniklerin (popülistler) ve Bakuninci anarşistlerin, köylüleri nereden geldiği belli olmayan bir «sosyalist iç - güdüyle» donatacak, Çarlık Rusyası'nda köylü komünü (köylü yerleşim ve üretim birimi) olan «mir» in gelecek sosyalist toplumun tohumu olduğunu ve ancak köylü ayaklanmalarının insanlığı kapitalizmden ve sömürüden kurtaracağını öne süren görüştür. Bu görüş, geleceği kuracak asıl temel gücü, işçi sınıfını, bütünüyle inkar eden, sosyalizm için savaşımında salt köylülüğü temel alan görüştür.

Bu görüşün tam karşıtı olan görüş; çok ilginçtir ki, Narodniklerin bu safça «köylü sosyalizmi»ni ilk kez bilimsel olarak çürüten büyük bir Marksistten, Plekhanov'dan kaynaklanmaktadır. Gerçekten de Plekhanov, köylünün ancak, sosyal yapısı gereği kendine özgü olan tavrı terkettiği zaman sosyalizm için savaşım girebileceğini ve ancak tarım yada kent işçisi olduğunda, proletaryanın görüşlerini benimseyebileceğini öne süren görüştür. Sonradan geleneksel sosyal - demokrat görüş olarak vücut bulan bu görüşünü, Plekhanov şöyle belirtmekteydi :

«Küçük çiftçinin sosyal-demokrasie bağlanması için temel bir psikolojik koşul gereklidir: küçük çiftçi, küçük toprak mülkiyetinin artk iddiğini ve üretim araçlarının özel mülkiyetinin yerini sosyal mülkiyete terketmesi gerektiğine inanması zorunludur. Başka türlü söylenirse, küçük üretici görüşünü terketmesi, ve proletaryanın yerini benimsemesi zorunludur. Bu koşul yerine geldiğinde, sosyal-demokrasie, elbette ki onu saflarına kabul etmeye hazırdır. Bundan da fazla olarak, kendisi için alışılmadık bu yeni görüşe ulaşmasını propaganda ile kolaylaştırmaya hazırdır. Fakat bu görüş gerçekleşmedikçe; küçük çiftçi, küçük üretici olarak varlığını sağlamak için gerekli önlemleri istedikçe; sosyal devrime değil, fakat büyük sermayenin muzaffer yürüyüşünü ve yayılışını geciktiren bazı sosyal reformlara özlem duydukça; o, bir sosyalist değildir ve sosyalistler arasında yapacak hiçbir şeyi yoktur. Eğer sosyal-demokrasie bu önlemleri desteklemeyi kabul etseydi, kapitalizmin gelişimini frenlemek değil, fakat bu gelişimden sosyal devrim çıkarına yararlanmak olan bizzat kendi temel görevi ile kaçınılmaz bir çelişkiye düşerdi.»³

Lenin işte bu birbirine karşıt iki görüşe karşı zorlu bir savaşım sürdürmek zorunda kalmıştır.

Birinci görüşü eleştirirken, bunun, köylülüğü bütünüyle idealize eden, köylülüğün ilkel komünizmin ideallerine doğal ve saf bağlılığını romantik bir biçimde abartan, köylülüğün sosyalizme karşı tavrının analizinde en temel sorun olan köylülüğün sosyal ve sınıfsal farklılaşmasını ihmal eden, böylece sonuçta en iyi halde bile, bir küçük - burjuva radikalizmini yada anarşizmini, en kötü halde ise bir burjuva reformizmini geçiren bir görüş olduğunu göstermiştir.

İkinci görüşü eleştirirken ise, bu görüşün bazı Batı - Avrupa ülkelerinin tarihsel deneyimini mutlaklaştırdığını, sosyalizme geçiş kavramını salt ve hangi somut koşullarda olursa olsun ancak gelişmiş kapitalist toplumdaki geçerek olacağını öne süren, soyut savaşım koşullarını somut ulusal ve tarihsel özellikleri dikkate almayan bir görüş olduğunu göstermiştir; vede bu görüşün, proletaryayı en güçlü müttefikinden yoksun kılarak, köylülüğü olduğu gibi bütünüyle burjuvaziye teslim ettiğini açıklamıştır.

Lenin sadece, bu yanlış görüşlere karşı savaşım vermekle de kalmamış, fakat Marx'ın ve Engels'in devrimci öğretilerini de geliştirmiş ve toprak ve köylü sorunu konusunda tam ve eksiksiz bir programın en önemli bölümleri, emekçi köylülüğün sosyal devrim nasıl çekileceğini ve tarihte «Leninist kooperatif planı» olarak bilinen ve emekçi köylü kitlelerinin sosyalizm kuruluşuna nasıl katılacaklarını öngören bölümlerdi. Lenin'in bu programının özü şu ilkeye dayanmaktaydı:

«Tarım işçilerimizin ve yarı-proleterlerimizin daha sonra sosyalizme geçmelerini kolaylaştırmak için; sosyalist partinin, küçük köylülük için 'mümkün olan herşeyi' yaparak, acil çözüm bekleyen ve karışık 'yabancı' (proleter-olmayan) sorunların çözümlenmesine katkıda bulunmayı reddetmeyerek, bütün emekçi ve sömürülen kitlelerin kendisini önderi ve temsilcisi olarak görmesini öğreterek, **şimdiden itibaren** küçük köylülük lehine 'müdahale etmesi' son derece önemlidir.»⁴

Lenin bu programı oluştururken, herşeyden önce, kapitalizmde tarımsal alandaki ilişkilerin derinliğine bilimsel bir çözümlenmesini gerçekleştirmiş, kapitalizmde kırlardaki sosyal çelişkilerin ve sınıf savaşımının ekonomik temellerini incelemiş, ve toprak ve köylü sorununun radikal bir çözümünün ancak büyük toprak sahipleri ve kapitalistlerin rejiminin ortadan kaldırılmasıyla, yani ancak sosyalizmle mümkün olduğunu göstermiştir. Böylece de, proletarya devrimi ve sosyalizm ve komünizm için savaşımı üzerine olan doktrinin organik bir bileşkeni olarak, toprak ve köylü sorununu derinliğine ve çürütülmez biçimde kanıtlamış; emekçi köy-

lülüğe, gerçek ve tek çıkış yolunu göstermiştir. İşçi sınıfı ile köylülüğün ittifakı, her iki taraf için de zorunludur, çünkü her iki tarafın da bunda ortak çıkarları vardır.

Lenin, işçi sınıfı ile köylülüğün ittifakının zorunluluğunu, başlıca iki temel veriden hareketle açıklamaktaydı.

Bunlardan birincisi; tarihsel gelişimin sonuçlarına dayanmaktaydı.

Gerçekten de tarihsel gelişim göstermektedir ki, burjuvazi siyasal iktidar için feodallere karşı verdiği savaşında, temel vurucu güç olarak, toprak köleliği zincirlerinden kurtulmak için savaşan geniş köylü yığınlarından yararlanmıştır. Hollanda, İngiltere, Fransa, Almanya ve İtalya'da burjuva devrimlerinin utkusunu, her zaman köylü yığınlarının savaşçılığı üzerinde yükselmiştir.

Oysa, burjuvazi iktidarı eline geçirdikten sonra, bu utkusunu hiçbir şekilde köylü yığınlarıyla paylaşmadığı gibi, tam tersine, örneğin Çarlık Rusya'sının koyu ve tiksineç bir toprak köleliği sistemine dayalı Romanov otokrasisini sonuna dek desteklemiştir. Ve diğer başka ülkelerde de, feodal taçların sarsılışında, onların yardımına koşmakta duraksamamıştır. Kısacası, tarihsel gelişim içinde, burjuvazi, köylülüğün sorunlarını çözmek şöyle dursun, zaman aşımına uğramış feodal ve yarı-feodal tarımsal mülkiyet biçimlerinin ortadan kaldırılmasını büyük ölçüde engellemiştir ve engellemektedir.

Bu tarihsel gerçekliği dikkate alan Lenin, şöyle yazmaktaydı:

«Burjuva devriminin geçmişin kalıntılarını tamamen ortadan kaldırmaması, bunların bazılarını yerinde bırakması, yani işini tamamen sona erdirici olmaması, hedefinin sonuna kadar varmaması, tutarlı ve amansız davranmaması, burjuvazinin yararınadır... Burjuva demokrasisi yönünde zorunlu olan değişikliklerin, devrim yoluyla değil, yavaş yavaş, azar azar, sakına sakına, yumuşakça yapılması burjuvazinin daha da yararınadır... Öyle ki, bu değişiklikler, halkın, yani köylülerin ve özellikle işçilerin bağımsız devrimci eylemini, girişkenliğini ve enerjisini mümkün olduğu kadar az geliştirsin, vb. aksi taktirde, Fransızların dediği gibi, 'tüfeği bir omuzdan ötekine geçirmek'; yani burjuva devriminin vereceği silahları, burjuva devriminin sağlayacağı özgürlüğü, toprak köleliğinden temizlenen temel üzerinde yükselecek demokratik kurumları, burjuvaziye karşı çevirmek işçiler için o derece kolay olur. Bunun tam tersine, burjuva demokrasisi yönünde zorunlu olan değişikliklerin, reform yoluyla değil, özellikle devrim yoluyla yapılması, işçi sınıfının daha yararınadır. Çünkü, reform yolu işi sürüncemede bırakma, oyalama ulusal organizmanın kokuşmuş parçalarının açık bir şekilde yavaş yavaş çürütmesi yoludur. Bu uzuvların kokuşmamasından en başta ve herkesten çok, proletarya ve köylü işkence ve acı çekmektedir.»⁵

İşte bu tarihsel gerçeklik, işçi sınıfı ile köylülüğün ittifakının zorunluluğunu açıkça göstermektedir.

Öte yandan, Lenin, işçi köylü ittifakının zorunluluğunun, **toplumsal gelişimin objektif yasaları** tarafından da belirlendiğini vurgulamaktadır.

Gerçekten de, Lenin'in işaret ettiği gibi, burjuva devrimlerinin utkusu, büyük sermayeye kırların yolunu olanca genişliğiyle açmış, her yerde küçük üretimi yıkıma uğratmış, geniş köylü yığınlarının topraksızlaşma - mülksüzleşme sürecini hızlandırmış, ve köylülüğün sosyal ve sınıfsal farklılaşmasını son kerteye dek kışkırtmıştır. Böylece de, derinliğine bir sosyal ve sınıfsal farklılaşma sonucu, köylülük, ortak bir zihniyeti belli ölçülerde korumakla beraber, feodal üretim ilişkileri dönemindeki tek bir sosyal sınıf olarak varlığı çözülmüştür. Köylülüğün içinden, bir yandan kır burjuvazisi, sömürücü bir tabaka çıkarken; öte yandan, topraksız tarım işçileri, kır proleterleri çıkmıştır. Bunlar artık sınıfsal düşman olarak kendi aralarında, objektif olarak savaşım içine girmişlerdir. Kırlardaki bu iki karşıt uçlardaki sınıfsal ve sosyal kutuplaşmanın arasında / arkasında yer alan proleterleşmemiş yoksul köylüler ve orta-köylüler ise, bir yandan binbir güçlülle sahip oldukları toprak mülkiyetinin kazandırdığı mülk sahipliği duygusuyla, öte yandan da kapitalizmin tarım alanındaki en çeşitli sömürü mekanizmasıyla — tarım bankaları, ticari tekeller, vb. — görünüşteki bağımsız işletmeci durumlarını giderek yitirmektedirler. Bu da köylülüğün iki - tarzlı sınıfsal yapısının neden en çok bu kesimi belirlediğini göstermektedir Lenin bunu şöyle belirtmektedir :

«Köylü, emekçi olarak sosyalizm tarafından çekildiğini hisseden, işçilerin diktatörlüğünü burjuvazinin diktatörlüğüne yeğler. Köylü, buğday sahası olarak, burjuvazi tarafından, serbest ticaret tarafından, yani 'geleneksel' eski kapitalizme doğru çekildiğini hisseder.»⁴

İşte böylesine sağlam ve tutarlı bilimsel temele dayanan Leninist toprak ve köylü programının, üç yönü bulunmaktadır : siyasal, ekonomik, ve sosyal. Leninist toprak ve köylü programının **siyasal yönünün** merkezi noktasını, işçi sınıfı ile emekçi köylülüğün ittifakının yaratılması ve güçlendirmesi oluşturmaktadır.

İşçi sınıfının iktidarı ele geçirmesine kadar, Bolşevik Partisi, en büyük çabalarını bu nokta üzerinde temellendirmiş ve bu konuda şu temel Marksist - Leninist teze dayandırmıştır: emekçi köylülük, kapitalist sömürü ve boyunduruktan, işçi sınıfının ve işçi sınıfının devrimci partisinin yönetiminde, eski sisteme karşı ortaklaşa bir savaş vererek kurtulabilir. Gerçekten de tarihsel deneyim de göstermiştir ki, ancak işçi sınıfının yönetimi, köylü-

lerin devrimci savaşına doğru bir yön ve dönüştürücü bir karakter kazandırabilmektedir.

Bolşevik Partisi'nin öz - verili ve titiz çalışması sonucu, 1917 Ekim'inde, yoksul köylülükle ittifak kuran işçi sınıfı, Partisi'nin yönetiminde, büyük toprak sahipleri ve kapitalistlerin mülkiyetini ortadan kaldırmış ve emekçilerin iktidarını kurmuştur.

İşçi sınıfı ile geniş emekçi köylü kitlelerinin ittifakının güçlendirilmesi sorunu, doğal olarak, bu noktada da sona ermemekte, fakat tam tersine, devrimin utkusundan sonra, proletarya diktatörlüğü döneminde de dirimsel bir önem taşımaktadır. Parti bu görevi de başarıyla yerine getirmiştir. Şurası son derece öğreticidir ki, sosyalist iktidarın kuruluşundan hemen sonra, ilk yayınlanan yasalardan biri, toprağı kamulaştıran ve üzerinde çalışanlara veren kararnamedir. Sosyalizmin bundan sonraki kuruluşu da göstermiştir ki, bu kuruluşun başarıya ulaşmasının olmazsa olmaz koşulu, işçi - köylü ittifakının daha da pekiştirilmesine bağlıdır. Lenin bunu şöyle belirtmektedir:

«Sovyetler iktidarının temel gücü ve desteğı, bu ittifakta; sosyalist dönüşümün, sermaye üzerindeki utkunun, her türlü sömürünün ortadan kaldırılmasının başarıyla sonuçlandırılmasının güvencesi olan bu ittifakta, bulunmaktadır» 7

Lenin'in dahice ön - görüşü, Sovyet toplununun ve Parti'nin bundan sonraki her gelişim aşamasındaki başarılarında da somut olarak vücut bulmuştur. Ülkenin sanayileşmesi emekçi köylülük tarafından desteklenmiş; tarımın kollektifleştirilmesi ve teknik yönden yeniden örgütlenmesi, işçi sınıfının yönetiminde ve emekçi köylülüğün doğrudan ve etkin katılımıyla gerçekleştirilmiş; sosyalist ana - yurt savaşındaki büyük utku ve savaştan sonra yıkıma uğrayan ülkenin yeniden kalkındırılması, işçi sınıfı ile kolhozcu köylülüğün kopmaz sağlamlıktaki bağları ile mümkün olabilmişti. Komünizmin kuruluşu yolu üzerinde, ülkenin bugün içinde bulunduğu gelişmiş sosyalist toplum aşamasında da, bu ittifak sağlamlığını korumaktadır.

Lenin'in toprak ve köylü programının siyasal yönü, bunun **ekonomik** yönüyle ayrılmaz bir biçimde bağlıdır. Bu yön, Leninist programın kooperatif planının bütün canlılığıyla ortaya çıktığı yöndür. Sosyalizmi yeni sosyal rejim olarak belirleyen, üretim ilişkilerinin tek bir sistem olarak vücut bulmasıdır. Bu tür bir sistemin yaratılması ise, kırlarda köklü sosyal dönüşümleri, küçük tarımsal ekonomilerden sosyalleştirilmiş büyük üretime geçilmesini zorunlu kılar. Bu temel ilkesel konumdan her türlü kopuş, ister istemez ekonomide derin çelişkilere ve bozulmalara yol açar. Doğal olarak, tarımda sosyalleştirme biçimleri, vede bu dönüşümlerin ritmleri, farklı ülkelerin farklı somut koşullarında, farklı ola-

caktır. Ancak, Çarlık Rusyası'ndan miras alınan tarımsal yapı, Sovyetler Birliği'nde tarımın sosyalist dönüşümün bütünselliğini ve göreceli hızlılığını zorunlu kılmaktaydı; çünkü küçük üretim temeli üzerinde kırsal alandaki üretici güçlerin gelişimi ve sosyalizm kuruculuğuna girebilmesi olanaksızdı. İşte bu nedenle, Parti, tarımda güçlü ve bütünsel bir kollektif üretimi yaratmak ve geliştirmek zorunlu seçeneğine yönelmiştir.

Tarım ve köylü programının **sosyal yönünün** en canalıcı noktası, hiç kuşkusuz ki, köylülüğün sınıflar olarak farklılaşması ve köylünün temel karakterlerinden birinin, küçük pazar üretimine dayanan tarımsal işletmesi nedeniyle sosyal yapısının ikili karakteridir.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi, köylünün bu özelliğini dikkate almış ve küçük tarım üreticisinin psikolojisini ve alışkanlıklarını değiştirmenin tek yolunun, büyük sosyalist üretime geçerek, tarımın sosyal yapısını derinliğine ve kendisinden değiştirmenin mümkün olduğunu görmüştür. Tarımın böylece yeniden yapılandırılmasında tek bir ekonomik temel yaratılmış; kırsal alanlarda yeni ilişkiler doğmuş; işçi sınıfı ile köylülüğün çıkarlarının ortaklığı güçlenmiş, tarım burjuvazisi olan kulaklar, sosyal varlık olarak tasfiye edilmiş; köylülerin sosyal durumu kökünden değişmiş; sosyal olgunlaşma düzeyleri, niteliksel olarak yeni bir dereceye yükselmiş; kültürel düzeyleri ve maddi durumları, geçmişle kıyaslanamayacak kadar yükselmiş ve iyileşmiştir. Bütün bunların ise, yüzlerce yıllık kent ve köy arasındaki farklılıkları ortadan kaldırma, sosyalist toplumun iki dost sınıfı arasındaki engelleri giderek ortadan kaldırma, ve böylece sınıfsız bir toplum yaratmak açısından önemlerinin son derece büyük olduğu açıktır.

Özetle, Leninist toprak ve köylü programının yol göstericiliği ile,

«Devrimci kitle mücadelesinin daha başlangıcından itibaren, Rusya işçi sınıfı, geniş köylü kitlelerini uyandırmaya ve davası etrafında toplamayı bilmiş; böylece de iktidar ve sosyalizm için mücadelesinde, devrimci köylü hareketinin aktif desteğini sağlamıştır. Uluslararası işçi hareketi tarihinde, Rusya, işçi sınıfının ilk kez devrimin hakim gücü olarak, köylülüğün kılavuzu olarak ortaya çıktığı, işçi sınıfı ile köylülüğün ittifakı ile ilgili Marksist-Leninist düşüncelerin ilk kez pratikte uygulandığı ülkedir. Bu durum da, köylülüğün sosyalizm yoluna girmesi için önemli bir öncül oluşturmuştur.»⁸

*
**

Leninist toprak ve köylü programını kısaca gördükten sonra, şimdi, işçi - köylü ittifakının sorunlarına daha genel bir yaklaşımla eğilmeye çalışalım.

GENEL YÖNLERİYLE İŞÇİ - KÖYLÜ İTTİFAKI

Stratejik bir sorun olan işçi ve köylü ittifakı sorunu, soyut olarak, kırsal alanlardaki ekonomik ilişkilerin derinliğine bir analizi olmaksızın ele alınamaz. Diğer yandan, salt kırsal nüfusun sayısal göstergeleri üzerinde duran bir analiz de yetersizdir. Çünkü, Marx ve Lenin'in gösterdikleri gibi, köylülüğün objektif durumunu belirleyen niceliksel ve niteliksel etkenlerin kendi aralarındaki karşılıklı ve karmaşık etkileşimi de büyük önem taşımaktadır. Başka türlü söylenirse, şu yada bu sınıfın, şu yada bu sosyal gurubun, şu yada bu ülkedeki devrimci potansiyelini doğru olarak değerlendirmek için salt sayısal değerler yetersizdir. Çünkü bu potansiyel, herşeyden önce, bu sınıf yada sosyal grupların sosyal üretim alanındaki yerleriyle, ulusal ekonomideki rolleriyle, örgütlenme ve bilinç düzeyleriyle, diğer başka emekçi guruplarının sempatilerini kazanma yetenekleriyle, vd. belirlenmektedir.

Kıscacası, Lenin'in işaret ettiği gibi: «az yada çok önemli olgu ve rakkamları siyasal - ekonomik ilişkilerin genel çerçevesinden koparmamak»⁹, bunları mutlaklaştırmamak, önemlidir; çünkü : «Yalıtlanmış küçük üreticiler, köylüler, ya burjuvazi tarafından... yada proletarya tarafından... ekonomik ve siyasal olarak örgütlenirler»¹⁰

Bu nedenle de, sayısal değerlerin, ekonomik göstergelerin önemi, hiç kuşkusuz ki, çok büyük olmakla beraber, köylülüğün objektif durumunun ekonomik analizi, **mutlaka** kırsal alanların **bütünündeki** ve ülkenin **bütünündeki** sınıfsal güçlerin dağılımının / mevzilenişinin analizi ile tamamlanmak zorundadır.

O halde, işçi sınıfının diğer bütün müttefikleri için olduğu gibi, köylülüğün de, bir müttefik, hem de en önemli müttefik olarak doğru bir biçimde değerlendirilebilmesi için:

— Köylülüğün objektif olarak koşullanmış çıkar ve gereksinimlerinin analizi;

— bu analiz temeli üzerinde, ülkedeki sınıflar savaşımında işgal ettiği yer;

— ve devrimci sürecin farklı aşamalarında işçi sınıfının gerçekleştirmek zorunda olduğu hedef ve amaçlarına katılabilme olanakları; ülkenin ekonomik - sosyal - siyasal bütünlüğü çerçevesi içinde düşünölmek ve ele alınmak zorundadır.

Günümüzde köylülüğün genel olarak savaşımı, iki belli başlı doğrultuda olmaktadır.

Birincisi, feodal kalıntıların sürüp gittiği, az - gelişmiş ve orta derecede gelişmiş kapitalist ülkelerde; köylülük iki kölelik biçimine karşı savaşmak zorundadırlar: hem yarı - feodallere karşı hem de kapitalist yerli ve yabancı tekellere karşı.

İkincisi ise, gelişmiş kapitalist ülkelerde; köylülüğün bütün kesimleri, kendilerini acımasızca ezen ve boğan tekeli sermayeye karşı savaş vermek zorundadırlar.

Burada oldukça karmaşık ve içinden çıkılması büyük güçlükler gösteren sorun; az - gelişmiş yada orta derecede gelişmiş kapitalist ülkelerde, çoğu kez feodal / yarı - feodal sömürü ile kapitalist / tekeli sömürüye karşı aynı anda savaş verebilmesinin ortaya çıkardığı durumdur. Gerçekten de, Lenin'in de birçok kez sözünü ettiği gibi, köylülüğün **iki sınıf savaşımı**, bir yandan köylülüğün bütününün birleştiği feodal kalıntılara karşı savaşım ve hem de öte yandan, köylülüğün farklılaşmasını hızlandıran kırsal alanlardaki kapitalist sömürüye karşı savaşım.

Bu durumda da «çok karmaşık ve bazen çelişkili bir biçimde genel demokratik ve sosyalist eğilimlerin birbiri içine nüfuz edisine, aynı bir devrimci sürecin niteliksel olarak farklı iki aşamasının unsurlarının üst - üste yığılmasına şahit olunmakta; fakat genel demokratik ve anti - emperyalist dönüşümler, açık bir şekilde egemenliklerini göstermektedir...

«...O halde toprak siyasetini ve programını belirlemek için, köylülüğe özgü iki çelişkiden hangisinin tayin edici olduğunu saptamak gerektiği açıktır : köylülük ile feodal, pre - kapitalist ve tarımsal - kapitalist metodların taşıyıcıları arasında; veya **biz-zat köylülüğün kendi bünyesindeki çelişkilerin tayin ediciliği**»¹¹

Bu çelişkilerin saptanmasında; eğer az - gelişmiş ve orta derecede gelişmiş kapitalist ülkelerin tarımsal bünyelerinin yarı - feodal kalıntılarla sürekli olarak «kirletilen» çok - yapıllığı, ve bir tek aynı devrimci sürecin farklı aşamalarının unsurlarının üst - üste yığılmasına rağmen, genel demokratik eğilimlerin egemen olduğu gözönüne alınırsa; köylülüğün en geniş tabakalarını, her kategoriden tarım emekçisini kapsamı içine alan kitlesel bir köylü hareketi geliştirmeye yönelik bir politikaya gereksinim olduğu açıktır. «Bu politika, eşit ölçülerde olmak üzere, bir yandan feodal kalıntılara, diğer yandan ise köylülerin kapitalistler ve emperyalist tekeller tarafından sömürülmesine karşı yönetilmiştir.»¹²

Örneğin bu tür ülkeler için çarpıcı bir örnek olan Hindistan'da, Komünist Partisi'nin Parti Politikası, «büyük toprak sahiplerini, tefecileri, tekellileri önce tecrit edip sonra yenilgiye uğratmak için, tarım işçilerine ve yoksul köylülere dayanmaktan, or-

ta - köylülerle ittifak kurmaktan, zengin köylüleri kazanmak için çabalarını arttırmaktan ibaret olup; böylece işçi sınıfı ve diğer demokratik güçlerin birliği sayesinde, tarımsal devrimi sonuna kadar götürmeyi»¹³ amaçlamaktadır.

Ancak bu konuda şu temel önemdeki gerçeği de unutmamak zorunludur : işçi sınıfı, genel demokratik karakterdeki bu tür bir tarım politikasını uygularken, sosyalizmin en tutarlı savunucusu olma karakterini yitirmemek zorundadır : «Bu nedenle, proletarya, siyasal ve örgütsel bağımsızlığını, kapitalizme karşı savaşında bir sınıfsal taban oluşturan proleter ve yarı - proleter unsurları genel köylü hareketi çerçevesinde siyasal bir güç olarak düzenlemek ve birleştirmek yeteneğini, muhafaza etmelidir.»¹⁴

*
**

Marksist - Leninistler, genel devrimci savaşım doğrultularını sürdürürken, aynı zamanda da, köylülerin acil günlük çıkarlarını da savunmak durumundadırlar.

Bütün ülkelerdeki Marksist - Leninist Partiler, köylülüğün en geniş kitlelerinin haklı istemlerine hiçbir zaman ilgisiz kalmamaktadırlar. Bunlar arasından özellikle şu istemler özel bir önem taşımaktadır :

— köylülerin ve tarım işçilerinin diğer iş kollarında çalışanlarla aynı haklara sahip olmaları için;

— kriz, dört nala giden enflasyon, tarımsal ürün fiyatlarının tarımsal üretim için gerekli makina - gübre - ilaç vb. gibi maddelere göre giderek başdöndürücü hızlarda düşmesine karşı, küçük ve orta - üreticilerin çıkarlarını birinci plana alacak şekilde yüksek ve farklılaşan taban fiyatları politikasının uygulanması için;

— toptan tahıl ticaretini tümüyle devletin yükümlenmesi ve üretim maliyetleriyle perakende satış fiyatları arasındaki uçurumun kapatılması için;

— Yoksul ve orta - köylülüğün tümüyle muaf tutulacağı, büyük toprak sahipleri ve zengin köylüler için farklılaşan ve progresif bir vergi politikası için;

— toprak kiralalarının indirilmesi ve kredi mekanizmasının yoksul ve orta - köylülüğün lehine değerlendirilmesi için;

— köylüler için bir sosyal güvenlik sisteminin kurulması için;

— kırsal alanlarda sulama sitemleri, telefon hatları, elektrifikasyon, okul, hastahane, yol yapımı gibi sorunların kökten çözümlenmesi için;

— farklı tipte ve uzmanlık dalında özellikle üretici tarım kooperatiflerinin kurulması için;

— en nihayetinde, emperyalizm tarafından empoze edilen, eşitsiz mübadele sisteminden kurtulmak ve ülkenin ekonomisinin emperyalist ülkelere bağımlılığını azaltmak için sosyalist ülkelerle ve genç ulusal devletlerle karşılıklı yarar temeli üzerinde, çok - çeşitli bir ticaretin gerçekleştirilmesi için savaşım; köylülerin en temel istemleri olan toprak istemi için savaşımına, organik bir biçimde bağlanmak zorundadır.

Öte yandan, Marksist - Leninistler, köylülüğün salt bir ülkenin bütünü içindeki durumunu değil, fakat aynı zamanda, köylülüğün, ülkenin farklı bölgelerindeki durumunu da hesaba katırlar. Örneğin, bunlardan tipik bir örnek, Portekiz olmaktadır. Portekiz'i kuzey ve güney olmak üzere ikiye ayıran Tage ırmağı, aynı zamanda, birbirine karşıt iki toprak mülkiyeti sistemini de ayırmaktadır.

Güney Portekiz'in, faşizmin ekonomik ve sosyal temellerini oluşturan büyük toprakların, latifundist (büyük toprak sahipliği) sisteminin hakim olduğu bölge olmasına karşılık; Kuzey Portekiz'de küçük ve çok - küçük (neredeyse minicik) toprak mülkiyeti hakimdir. Yine bu bölünmeye uygun olarak, tarım işçilerinin yoğun olduğu Güney Portekiz, siyasal savaşım alanında yüksek bir siyasal bilinçle ve savaşçılıkla belirlenen, güçlü ve örgütlü bir tarım proletaryasına sahip olduğu halde; aile tipi işletmelerin ezici çoğunlukta olduğu ve tarım işçisinin hemen hemen hiç bulunmadığı Kuzey Portekiz'de, Portekiz Komünist Partisi, farklı bir politika takip etmektedir.

Portekiz Komünist Partisi'nin, latifundiaların hakim olduğu Güney Portekiz'deki politikası, daha çok tarım işçilerinin dırimsel çıkarlarının korunmasına yönelik olduğu ve latifundia sahiplerinin egemenliğine son verilmesi, ücretlerin yükseltilmesi, çalışma koşullarının iyileştirilmesi, işsizlik sigortası, vd. gibi çalışmaları kapsadığı halde; Kuzey Portekiz'de, küçük ve çok - küçük topraklı köylülerin çıkarlarını korumaya yönelik bir politikadır.

Tarım işçileri konusu, tüm Marksist - Leninist partilerin, özellikle üzerinde durdukları bir konudur; çünkü, içinde bulunduğu gelişim aşaması ne olursa olsun, tarım proletaryası, iki temel nedenden dolayı büyük önem taşımaktadır.

Bir yandan, tarım proletaryası, sanayi işçileriyle birlikte tarımsal devrimde öncü - güç rolünü oynamaya tek adaydır; bu nedenle de, gelecek ona aittir.

Öte yandan ise, özellikle yarı - feodal kalıntıların devam etti-

ği az - gelişmiş ve orta derecede gelişmiş kapitalist ülkelerde, tarım işçisi özel bir karakterle belirlenmektedir. Bu karakter; bunların daha henüz yoksul ve küçük - köylü kategorisi ile topraktan tümüyle kopmuş ve gerçek anlamında «profesyonel» olmuş olan tarım işçisi kategorisi arasında bir «geçiş» özelliği taşıması olmaktadır. Diğer bir deyişle, tarım işçileri, bu tür ülkelerde, emekçi köylülükle sanayi işçileri arasındaki organik bağı oluşturmaktadır.

İşte tarım işçilerinin bu iki temel özelliğini dikkate alan Marksist - Leninist Partiler, buna uygun çalışmalar yürütmektedirler.

Örneğin bunlardan birisi olan Hindistan Komünist Partisi, tarım işçileri için özel bir program oluşturmuştur. Bu, tarım işçileri ile yoksul köylülere özgü ortak istemlerden başka, örneğin tarım işçilerinin asgari ücret tabanını önemli ölçüde yükseltmeyi, çalışma koşullarını ve çalışma saatlerini yasal olarak düzenlemeyi, erkek ve kadın tarım işçileri için eşit işe eşit ücret tanınmasını, emekçilerin uzun savaşım sonucunda elde ettikleri topraklar üzerinde örnek kooperatifler oluşturulmasını içermektedir.

Ayrıca, bir diğer örnek daha verirse, Marksist - Leninist partilerin en değişik koşullarda bile, tarım işçileri konusunda çalışmalarını ne kadar önemle yoğunlaştırdıklarını görebiliriz.

Örneğin bunlardan biri olan Nikaragua Sosyalist Partisi, ülkede çoğu pamuk, kahve ve şeker kamışı plantasyonlarında çalışan tarım işçilerini örgütlemeye, büyük güçlüklerle karşılaşmıştı. Bu güçlüklerin en başında, hiç kuşkusuz ki, subjektif etkenler, yani Parti'nin illegaliteye zorlanmış olması gelmektedir. Fakat bundan başka, objektif güçlükler de bulunmaktadır. Çünkü, bu plantasyonlarda çalışma, mevsimlik çalışma karakteri taşımakta ve yılda sadece iki yada üç ay sürmektedir. Bu da, Parti'nin tarım işçileri arasında sistematik bir örgütlenme çalışması sürdürmesini büyük ölçüde engellemektedir. Tarım işçilerinin çoğunluğu, bu mevsimlik çalışmaları bitince, ufacık toprak parçalarına dönmekte ve ülke içine dağılıp gitmektedirler.

Nikaragua Sosyalist Partisi, en güç illegalite koşullarında bile, bunların sendikalaşmasını sağlayabilmek için, iki belli başlı yönde çalışma yürütmektedir: **birincisi**, mevsimlik çalışma dönemlerinde, plantasyonlara, bu tarım işçileriyle beraber çalışan ve yaşayan militanlar göndermekte; **ikinci olarak ise**, kapitalist plantasyonlar için işçi sağlayan ve son derece yoksul ve güç koşullar altında çalışan küçük tarım üreticileri arasında, siyasal ve örgütlenme eylemlerini geliştirmektedirler. Böylece de, tarım işçileri, gerek mevsimlik çalışmaları boyunca, gerekse de kendi

ufak topraklarına döndüklerinde, Parti'nin etkili ve güçlü çalışmalarından uzak kalmamaktadırlar.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, Marksist - Leninistler, emekçi köylülük ve tarım işçileri için çalışmalarını, ister legal ister illegal olsun, tüm koşullarda yürütmekte bir an bile duraksamamaktadırlar.

Legal çalışma olanaklarının olduğu, örneğin İtalya gibi ülkelerde, İtalyan Komünist Partisi üyeleri, Tarım Sözleşmesi koşullarının emekçi köylülük lehine iyileştirilmesi, toprak kiralalarını denetim altına alan kuruluşları araştırma gibi, herbiri gerçekten de tarihsel birer başarı olan çalışmalarını, özellikle parlamenter arenadan yararlanarak yürütmüşlerdir. Yine benzer koşullarda çalışan Fransız Komünist Partisi'nin de, parlamentodan yararlanarak yürüttüğü toprak ve köylü için savaşım, başlı başına anısal bir çalışma niteliğindedir.

Ancak, Marksist - Leninist Partiler, diğer tüm savaşım alanlarında olduğu gibi bu alanda da, tek bir cephede, sadece parlamenter savaşım cephesiyle kendilerini sınırlamamaktadırlar. Köylülerin ve tarım işçilerinin ivedi çözüm bekleyen sorunlarını çözmek amacıyla, köylülerin ve tarım işçilerinin arasına, yakınlarındaki fabrika ve sanayi kuruluşlarının işçilerini, sendika militanlarını göndermekte; tek bir sözle, işçi sınıfı artık, köylü hareketiyle dayanışma eylemleri ve genel bir destekleme ilişkisinin sınırları dışına çıkmakta; köylü savaşımının etkin bir gücü, sürekli bir örgütleyicisi olmaktadır. Çünkü işçi sınıfı bilmektedir ki; işçi sınıfı tarafından yönetilen işçi ve köylülerin ittifakı, özel olarak köylü hareketinin olduğu kadar, genel olarak ta, bütünüyle demokratik hareketin başarıya ulaşmasının temel bir koşuldur.

Bu temel koşulların gerçekleşebilmesi için, işçi - köylü ittifakının en büyük önemdeki bir diğer sorunu üzerinde durmak gerekiyor: toprak reformu.

Bu konu, üzerinde ayrıntılı durmayı gerektiren bir önemde olduğu için, konumuzu biraz daha derinleştirmeye çalışalım.

TOPRAK REFORMU VE İŞÇİ - KÖYLÜ İTTİFAKI

«Bir kez daha hatırlatmak gerekir ki, toprak reformu, ne basit bir ekonomik önlemdir, nede bir uzmanın işi; ekonomik, siyasal, duygusal, ideolojik, kısacası sınıf savaşımı kelimesinin içerdiği bütün herşeyle birlikte, bütün sonuçlarıyla sonuna kadar sürdürülmesi gereken bir sınıf savaşımıdır. Bir toprak reformunun sürdürülmüş olayından, onu sürdüren rejimin geleceğinin ne olacağı öngörülebilir.»¹⁵

İşte böyle yazıyor, Vietnamlı devrim savaşçısı Nguyen Khac Vien.

Geniş köylü kitlelerinin baskısıyla, birçok kapitalist ülkenin hakim sınıflarının, özellikle İkinci Dünya Savaşından sonra, bazı toprak reformları gerçekleştirdikleri bir gerçektir. Fakat, hiç istisnasız, bütün bunların hepsi dar, sınırlı ve güdük reformlardı. Çünkü;

«Bu güne kadar yapılanlar, köylülüğün hoşnutsuzluğunun patlamasını önlemek için, emniyet sübaplarını açmaktan başka birşey yapmayan bu ülke burjuvazilerinin kararsızlığını ve tutarsızlığını göstermektedir.

«Kapitalist yolu kabul etmiş birçok ülkenin, savaş sonrası 10 yada 15 yıllık toprak reformlarını özetlersek, bunların birbiri ile ilişkili ve karşılıklı bağıntılı üç büyük hedefi takip ettiği söylenebilir: **ilk önce**, köylülüğün varlıklı tabakasının gelişimini hızlandırarak, kırsal nüfusu bölmek, farklılaşmasını artırmak, bu nüfus içinde içsel ayrılıkları tahrik etmek; **ikinci olarak**, tarım feodallerini ve yarı-feodalleri katlanır bir ranta el koymak yerine, kapitalist işletmeye geçmeye itelemek, tarıma, sermaye yatırımlarına ve kiraya verdikleri topraklardan, sadece ekonomik-olmayan vasıtalarla gelir elde etmemeleri için zorlamak; **üçüncü olarak** ise, işçi sınıfının, entelijansiyanın (aydınların) toprak sorununu 'plebçi' metotla formüle etmelerini ve çözümlenmelerini önlemek.»¹⁶

Bu hedeflere yönelik, toprak reformlarının büyük ölçülerde, bu hedeflerine ulaşmış oldukları ve Türkiye, Arjantin, vd. gibi ülkelerde ise, değil bu tür reformlar, neredeyse «karşı - reformlar» olarak adlandırılacak kadar tam anlamıyla haydutça uygulamaların yürürlüğe konulduğu düşünülürse, günümüzde, daha hâlâ birçok kapitalist ülkede —özellikle az - gelişmiş ve orta - derecede gelişmiş kapitalist ülkelerde— **gerçekten demokratik ve köklü bir toprak reformu** bütün yakıcılığıyla gündemdedir.

İşte bu nedenle, Marksist - Leninist partiler, köylülüğün en haklı istemi olan «toprak kullananın» belgisini sonuna dek desteklemekte ve sadece toprak reformunun, gerçekten demokratik ve köklü bir çözümünü öneren programlarla da kendilerini sınırlandırmamakta, fakat bunun, pazar için üretim yapan küçük üreticinin durumunu otomatikman iyileştirmeyeceğini, ekonomik açıdan yüksek düzeyde yetkin ve pazar için büyük üretim yapan büyük tarım işletmesine geçişi sağlayamayacağını hesaba katmak, kırsal alanlarda anti - kapitalist bir temel üzerinde dereceli bir kollektifleştirmenin de genel perspektifini çizmektedir.

Ayrıca, çok doğal olarak, Marksist - Leninist partilerin programları, toprak sorununu çözümlerlerken, her ülkenin kendi somut özelliklerini önemle dikkate almaktadırlar.

Örneğin, bunlardan çok öğretici olan bir tanesi, Portekiz'de

Komünist Partisi'nin ve yönlendirdiği işçi sınıfının gerçekleştirdiği toprak reformudur.*

Portekiz'de gerçekleştirilen toprak reformu, kelimenin tam anlamıyla, başka yerlerde bulunması zor bir örnektir. Portekiz'de toprak reformu işçi sınıfı tarafından birkaç ay içinde gerçekleştirilmiştir. Bununla beraber, Portekiz'de işçi sınıfı iktidarda değildir. İşçi sınıfı, bu reformu gerçekleştirirken, devrimci süreç boyunca sınırlanmış olmakla beraber, iktidarı, daha hâlâ elinde tutan sömürücü sınıfların azgınca direnciyle karşılaşmıştır. Reformun amacı, bir küçük toprak sahipleri sınıfı yaratmak değildir. Reformun uygulanması, daha hâlâ burjuva karakterli olan bir sosyal rejim çerçevesi içinde, emekçilerin toprakları alıp ortaklaşa kullanımları altına sokmaları şeklinde gerçekleşmiştir.

Büyük toprak sahiplerinin elinden alınan tarım işletmelerine verilen isimler bile, devrimin olanca etkisini açıkça ortaya koymaktadır: «Kızıl Karanfil», «Birleşirsek Yeneriz», «Sol Yenecek», «Bento Gonçalves»**, «Vasco Gonçalves», vd. İşçiler tarafından eski latifundialardan hareketle yaratılan kooperatiflerin dışında, küçük ve orta mülkler kolektifleştirilmemiştir. Her kooperatifin yıllık kârı, kolektif üretimin sonraki gelişimine ayrılmıştır. Her kooperatif üyesi, tarım işçileri sendikasıyla Çalışma Bakanlığı arasında imzalanan toplu sözleşmeye uygun olarak, sabit bir ücret almaktadır. Traktör şirketleri, özel tarım makineleri operatörleri ve kalifiye olmayan işçiler için bir ücretler ölçeği saptanmıştır.

Üretim birlikleri, demokratik bir temel üzerinde örgütlenmişler ve yönetilmektedirler. İşletmenin kolektif yönetiminin seçimi de, aynı şekilde demokratiktir. En nihayetinde, kooperatif yönetimi; üretimin her özel dalını yönetmek için kurulan özel komisyonları, yine demokratik biçimde seçmektedir. Bu komisyonlar, düzenli olarak toplanmakta ve her kooperatif üyesi, bu toplantılara katılabilmektedir.

Kooperatifler, işçilerin çocukları için kreşler, okullar kurmakta; dans ve şarkı grupları oluşturmakta; işçiler arasında okuma - yazma bilmezliği tasfiye için ve işçilerin uzmanlar yönetiminde tarımsal bilgilerini artırmak için kurslar düzenlemektedir.

* Ancak son zamanlarda, Portekiz'in «sosyalist» Başbakanı Mario Soares yönetimi, bu toprak reformunun kazanımlarını büyük ölçüde sakatlamıştır.

**Portekiz Komünist Partisi'nin Birinci Sekreteri olup, Tarrfal'daki faşistlerin toplama kampında ölmüştür.

Bazı büyük kooperatifler —örneğin 14.000 hektar toprağı olan ve 400 emekçinin çalıştığı «1 Mayıs» kooperatifi gibi— hükümetten hiçbir yardım görmeksizin, sulama için barajlar inşa etmekte, küçük makine ve tamir (otomobil, traktör, vd.) atölyeleri kurmakta, işçi ailelerinin yaşlı üyeleri için dinlenme evleri açmakta, kooperatif üyelerinin dışarıya göre daha ucuz alış - veriş yapacakları tüketim mağazaları açmaktadırlar.

Bu ve bunun gibi Portekiz kırılarında, o güne kadar hiç görülmemiş devrimci yenilikler getiren toprak reformu uygulaması, aynı zamanda kent ve kır proletaryasının ittifakını da güçlendirmiştir. Sanayi işçileri ve devrimci gençliğin temsilcileri, pazarları yada tatil günleri kooperatiflere gitmekte, buralarda gönüllü olarak çalışmakta; fabrikalarda tarım kooperatiflerinin malzemeleri parasız tamir edilmekte, fabrikalarda işçiler tarım kooperatifleri adına gönüllü çalışma günleri düzenlemekte, bazı fabrikalar ve tarımsal kooperatifler, kendilerini «kardeş kuruluşlar» olarak ilan etmekte ve kooperatiflerde toplantılar ve kardeşçe şenlikler düzenlemektedir. Burada söz konusu olan, sadece, üretim alanında bir destekleme değil, fakat, aynı zamanda siyasal bir destektir de.

Toprak reformu boyunca, tarım işçileriyle küçük ve orta - köylülerin ittifakı da güçlenmiştir. Faşist gericilik ve büyük toprak sahipleri, bunların birbirleriyle çatıştırmaya çalışmıştır; fakat Parti, bütün olanaklardan yararlanarak, kollektif işletmelerin işçileriyle küçük toprak sahiplerinin ittifakını ve işbirliğini güçlendirmiştir.

Parti, bunu başlıca iki yön üzerinde durarak gerçekleştirmiştir. Birincisi; küçük üreticiler, artık hiçbir aracıya başvurmak zorunda kalmaksızın, ürünlerini doğrudan doğruya bu kooperatiflere sürebilmektedirler. Diğer yandan, köylüler, gübre, tarım malzemesi ve sanayi ürünlerini yine aracısız olarak bu kooperatiflerden satın alabilmektedir. İkinci olarak ta; üretim alanında somut bir işbirliği kurulmuştur. Yeterli tarım malzemesi ve el - emeği olmayan birçok küçük üretici, doğrudan doğruya kooperatifler tarafından desteklenmekte, örneğin, kooperatife ait onlarca makina, köyün tüm hasatını bir günde kaldırmaktadır. Kooperatiflerin kendilerine sağladığı bu büyük yararları gören Küçük Üreticiler Ligası da, bu durum karşısında ilgisiz kalmamış ve tarım işçileri sendikaları vasıtasıyla kooperatiflerle yakın ve sıkı ilişkiler kurmuştur.

Toprağı olmayan birçok küçük üreticiye, kooperatifler kendi topraklarından yararlanma olanaklarını da vermektedirler. Son zamanlarda görülen en önemli süreç, kooperatiflerin yarar-

larını gören küçük üreticilerin, gönüllü olarak bu kooperatiflere katılmaya başlamış olmalarıdır.

Öte yandan, devlet kurumlarının katı ve sert engellemele-riyle karşılaşan kooperatifler, bunun çaresini, kendi ticari sürüm şebekelerini kurarak, çeşitli kentlerde satış mağazaları oluşturarak ve işçilerin kontrolü olan büyük sinai işletmelerle ticari iliş-kiler kurarak, bulmuşlardır.

Özetle; bu burjuva sosyal rejimi çerçevesinde, devletin he-men her türlü engellemelerine karşın, Portekiz Komünist Parti-si'nin öncülüğünde, sanayi işçileri ile tarım işçilerinin ve onların aracılığıyla küçük ve orta - köylününün ittifakları son derece köklü bir toprak reformu uygulaması sürecinde önemli ölçüde gerçekleşmiştir.

«Özgürlükçü demokrasi» aşığı (!) M. Soares yönetimi, tüm bu kazanımları ne ölçüde yıkmaya - bozmaya çalışırsa çalışsın, toplumun devrimci dönüşümünün sağladığı bu önemli birikimi, Portekiz toprağından söküp atamayacaktır; tarihin ilerleyişini gerisin geriye çeviremeyecektir.

Öte yandan, her Marksist - Leninist Parti'nin, tarım refor-mu konusunda, iktidara yaklaşan Portekiz Komünist Partisi'nin uyguladığı önemli uygulamalara ulaşabildiği söylenemez. Fakat, her Marksist - Leninist Parti'yi bu konuda belirleyen, ülkesinin somut koşullarını dikkatli ve gerçekçi bir şekilde gözetmek, bu koşullara uygun programlar oluşturmak olduğu kuşkusuzdur.

Örneğin, bunlardan biri olan Arjantin Komünist Partisi de, kendi ülkesel gerçekliklerinden hareket ederek, tarımsal progra-mında sorunu şöyle koymaktadır :

«Partimizin toprak programı, toprağın tüm özel mülkiyetini or-tadan kaldırmayı mı öngörmektedir? Hayır. Gelişmiş bir tarım bur-juvazisinin, geniş orta-tabakaların bulunduğu ve toprağa bağlılığın çok güçlü olduğu Arjantin koşullarında, toprağı kamulaştırmaya yö-nelik bir politika, derinliğine yanlış olacaktır. Programımız, büyük latifundialara tazminatsız el konulmasını ve bunların topraklarını, topraksız yada yetersiz topraklı köylülere karşılıksız dağıtmayı ön-görmektedir. Daha yüksek bir üretkenliği gerçekleştirmeyi, parçala-manın ussal olmadığı eski latifundialar üzerinde devlet işletmeleri yada kooperatifler yaratmayı önermektedir. Partimiz bütün gönüllü kooperatif ve toprağı kollektif işleme biçimlerinin gelişmesinden yanadır.»¹⁷

Görüldüğü gibi, devrimci sürecin demokratik aşamasının toprak programı, toprakta özel mülkiyetin tümünü hiçbir şekil-de karşısına almadığı gibi, tam tersine; küçük ve orta mülkiyete gerçek bir güvenceyi de sağlamaktadır. Diğer bir deyişle, bu aşamanın görevleri ile sosyalist aşamanın görevleri arasında önemli

farklar bulunmaktadır; bu nedenle de, daha devrimci sürecin demokratik aşamasında, sosyalist karakterli görevleri birinci plana çıkarmak, en azından siyasal körlükten başka birşey değildir.

*
**

Toprak reformu konusunda şu son saptamayı yapabiliriz : gerçekten demokratik ve köklü bir toprak reformu için savaşmak, hem bütün devrimci ve ilerici hareketlerin en temel görevlerinden biridir ve hem de işçi - köylü ittifakının temel bileşkenlerinden birini oluşturmaktadır.

Bütün bunlardan çıkarabileceğimiz en genel sonuç ise; toprak - köylü sorununa sınıfsal bir yaklaşımın, proletaryanın her somut aşamada, her somut ülkedeki stratejisinin hedefleri işlevinde olarak, ittifaklar problemini çözümlemesini sağlaması olduğudur. Siyasal iktidarın fethedilmesi ve sosyalist bir toplumun kuruluşu için verilecek savaşımın bütün aşamalarında, öncü - güç işçi sınıfıdır. Sınıfsal yaklaşım; köylü hareketinin, devrimci sürecin her aşamasında diğer sosyal ve siyasal güçler arasında, gerçek güçlerini, yerini ve rolünü ortaya koymayı sağlar.

Ve en nihayette, sınıfsal yaklaşım, demokratik, anti - emperyalist, anti - feodal karakterli görevlerin yerine getirilmesi gerektiği aşamada olduğu kadar, sosyalist karakterli görevlerin yerine getirilmesi gerektiği aşamadaki ittifaklar sorununu da, doğru bir biçimde kavramayı sağlar.

Yazımıza, Sovyet bilim adamı R. Oulianovski'nin büyük değer taşıyan şu sözleriyle son vermek istiyoruz :

«Siyasal öncü-gücün bilimsel tarım ve toprak programını ortaya koymak için, devrimci sürecin bugünkü aşamasını ve sınıfsal güç dengesini analiz etmek zorunludur. Somut durumları, kırsal kitlelerin özlemlerini ve ruhsal durumlarını ayrıntıları ile bilmek gerekir; oysa bu faktörler, sadece göreceli olarak yakın yapılara sahip ülkelerde değil, fakat aynı bir ülkede bile sık sık değişmektedir.

«Köylülük, bağımsız bir siyasal hayata kötü hazırlanmış, bizzat ekonomisinin yapısı gereği, kendi içine kapanma eğilimi olan bir kesimdir. Köylülüğün geriliği, çoğu kez siyasal kayıtsızlık ve köylü istekleri ile derin sosyal ve siyasal dönüşümlerin mücadelesi arasındaki ilişkiyi anlamamakta ifadesini bulmaktadır. Herşeyden önce, bu geriliğin üstesinden gelmek gerekir. Siyasal öncü-güç, kırsal kitleleri eğitmeyi, örgütlemeyi ve bilinçli olarak yönlendirmeyi kendine görev bilmelidir. Bunu yapabilmek için, köylülüğün bugünkü siyasal bilinç düzeyini dikkatle almak gerekir. Köylü, sosyalizm sorunlarını, politikayı, vd. iyi anlamamaktadır. Toprakla, ürünle gübreyle, tohumla, fiyatlarla, yarıcılıkla daha çok ilgilenmektedir. İşte, bazen çok önemsiz olan kırsal hayatın bu ayrıntı sorunları aracılığı ile, köylüye ancak anti-kapitalist ve sosyalizm için siyasal mücadele öğretilir.

Tarım ve toprak konusunda radikal istekler, çoğunlukla, köylü tarafından anlayışsızlıkla ve güvensizlikle karşılanır, köylülük tarafından desteklenmez. Bu nedenle, ilerici güçlerin kırsal alanlardaki militanlığı, kırsal kitlelerin ruhsal durumlarına ustalıkla etki edecek ve onları günlük ihtiyaçları için mücadeleleden, tutarlı demokratik ve hatta bazen sosyalist isteklerin formüle edilmesine kadar adım adım yöneterek, tedricen radikalleştirmek zorundadır.

«Ulusal devrimci güçlerin ve proletarya partilerinin, tarım ve köylü sorunu üzerindeki stratejik ve taktik sloganları, önemli bir çok faktöre bağlıdır: ülkenin sosyo-politik ve ekonomik gelişim düzeyi; ulusal kurtuluş ve köylü hareketlerinin içinde buldukları aşama; kapitalizmin ve özelliklerinin gelişim derecesi; kırsal tarım rejimi, pre-kapitalist kalıntıların direnç derecesi; köylülerin günlük hayatının ve sosyal psikolojisinin karakteri ve özellikleri; etnik, ulusal vd. faktörler.

«Köylülüğün ve gelir kaynaklarının, toprak ağaları tarafından sömürülmesine yarayan yarı-feodal toprak mülkiyetinin kalıntıların ve bütün biçimlerinin tam ve karşılıksız kaldırılması, bütün toprakların az yada hiç topraksız köylülere geçişi, reformdan sonra, köylü hareketinin reformun tamamlanması için acil görevidir.

«Toprağın kamulaştırılması bu aşamanın sloganı değildir. Köylülerin, toprağın özel mülkiyetine sahip olma özlemleri henüz çok güçlüdür. Bir çok Doğu ülkesinde bu, köylünün yüzlerce yıllık rüyasıdır. Toprakların köylülere özel mülk olarak verilmesi, tarımsal dönüşümlerin bu aşamadaki hedefidir.

«Birçok komünist Partisi, toprak ve tarım programlarında, demokratik dönüşümlerin başarı ile sonuçlanması ve kırsal gelecekteki sosyalist doğrultusunun sağlanması için, sağlam bir temel olarak kabul ettikleri tarım proletaryasının çıkarlarının ve sosyal örgütlenmesinin savunmasını, ilk plana yerleştirmektedirler. Bu alanda elde edilecek her başarı, çok büyük bir önem taşımaktadır.

«Reformdan sonra, orta köylülerin sayısı önemli ölçüde artar, fakat çoğunluğu oluşturmaz. Bu, yoksul köylülerden, az-varlıklı mülk sahiplerinden ve topraksız yarıcılardan oluşur. Reformlar, başarı ile sonuçlansalar bile, orta köylülüğü, hiçbir zaman 'genelleştiremezler': eklebilir toprakların yüzölçümünün göreceli olarak azlığı, büyük tarımsal nüfus yığılışı, genişliği ve sonuçları ile Batı'da görülmemiş toprak parçalanması (Asya ülkelerinde) uzun süre için orta köylünün 'genelleşmesini' olanaksız kılar. Kırsal nüfusun yarı-proleter ve proleter tabakaları çoğunlukta kalmaya devam ederler. Giderek, kırsalın 'seçkinleri' bu tabakaların karşısında yer almaya başlarlar: bunlar eski siyasal güçlerinden ve aristokratik durumlarından yoksun kalmakla beraber, eski ayrıcalıklı büyük toprak sahipleri sınıfının önemli kalıntılarından hiç söz etmeksizin yeni toprak ağaları, varlıklı köylüler, tarım kapitalistleri, istifçiler, tüccarlar, tefeciler, çürümüş devlet görevlileridir.

«.....»

«Kitle hareketlerinin deneyleri göstermiştir ki, geri kalmış köylüyü büyük siyasal hedeflere bağlamanın en iyi yolu, çoğu kez, onu hemen örgütlü bir anti-kapitalist hareketin içine çekmek istemek olmaktadır. Örgütlü bir köylü hareketinin siyasal olarak doğru mantı-

ki başlangıcı : köylünün psikolojisinin derinlemesine incelenmesini ve okuma-yazma bilmeyen köylüyü duymadığı uzak sloganlarla tedirgin etmeksizin yapıcı günlük bir çalışma olmalıdır. Devrimci demokratik güçler, köylü hayatının koşullarına ne kadar sıkı bağlarla bağlıysalar, kitleler üzerine o kadar büyük bir etki yapabilmektedirler. Oysa, bu köylülerle en dar topluluklar içinde, gözleri önünde ve onların arasında çalışan yurtsever devrimcilerin varlığını gerektirir. Emekçi köylünün haklı davasının gerçek savaşçıları için, köylülükle karşılıklı anlaşmanın yolu işte budur.»¹⁸

o

NOTLAR

- ¹ Rotislav OULIANOVSKI, «Çağımızda Ulusal Kurtuluş Hareketleri ve Köylülük», SSCB Bilimler Akademisinin 2/1972 tarihli Sciences Sociales dergisinden aktaran, ÜRÜN, sayı : 7.
- ² K. Marx, F. Engels, Ouevres Choisis-En trois Volumes (Seçme Eserler-üç ciltlik), c. 3, s. 488.
- ³ R. Oulianovski, Age, s. 60.
- ⁴ V.İ. Lenin, Ouevres (Eserleri), c.6,s. 135-136
- ⁵ Age, c.8,s. 57-57
- ⁶ Age, c.29,s.249.
- ⁷ Age, c.29,s.394.
- ⁸ Serguei TRAPEZNIKOV, «Revizyonizme Karşı Mücadele: Emperyalizme Karşı Mücadelede Ortak Cephenin Temel Sektörü», SSCB Bilimler Akademisinin 1/1972 tarihli Sciences Sociales dergisinden aktaran ÜRÜN, sayı : 19.
- ⁹ V.İ. Lenin, Age, c. 32, s. 384
- ¹⁰ Age, c.32, s. 384
- ¹¹ R. Oulianovski, Age, s. 70-71
- ¹² Ünal ERCİN, «Marksist-Leninist İttifaklar Politikasının Bazı Temel Yönleri», ÜRÜN, sayı : 25.
- ¹³ Age.
- ¹⁴ R. Oulianovski, Age, s.65.
- ¹⁵ Nguyen Khac Vien, K. Vietnam'da Toprak Reformu (Vietnam Deneyleri), «Experiences Vietnamiennes», Editions Sociales, 1970 isimli kitabının bir bölümünden kısaltarak aktaran ÜRÜN, sayı : 15.
- ¹⁶ A. Oulianovski, Age,
- ¹⁷ Alberto KOHEN «Sınıfsal İttifaklar ve Değişikliklerin Stratejisi», La Nouvelle Revue Internationale, Temmuz 1976.
- ¹⁸ R. Oulianovski, Age, Aktaran ÜRÜN, sayı : 7.

türkiye'de yenilik var

Roger TERRON

L'Humanite gazetesi muhabiri R. Terron'un, bu gazetenin 22 Ekim 1976 sayısında yayımlanan röportaj - haber yazısı; geçtiğimiz günlerde Milliyet gazetesinde özet olarak yayımlandı. **ÜRÜN - sosyalist dergi**, bu yazının tamamını yayımlamanın, okuyucuyu ilgilendireceği kanısındadır. Ayrıca, Türkiye'deki gelişmeler konusunda, Fransız devrimcilerinin görüşlerini öğrenmek açısından da, bu yazı yararlı olacaktır inancındayız.

BELİRLEYİCİ NOKTALAR

Türk ekonomisi, kısa dönemde büyük kazanç sağlayan alanlardan birini oluşturduğundan yabancı tekellerin istilasına uğramıştır. Endüstrileşme olduğu yerde saymaktadır. Kırsal alandaki işletmelerin sadece % 10'u tarım kazancınının % 52'sini paylaşmaktadır. Amerikan ordusu, nükleer bomba merkezlerinden, radar istasyonlarına kadar değişen bir çok tesise sahiptir.

Bu ülkede Nisan 1975'den beri, 7 ay süren büyük çabalar sonucu biraraya gelmeyi başaran, dört sağcı partinin oluşturduğu «Milliyetçi Cephe Hükümeti» işbaşındadır. Ülkede 3 milyon işsiz vardır. Ne ki buna bir de, kırsal alanda (çalışan nüfusun % 65'i) mevcut gizli işsizliği, eklemek gerekir. Açık bir işe, 5 emekçinin birden talip olduğu bile görülmektedir. Şehir yolları, fındık, fıstık, mısır, kurabiye satıcıları ile doludur. Esas işsiz sayısı, 6 milyon kadardır. Son yıllarda enflasyon, % 25 - 30 arasındadır.

Bu ülkede, nüfusun % 50'si okuma - yazma bilmemektedir. Çocukların % 15'i, okuma olanaklarından yoksundur. Yaşama sınırı 55 yaş civarındadır. Önemli bakır, krom, bor, cıva madenleri işlenmeden toprak altında yatmaktadır. Varolan su gücü enerjisi çok büyük olmasına karşın, ailelerin % 60'ı elektrikten yoksundur.

Bu ülkede Komünist Partisi, 53 yıldan beri yasaklanmış durumdadır. Bütün demokratlar üzerinde büyük baskılar vardır.

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ GÜN IŞIĞINDA

Yıllardan beri, ülkede «komünist» sözcüğünü kullanmak, kişilerden kuşkululanılmasına yol açıyor ve hapiste yatmalarına neden olabiliyordu. Oysa, geçtiğimiz Haziran ayında, büyük günlük gazetelerden olan «Milliyet», sosyal - demokratik eğilimli CHP'nin Başkanı Bülent Ecevit'e, Türkiye Komünist Partisi'nin tekrar yasal olması konusunda ne düşündüğünü sordu. Ecevit'in söyledikleri özetle şöyle : «Komünist yönelimleri paylaşmıyorum. Ama demokratik bir sistemde ifade özgürlüğünün sınırlanamıyacağı kanısındayım. Komünist partisi de dahil olmak üzere, tüm partilerin yasal çalışmasına taraftarım. Bunun için, 141. ve 142. Ceza Kanunu maddelerinin * kalkması gerekir.» Başbakan Demirel ise, kendisine yöneltilen aynı soruya, «Başka ülkelerde komünist partiler bulunması kabul edilebilir. Ama Türkiye'de böyle birşey olamaz.» şeklinde cevap verdi.

Bu yorumlar çeşitli yankılar yapmış, radyo ve basın yorumlarında geniş yer almıştır. Birdenbire Türkiye Komünist Partisi'nin yasala çıkması konusu, önemli bir ulusal sorun haline gelmiştir.

Bu gelişme rastlantısal değildir. Bu olay, dünyanın her tarafında ve özellikle Avrupa'da sürdürülen demokratik savaşımın bir aşaması, halkların hakları için verdikleri girişimlerin bir örneğidir. Eğer Ecevit bunca açık konuştuysa, ve eğer Demirel bu konuya değinmeden edemediyse; bu, Türkiye'de de, demokratik hareketin komünistlerin etkisi ile büyümesinden ileri gelmektedir.

AUER FABRİKASINDA GREVDE BULUNAN İŞÇİLERE YAPTIĞIMIZ ZİYARET

İstanbul'da yağmur var. Ali ile girdiğimiz işçi mahallesinin toprak sokakları çamur yığını halinde. Ali, genç komünist bir öğretmen. İşçilerin grev kararı aldığı Auer Fabrikasına gidiyoruz. Bildiğimiz görünüm. Kararlı yüzler, dostluk dolu el sıkışmaları. Türkçe konuşulmasa, kendimi Fransa'da, Levallois'da sanacağım. Bakışlarda aynı güven, eylemin ta içinde bulunmanın aynı sıcaklığı. Hemen sohbeta oturuyoruz. Chirac'ın istifası, Genel

* Bu maddeler, TKP'nin yasaklanmasının temelini oluşturuyorlar. Türkiye'deki demokratlar için, bu maddelerin kaldırılmasını istemek, bu yasaklamanın kaldırılmasını istemek demek oluyor (R. Terron).

Emek Konfederasyonu (CGT), yabancı işçiler sorunu, işsizlik, yaşam düzeyi, Fransa'daki durum, konuşmamızın konularını oluşturuyor. Çay molası verdiğimizde, bir ara, Belediye reisliğine adaylığını koyan gerici bir generalin, seçim kampanyası için bu mahalleye giremediğini öğreniyorum. Arabası yolun ucunda belirir belirmez, her yönden protesto çığlıkları yükselmiş, o da geri dönüp arkasına bakmadan uzaklaşmak zorunda kalmış.

Konuşma sık sık bir soru üzerine geliyor : «Toplu sözleşme dönemleri dışında, Fransa'da greve gidilebilir mi?» Gerçekten de, Türkiye'de grev, sadece toplu sözleşme görüşmeleri sırasında ve önceden haber vermek şartı ile uygulanıyor. Ancak, patron emekçilerin haklarını vermemekte diretirse ve eğer yetkili sendika işçilerin savunmasını gerçekten yüklenirse, greve gidilebiliyor.

Bir de sendikaların işyerinde yetkili olma sorunu var. Çalışma yerlerinde yasalar, sadece tek sendikanın yetkili olmasını kabul ediyor.

DEMOKRATİK BİR SINIF VE KİTLE SENDİKASI

Yetkiyle ilgili bu yasa maddesi pekçok anlaşmazlığa yol açıyor. Anlaşmazlıkların nedeni, işçilerin kendi istedikleri sendikayı görüşmelere sokmayı amaçlamaları. İşçiler, günden güne artan bir şekilde, 1967'de patronlara ve iktidara karşı gerçek bir savaşım vermek için işçi militanlarınca kurulan ve ilerici bir konfederasyon olan DİSK'e bağlı sendikalara oy vermektedirler. 1967'ye dek, Türk - İş, hemen hemen tek sendikal konfederasyonu oluşturuyordu. UHİSK (Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu) ve İrwing Brown tarafından belirli temeller üzerine oturtulan Türk - İş, kadrolarını ABD'de yetiştirir. Rejimin demokratik yutturmacası olan Türk - İş, taleplerden oluşan hareketi, mümkün olduğunca zararsız hale getirmek amacıyla kanalize etmeye çalışır. Ama bu çaba, yer yer, sendikalar yasasınca tanınan çok kısıtlı olanaklardan azami derecede yararlanmayı amaçlayan emekçilerin direnişleriyle karşılaşmaktadır.

DİSK, ilk kurulduğu yıllarda, dikkatleri fazlaca üzerine çekmedi. Zorlu kuruluş dönemi çalışmaları, Mart 1971 askeri darbесinden sonra, için için sürdürülen çalışmalarıyla devam etti. Gerçek gelişme, 1973 sonlarında başladı. 1975 Mayıs Kongresi'nde, bu ilerici konfederasyon, demokratik, bağımsız sınıf ve kitle sendikası olduğunu açık açık ortaya koydu. Bugün 550.000 üyesi var. Bağlı olan işçiler, 27 ayrı endüstri kolunda çalışıyorlar. En güçlüsü, 80.000 üye ile madencilik kolu. Hergün, Türk - İş'ten

kopan sendikalar, bu sınıf örgütüne bağlanıyor. Basında, yöneticilerinin verdikleri demeçler, ortaya koyduğu eylemler, elde ettiği başarılar büyük yer tutuyor. Türk - İş, kabul etmemiş olsa bile, DİSK'in savunduğu «ortak eylem» önerisini görmemezlikten gelemiyor.

ZOR SAVAŞIMLAR

İsteklerin elde edilmesi yolunda verilen savaşimler, zorlu oluyorlar. Samsun madencilik kompleksinde görüldüğü gibi, işçiler kararlı ve bilinçli tavır takınmanın en iyi örneklerini veriyorlar Türkiye'de. Yüksek fırınların durdurulması ile girişilen 75 günlük grevden ve 24 militanın tutuklanmasından sonra, işçilerin iş - başı yapması için, patron ve işverenler, fabrikanın çalışmasının «ulusal güvenlik sorunu» olduğunu ileri sürmek zorunda kaldılar. Yasa gereğince, böyle durumlarda grev, üç ay ertelenebiliyor. Bu süre biter bitmez, işçiler tekrar greve gidince, idare ister istemez derhal sendika ile görüşme masasına oturmak zorunda kaldı.

Boyutları salt ekonomik talepleri aştığı için, yasa - dışı sayılan grevler görülmeye başlanıyor. İşten atılan iki temsilcinin tekrar işe alınması ve patron tarafından işyerine sokulan bir grup komandonun çıkartılması için üç aydan fazla bir süredir çalışmayı durduran 680 İstanbul metalurji işçisinin içinde bulunduğu durum buna bir örnek.

DİSK, bu savaşımında işçilerin yanında yerini alıyor. 141 ve 142. Ceza Yasası maddelerinin kaldırılmasına, ve özgürlüklerin genişletilmesine yönelik çalışmalarını büyük halk kitlelerine mal ediyor. Bu yıl yapılan 1 Mayıs yürüyüşünde, bu sloganlara yer verildi. Yarım yüzyıldan beri ilk defa olarak, rejimin «Bahar ve Çiçek Bayramı» adını verdiği gün, büyük kentlerde kitlesel toplantılar yapıldı. Sadece İstanbul'da Opera Meydanından 400.000'den fazla insan geçti.

İLK DEFA ORTAYA KONULAN EYLEMLER

İlk defa ortaya konulan eylemler, sadece 1 Mayıs yürüyüşü ile sınırlanmıyor. 1 Eylül günü, barış ve silahsızlanma konularında düzenlenen açık hava toplantısına 10.000 kişi katılıyor. Dayanışma çağrısına, İstanbul Belediye Başkanı, Türk Yazarlar Sendikası Başkanı ve sendika yöneticileri, çeşitli alanlarda çalışan aydınlar imza atıyor. Bu gecenin düzenlenmesinden önceki bir hafta boyunca, komünistler, Halk Partisi militanları, DİSK

militanları, (İlerici) Kadınlar Birliği üyeleri ve İlerici Gençler Derneği üyeleri bir bütün olarak etkin bir çalışma içine girmişlerdi.

Binlerce davetiye basıldı. Toplantıdan önce iki kuşku vardı düşüncelerde: İktidar bu eylemi yasaklar mı? Yasaklamasa bile, 6.000 kişilik Açık Hava Tiyatrosu tamamen doldurulabilir mi?

Arkadaşlarımızın ve dostlarının başarılarını ve bunun doğurduğu sevinci görmek için, orada bulunup olayları izlemek gerekirdi. Katılanların tümü için, özellikle, yöneticileri ile konuşma olanağı bulduğum «(İlerici) Kadınlar Birliği» için, önemli bir gündü bu. Bu kadınların savaşım tutkusu gerçekten yüce. Daha yeni kurmuşlar derneklerini. İlk kez, uluslararası 8 Mart Kadınlar Günü'nde dört büyük şehirde halka yönelik toplantı yapmışlar. Örgütün 3000 üyesi, ülkenin her yerinde sınırsız bir öz - veriyle çalışıyor. Politik tutukların ailelerine dayanışmayı götürüyorlar; işyerlerinde kreşlerin kurulması konusunda, kadın işçiler arasında büyük bir kampanya yürütüyorlar; okuma - yazma dersleri veriyorlar.

BOZKURLAR

Güneşin doğarken ve batarken yaydığı ışıklar arasında bir benzerlik vardır. Salt ışık alındığında, ondan sonra gündüzün mü yoksa gecenin mi geleceği tam olarak bilinmez.

Türkiye'nin bugünlerde içinde bulunduğu durum da buna yakın. Yeni bir düzen, demokratik özgürlükler için kıpırdaşmalar ve aynı zamanda karşı - devrimci güçlerin baskıcı saldırıları, kaba kuvvete dayalı rejime dönüş hayalleri.

Milliyetçi Cephe'nin iktidarda bulunduğu 18 ay süresinde, çoğu genç olan yüzden fazla işçi ve aydın, faşist komandolar tarafından öldürüldü. «Bozkurt» diye adlandırılan bu komandolar, açıktan açığa, küçük bir parti olan Milliyetçi Hareket Partisi tarafından yetiştiriliyorlar. Bu partinin yöneticisi, ülkedeki üç başbakan yardımcısından biri. Bu kişi, nasyonal sosyalizmi savunuyor ve Hitler'e hayranlığını belirtiyor. Binlerce silahlı komando, özel kamplarda eğitimden geçiriliyorlar. Sloganlarından biri şöyle : «Bütün islam düşmanlarına savaş açmak gerekir. Komünist öldüren herkes cennete gider.» Bir örnek verelim : Orta - Anadolu'da bir kasaba olan Seydişehir'de, «Bozkurtlar» bir oteli karargah haline sokarak, Alimünyum fabrikasında çalışan 8.000 işçiye karşı saldırıya geçtiler. Nedeni, işçilerin Türk - İş'e bağlı sendikayı terkedip, ilerici bir sendika olan, Maden - İş'e girmelerini önlemek.

ÖNEMLİ BİR DÖNEM

İktidar, bu gelişmeyi nasıl önleyebileceğini soruyor kendisine. Hâlâ, baskıyı artırarak başaracağı kanısında. Anayasa Mahkemesi'nin karşı çıkmasına karşın Demirel, Güvenlik Mahkemeleri'ni sürdürmek istiyor. Olağanüstü toplantıya çağrılan Meclis'e, bu konuda bir yasa önerisi sunuldu. Aynı gün, DİSK, birçok işyerinde grev ve gösteriler çağrısında bulundu. Tutuklamalara ve yüzlerce işten atılmaya karşın, yüz binlerce işçi işi durdurdular. Birkaç gün önce, 7 Yürütme Kurulu üyesi tutuklandı ve birgün sonra serbest bırakıldı. Savaşım devam ediyor. Aydınlıkla karanlığın savaşımı bu.

TÜRK DOSTLARIMIZLA

Ülkedeki güçler dengesini kısa sürede, sağlıklı olarak saptamak, kısa vadede kimin kazanacağını söylemek kolay değil. Türkiye Komünist Partisi, Politik Büro Üyesi Mustafa ile konuştum :

«— Kim kazanacak? Tabii ki biz, bizim halkımız. Fakat ne zaman? İşte sorunun özü bu. Açıktan açığa faşist bir rejim mümkün değil. Böyle bir rejim nasıl yerinde kalabilir ki? Bununla birlikte sonucu belirleyici bir aşamadayız. Rejim, demokratik hareketin ve Partimizin çalışan tabakalar içindeki etkisinin kendisini tehdit ettiğini duyuyor; rejimin elindeki olanaklar kısıtlanıyor. Ne cezasız kalan faşist saldırılar, ne kalıntı göçüst militan grupların giriştikleri birçok ihbarcılık hareketleri, ne de sağcı koalisyonun yerleştirmek istediği özel yargılama kurulları, bizim eylemlerimizi güçsüz kılamıyor.

«Bununla birlikte tüm bunlar, bu kez yutulmak istenilen lokma, her ne kadar iriyse de, sağ koalisyonun sertleşmek, işi sıkı tutmak arzusunu gösteriyorlar. Savaşım, dışı dış bir hal almıştır ve biz bütün olanakları hesaba katmak zorundayız. Kötümser değiliz. Sonuç olarak, herşeyin kitle savaşımının yaygınlaştırılmasına, bütün demokratik ve yurtsever güçlerin birliğinin sağlanmasına bağlı olduğunu söylemek en doğru değerlendirme olacaktır.»

Türkiye'de yaptığım gezi, beni, Avrupa'nın bir ucunda bulunan bu ülke hakkında düşündüklerimi yeniden gözden geçirmeye zorladı. TKP hakkında düşündüklerim için de durum aynı oldu. Şunu itiraf edeyim ki, benim indimde uzun süre Türkiyeli komünistler, en insafsız baskılar altında kalmış cesur öncülerdi. Ger-

çek eylemleri hakkında fikrim yoktu; hatta kendi ülkelerinde yerleri nedir acaba, diye kendi kendime sorardım.

Ülkedeki baskı devam ediyor, dostlarımız gerçekten cesur insanlar. Hatta cesarettten de fazla. Tam anlamı ile gözüpek kişiler. Eylemlerini zekice sürdürüyorlar. Yasal ve yasal - olmayan eylemleri arasındaki sınırları iyi belirliyorlar. Gizli radyo istasyonları, yayın organları ile, görüşlerini, önerilerini yaygınlaştırıyorlar. Türkiye Komünist Partisi, büyük üretim araçlarını ve bankaları devletleştirecek, tarım reformunu gerçekleştirecek, öz-gürlükleri genişletecek demokratik bir hükümet programı ile ortaya çıkıyor. Anti-faşist, anti-emperyalist ve tüm ulusal güçlerin birleşmesi düşüncesinden hareket ediyor.

Anti-komünist propagandalar her ne kadar gücünü yitirdiyse de, yine de kullanılıyor. 1 Mayıs gösterilerinin başarısını karalamak için de, bu eylemin, Türkiye Komünist Partisi tarafından hazırlanmış **karanlık bir entrika** olduğunu söylüyorlar. Geçen hafta bir gazete birinci sayfasında, ayrıntılı bir tablo yayınladı. Bu tabloda, TKP merkeze yerleştirilmiş ve oklarla, DİSK, Öğretmenler Derneği, Gençlik Kuruluşları, yabancı ülkelerdeki işçi kuruluşları bu merkeze bağlanmış. Şüphesiz ki, bu saçmalıklar belli bir kısım kitleyi ürkütmeyi hedef alıyor. Aynı zamanda, sağın endişesinin derecesini de gösteriyor. Bu yollarla, Türkiye Komünist Partisi'ni küçük düşüremeyeceklerini kendileri de iyi biliyorlar.

Yolculuğum sırasında, yanımda, Türkiye'deki Devlet Güvenlik Mahkemeleri tehlikesi ile ilgili bir haberi içeren, «Humanite»nin bir sayısı vardı. Tanıdığım herkese gösterdim. Gazetemizdeki bu birkaç satırlık habere gösterdikleri ilgi beni şaşırttı.

Bizim Türkiyeli demokratlarla, komünistlerle olan dayanışmamız, paha biçilmez bir destektir; Avrupa'da tek yasaklanan Komünist Partisi olarak kalan TKP'nin, yasallaşmak için verdiği savaşıma bir katkıdır.

TÜSTAV

TÜTED

istanbul şubesi başkanı

Kemal Daysal ile

bir konuşma

Soru : Teknik Elemanların örgütlenmesi ne şekilde başlamış ve gelişmesi nasıl olmuştur?

Teknik elemanların belirli bir kesimi olan mimar ve mühendislerin örgütlenmesi, başlangıçta Loncalar biçiminde kurulan Mimar - Mühendis Odaları ile olmuştur. Özel bir yasa ile oluşturulan Odalara giriş zorunlu tutulmuş ve uzun bir dönem, çalışmalar salt meslek esası gözönüne alınarak yapılmıştır. 1960'lardan sonra ekonomik büyümeye, sanayideki gelişmeye koşut olarak; ilerici, yurtsever kadrolar meslek odalarının yönetiminde görev almaya dönük bir hareketi başlatmışlardır.

Yine mühendis ve mimarların emeği ile geçinenlerini, diğer çalışan toplumsal katmanlardan ayıran olgu, 4/10195 sayılı kararname ile tanınan üstün maddi olanaklardır. Ancak bu guruptaki nicel büyüme ve giderek üretim içinde aldıkları görevin değişimi, 1970 yılında çıkan Devlet Personel Yasası ile uygulamaya yansımış; ve bu ayrıcalıklar kaldırılarak, devlet sektöründeki tüm teknik elemanlar «memur» statüsüne sokulmuştur. Aynı yıl kurulan **TEKSEN**, tüm teknik personelin örgütlenme savaşımını başlatan bir sendika olmuştur. **TEKSEN**, teknik elemanların aynı çatı altında toplanmasını ve ekonomik, demokratik savaşımın örgütlü olarak yürütülmesini amaçlıyordu. Bu amaca yönelik bir dizi eylem, teknik elemanların bilinçlenmesinde ve örgütlenmesinde **TEKSEN**'in etkin olmasını sağladı. Bir yılda üye sayısı 5000'e ulaştı. Ancak 1971 baskı döneminin Anayasa değişikliği ile **TEKSEN** kapatıldı. 1972 yılında kurulan **TÜTED** ise, 1974 yılına kadar çok sınırlı bir çalışma yaptı ve başarılı biçimde örgütlenemedi. Ancak 1974 yılından sonra, bugüne kadarki dönemde, Grev ve Toplu sözleşme ile donanmış sendikal haklar savaşımında ön planda yer alan **TÜTED** hızlı bir gelişmenin de içine girdi.

Soru : TÜTED'in demokratik kitle örgütü olarak yapısı nasıldır?

1975 yılı ortalarında TÜTED'in sadece 500 üyesi vardı. İki yıl içersinde 7000 üyeye ulaşıldı; Türkiye düzeyinde 35 şube ile örgütlenme yaygınlaştırıldı. İstanbul Şubemiz ise, 1500 üye ile en fazla üye yoğunluğu olan şubelerden biridir. Ancak örgütlenme düzeyi henüz çok düşüktür. Bugün ülkemizde 150 bine yakın teknik eleman vardır ve bunun 50 bine yakını mühendis ve mimarlardan oluşmaktadır.

TÜTED'in üye sayısının % 60'a yakını mühendis ve mimar, gerisi diğer teknik hizmet üreten kesimlerden gelmektedir. Bu sağlıklı bir yapı değildir henüz. Ancak, özellikle Anadoludaki şubelerde, üyelerin çoğunluğunu mühendis ve mimarlar dışındaki teknik elemanlar oluşturmaktadır. Somut çalışmalar geliştirildikçe ve sendikal hakların kazanımına yönelik ileri adımlar atıldıkça, hem yapısal bileşim değişecek hem de üye sayısı daha hızlı artabilecektir.

Soru : TÜTED İstanbul Şubesi'nin çalışma programında yer alan amaç ve ilkeler nelerdir?

TÜTED'in, tüm teknik elemanların demokratik kuruluşu olarak temel amaçları şu biçimde belirlenebilir :

— Genel olarak teknik elemanların ekonomik, demokratik ve mesleki haklarının elde edilmesi ve alınmış hakların savunulması, geliştirilmesi ve yeni kazanımlar için savaşımlar verilmesi; özel olarak, grev ve toplu sözleşme ile donanmış sendikalaşma hakkının sağlanması;

— Tüm teknik elemanların kısa ve uzun dönemli ekonomik ve demokratik taleplerinin gerçekleştirilmesi için güçlü, geniş bir kitle tabanına, geliştirilmiş ve yaygınlaştırılmış bir örgütlenmeye sahip TÜTED'in yaratılması;

— Teknik elemanların birlikteliğinin oluşturulması; halkımızın demokrasi, bağımsızlık, barış ve özgürlük savaşımına katkıda bulunabilecek çalışma ve çabaların yoğunlaştırılması yönünde, başta işçi sınıfı olmak üzere tüm çalışanlar ve demokratik güçlerle birlik ve dayanışmanın sağlanması; amaçlanmıştır.

Bu amaçların gerçekleştirilmesi yönünde, işçi sınıfının bilimsel yolu ve önderliği esas alınarak, onun sınıfsal savaşımına ters, bozguncu ve sapık eğilim ve akımlarla mücadele edilerek, çalışmaların ortak taleplerinden kaynaklanan demokratik - ekonomik sorunlara somut çözüm aranacaktır.

Soru : TÜTED'in, teknik elemanların kısa ve uzun dönemli savaşımındaki yeri ne olacaktır?

Yukarıda belirttiğimiz amaçların gerçekleştirilmesi doğrultusunda :

— öncelikle sendikaya girebilecek, sendikalı olmayan teknik elemanların sendikalaşmasının sağlanması ve bu amaçla işçi sendikaları ile işbirliği yapılması;

— ücretli teknik elemanların iş güvencesi, izin, sigorta, vs. gibi haklarının sağlanması, diğer teknik eleman örgütleri ile bu konuda ortak çalışmalar yapılması;

— özel kesimde çalışan teknik elemanların sendikal koşullar yönünden durumlarının saptanması, bu üyelerimizle sıkı, etkin bağlar kurarak sendikalaşma düşüncesini benimsetme yönünde yoğun eğitim ve yayın çalışmalarının yapılması;

— işçi sınıfı ile teknik elemanların, işyerlerinde omuz omuza sürdürdüğü örnek direnişlerin duyurulması, yaygınlaştırılması, toplu sözleşmelere o işyerindeki teknik elemanların etkin biçimde katılmalarının sağlanması;

— grev ve toplu sözleşmeli sendikal haklar savaşımında eğitim çalışmalarının ve her türlü demokratik eylemlerin gerçekleştirilmesi;

— kamu kesimindeki teknik elemanların güncel ekonomik ve demokratik istemlerine (Meyak, Yan Ödemeler, Eşit işe eşit ücret, özlük hakları, vs.) yönelik çalışmalar yapılması; programlanmış olup bu çalışmalar olanaklarımız ölçüsünde sürdürülecektir.

Soru : Bilim ve teknikteki gelişmeler teknik elemanların sınıfsal yapısında ne gibi değişimler ortaya çıkarmıştır?

Bilimin pratiğe uygulanması, bilim alanındaki yeni buluşların sınıai üretimde gittikçe daha çok kullanılması ve teknolojik gelişmelerin hız kazanması, çağımızda üretimin yapısı üzerinde belirgin değişimler yapmakta, çalışan kesimleri de nitel ve nicel yönden büyük çapta etkilemektedir. Üretici güçlerin gelişimi sürecinde oluşan yeni öğeler (otomatizasyon, atom enerjisi, sibernetik, vs. gibi bilimsel ve teknik bulgular), hiç kuşkusuz işçilerin, daha geniş anlamıyla emekçilerin toplumsal durumunu etki altında bırakacak koşulları hızla yaratmaktadır. Bilimsel ve teknik gelişmeler, birbirine geçmiş ve biri diğerinden ayrılacak biçimde özdeşleşmiş bir durumdadır bugün. Bilimsel çalışmalar kısa sürede tekniğe aktarılmakta, üretim içinde büyük

değişimler ortaya çıkarabilecek şekilde uygulamaya sokulmaktadır. Böylece «el emeği» ile «kafa emeği» nin oransal yapısının, kafa emeği lehine doğru kayışı, üretim ilişkilerine, işçi sınıfının yapısı ve gelişimine, sendikal hareketlere ve sendikaların savaşımına yeni boyutlar kazandırmaktadır.

Sendikal hareket, bu durumun sonuçlarını değerlendirmek zorundadır. Bunlardan birkaçı şöyle sıralanabilir. Bütün emekçileri sendikalarda örgütlemek gereği önemini artırmıştır. Ustabası, teknisyen, mühendis, memur gibi bedeniyle çalışmayan emekçilerin sendikalarda örgütlenmesi sorunu dirimsel bir önem taşımaktadır. Bütün eylemlerde, tüm emekçi gurupları arasında sıkı bir işbirliği sağlanmalıdır. Bu ise, toplu sözleşmelerin hazırlık döneminde bütün bu kesimler arasında ilişki kurulmasını ve danışma yapılmasını gerektirir.

Bilimsel ve teknik gelişmeler ile bunların yukarıda belirlenen sonuçları, Türkiye'ye aynı ölçüde yansımamaktadır. Ancak kafa ve kol emekçileri giderek birbirlerine yaklaşmakta ve sıcak ilişkiler gelişmektedir. Dolayısıyla bir yandan sendikalar, diğer taraftan teknik eleman kuruluşları ve özellikle TÜTED, bu yakınlaşma ve bütünleşmeyi sağlıklı biçimde uygulamaya koyacak bir eylem programını gerçekleştirmek zorundadırlar.

Soru : TÜTED'in diğer demokratik kuruluşlar ve sendikalar ile ilişkileri hangi düzeydedir?

Demokratik örgütlerle sürdürülen güç birliği çalışmaları merkezi düzeyde sürmektedir. İstanbul Şubesi olarak, iki yıllık bir süreden beri, merkezi düzeyde sürmekte olan güç birliğine paralel olarak örgütlerin İstanbul şubeleriyle canlı ve etkin ilişkiler sürdürmektedir.

Başta işçi sınıfımızın sınıf ve kitle sendikal örgütü DİSK olmak üzere, diğer emekçi ve ilerici yığınların toplandıkları TÖB-DER, TÜS-DER, TÜR-DER, TMMOB, İKD ve İGD gibi örgütlerle, somut meselelerde güç birliği yapılmakta; bu güç birliğinin daha da geliştirilmesi için, merkezi düzeyde yoğun çaba harcanmaktadır.

1976 yılında MC'nin baskı, kıyım ve terör kampanyasının en yoğun dönemi yaşanmıştır. DGM'lere karşı kıyasıya bir savaşım verilmiş ve bu savaşımında DİSK'in öncülüğündeki işçi sınıfı yiğitçe direnmiştir. Diğer demokratik örgütler gibi, TÜTED de, tüm olanaklarını kullanarak bu demokratik direnişte birlik ve dayanışmanın somut örneklerini vermiştir.

Şube olarak, çalışanların ortak sorunlarının çözümü için di-

ğer demokratik örgütlerle birlikte çalışmalar sürdürülürken; özel kesimde çalışan ve sendikal hakları olan teknik elemanların DİSK'e bağlı sendikalarda örgütlenmesi için, bu sendikalarla örgütsel planda iş birliği yapılmakta ve olanaklar ölçüsünde ortak çalışmaya gidilmektedir.

Demokrasi ve bağımsızlık savaşımında başarıya ulaşmanın, tüm çalışanların örgütlü birlikteliğinden geçtiğini bilen Şubemiz, bundan böyle de diğer demokratik örgütlerle ortak çalışmayı güçlendirmek için elinden gelen tüm çabayı gösterecektir.

 0

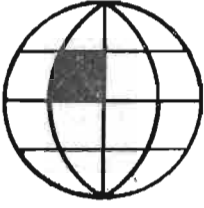
DİMİTİR BLAGOEV

SEÇMELER

22.5 Lira

temel
yayınlar

P.K: 102 Kızılay - Ank.

dünya işçi sınıfı partileri üzerine bilgiler

çağımızın marksist - leninist partisi (*)

La Nouvelle Revue Internationale dergisi, bu açık tartışmayı düzenlerken, dünyadaki komünistler tarafından kendi ülkelerinin özgül koşullarında kazanılmış parti inşa - etme deneyiminin sentezine katkıda bulunmak, Komünist Partisi'nin işçi sınıfının dönüştürücü devrimci eylemini başarı ile yönetmesini sağlayan nitelikleri belirginleştirmek, Parti'nin toplumun gelişmesindeki rolünü yükseltmeye yardım etmek istemiştir.

Tartışma süresince yayınlanan yazılar ** bir yandan teorik bir analiz, diğer yandan da, partilerinin somut deneyimlerinin sergilenmesini vermişler, Parti kuruluşu üzerine olan Marksist - Leninist düşüncelerin pratiğe nasıl geçirildiğini, nasıl geliştiklerini ve zenginleştiklerini göstermişlerdir.

«Devrimci Eylemin Örgütleyicisi» (A. Sobolev, SSCB), «Toplumu Sağlamlaştıran ve Dönüştüren Bir Güç» (A. Dobieszewski, Polonya) ve «Devrimci İkelere Sadakat» (O. Sanchez, Guetamala) yazıları; devrimci eylem partisine özgü nitelikleri analiz etmişler, aynı zamanda, Parti inşasında da ortaya çıkan işçi hareketindeki reformist eğilimleri eleştirmişlerdir.

«İşçi Sınıfının Öncü - gücü, Kitlelerin Örgütleyicisi» (R. Iscaro, Arjantin), «Öncü - güç ve Gelişimin Dinamiği» (H. Wolf, DAC), ve «Koşulların Sertliği ve Komünistlerin İradesi» (L. Sanchez, Nikaragua) yazılarının yazarları; dikkatlerini, özellikle, parti - sınıf - kitleler problemi üzerinde yoğunlaştırmışlardır.

«Marksizm - Leninizm, Yaratıcı Bilim» (Gus Hall, ABD), «Yeni Yollar Arayışında: İkelere Sadakat» (Ib Nörlund, Danimarka), ve «Teori Savaşım Yolunu Aydınlatıyor» (B. Matthews, Büyük - Britanya) yazıları; Partinin ideolojik gücünü, teorik çalışmasını, kitlelere sosyalist bilinç taşımak için çabalarını incelemişlerdir.

«Öncü - güç İsmi Taşımak Hakkı» (T. Varela, Kolombiya), ve «Parti Hücreyle Başlar» (M. Paredes, Honduras) yazıları; Parti inşa-

* Bu yazı, La Nouvelle Revue Internationale'in 1975/Mayıs sayısından çevrilmiştir.

** Bu yazılar, La Nouvelle Revue Internationale'in 1974/Mart, Nisan, Haziran, Temmuz, Eylül, Ekim, Kasım ve Aralık ve 1975/Şubat ve Nisan sayılarında yayınlanmıştır. (Bu yazıların bir kısmı, ÜRÜN'ün önceki sayılarında yayımlanmıştır.)

sında örgütlenmenin temel ilkelerinin, bu ilkelerin devrimci savaşımın somut koşullarına yaratıcı biçimde uygulanmasının incelenmesini yapmışlardır.

«Bir Enternasyonalistler Partisi» (K. H. Schröder, FAC) yazısı; Parti'nin eyleminde ulusalla enternasyonal arasındaki diyalektiği, Parti'nin enternasyonalizminin çağdaş ölçütlerine hasredilmişti; ve bu konu zaten başka yazılarda geniş olarak tekrar ele alınmıştır.

Tartışma, okuyucularımızın canlı ilgisini uyandırmıştır. Redaksiyon tarafından alınan mektuplar, çağımızın Marksist - Leninist Partisi'nin belli başlı karakterlerinin incelenmesine katkıda bulunma arzusundan esinlenmiştir. Örneğin, V. Savenko (SSCB), birçok Partinin temel niteliği olan, kitle karakterinden söz etmekte, Parti kardolarının yüksek olgunluk düzeyinin, komünistlerin ulusal gelişimin temel görevlerini çözümlene yeteneğinin altını çizmektedir. Mektubunu, kendi semtinde (Tiergarten, Süd) oluşan Parti grubu adına imzalayan W. Metzger (Bati - Berlin), Partiye üye olurken, gönüllük ilkesini Parti disiplininin gerekliliklerine bağlama sorununu ele almaktadır. I. Bandov (Bulgaristan), işçi sınıfının öncü ahlaki olan komünist ahlakın taşıyıcılarının, Parti üyelerinin yüksek ahlaksal niteliklerinin, Marksist - Leninist Parti'nin temel bir çizgisi olduğunu değerlendirmektedirler. N. Himariotis'de, yine aynı şekilde Parti'nin bir diğer yüksek niteliğinden söz etmektedir: hiçbirini mutlaklaştırmadan, hiç istisnasız bütün savaşım biçimlerini uygulamayı bilmek.

Redaksiyon; birçok komünist ve işçi Partisi temsilcisinin dergiye, şu sorunun yanıtını vermelerini istemiştir: düşünce değiş - tokuşu boyunca söylenenler hesaba katılırsa, çağımızın Marksist - Leninist Partisi'nin karakterine neler ekleyebiliriz?

PAVEL AUERSPERG (Çekoslovakya Komünist Partisi)

Herşeyden önce, şuna işaret etmek isterim ki, çağımızın Marksist - Leninist Parti'sinin temel çizgileri, ilkeleri eski sosyal - demokrat örgüte göre, niteliksel olarak yeni olan, Bolşeviklerin Leninist Parti'yi inşaları sırasında oluşmuştur. Çekoslovakya Komünist Partisi'nin tarihi inandırıcı bir tarzda kanıtlamaktadır ki; başarılar ve başarısızlıklar, utkular ve geçici yenilgiler, her zaman, Parti'nin Leninist inşası ilkelerinin vade Parti hayatının ölçülerinin tutarlı bir biçimde uygulanması yada uygulanmaması ile tayin edilmiştir.

Partimizin Leninist ilkeler temeli üzerinde inşası, 20 yıllarında etkin biçimde gelişmiştir. Gustav Husak yoldaşın, Parti'nin XIV. Kongresinde saptadığı gibi,

«işçi hareketi anlamıştır ki, burjuvaziye ve sömürüye karşı savaşında utku, sosyal - demokrat reformizmden siyasal, ideolojik ve örgütsel planda kopmayı ve Rus Bolşeviklerinin örneğini takip ederek, yeni tipte bir devrimci Parti yaratmayı gerektirmektedir.»

Bu süreç, K. Gottfald yoldaşın Parti'nin yönetiminin başına geçtiği 1929 yılında tamamlanmış; Parti'nin tarihinde niteliksel olarak yeni bir aşama başlamıştır. 1929 - 1933 ekonomik krizi esnasında, Alman faşizminin Cumhuriyet üzerinde tehlikesi görüldüğünde, utanç verici Munich anlaşmasının zorla kabul ettirilmesine karşı savaşında Partimiz, emekçilerinin gerçek öncü - gücü olmuştur. Partimiz, Nazizme karşı ulusal kurtuluş savaşımında (bu savaşımında yaklaşık olarak her iki komünistten biri ölmüştür) olduğu kadar, 1945 - 1948 sınıfsal ve siyasal kavgada vede sosyalist toplumun kuruluşunda görevini her zaman şerefle yerine getirmiştir.

Deneyimimiz kanıtlamaktadır ki, Parti'nin inşasında ve eyleminde, Leninist ilkelerin her türlü terkedilişi, Parti'nin kitleler üzerindeki etkisinin zayıflamasına yol açmaktadır. 1968'den önceki yıllarda, Parti yaşamının Leninist ölçülerine, demokratik merkezîyetçilik ve Parti içindeki demokrasi ilkelerine sübjektif bir tarzda karşı gelinmiştir. Sağ ve revizyonist güçler; sosyal - demokrat ilkelerin damgasını açıkça taşıyan eğilimlerin geliştiği 1968 - 1969'daki kriz yıllarında bu bozuklukları sömürdüler. «Demokratik sosyalizm» revizyonist modelinin Sosyalist enternasyonal'in belgelerinden alınması hiç te beklenmedik değildir.

Nisan 1969'dan sonra, G. Husak yoldaş, Merkez Komitesi Birinci Sekreterliğine seçildiği ve Parti yönetimi yeniden derinliğine düzenlendiğinde, Merkez Komitesi'nin 1969 Mayıs Oturumu, Marksist - Leninist doktrinin temel ilkeleri ve Parti inşasının ve Parti yaşamının Leninist ölçüleri üzerinde, Parti'nin birliğini tekrar kurmayı, birincil hedef olarak saptadı. Bu hedefe ulaşıldı.

İkinci bir önemli nokta da şu: Çağımızın Marksist - Leninist Partisi'nin en karakteristik çizgileri incelenirken, bu çizgilerin birbirlerine ayrılamaz biçimde bağlı olduklarını hesaba katmak gerekir. Örneğin, örgüt zihniyeti yada enternasyonalizm gibi temel niteliklerden birini yitirmek, yada teorisinin oluşturulmasında ihmal göstermek ve aynı zamanda işçi sınıfının gerçek bir savaşçı öncü - gücü olarak kalmak, mutlak olarak düşünülemez bir şeydir. Bunun altını çiziyorum, çünkü her türden oportünistler bize, ilkeler üzerinde daha az kararlı olmamızı, gönül alacak bir şekilde «tavsiye etmektedirler».

Aynı zamanda da şu yada bu karakter, somut gerçeklikten, işçi sınıfının sınıf savaşımının her yeni aşamasındaki koşullardan ve görevlerden bağımsız olarak kavranamaz. Parti, sürekli olarak gelişen canlı bir organizmadır. Örgüt temelini koruyarak, kendisine, çağımızın dinamik koşullarında işçi sınıfının ve bütün

emekçi kitlelerin dönüştürücü devrimci eylemi başarı ile yönetmeyi sağlayan yeni çizgileri, yeni nitelikleri sürekli olarak kazanır.

Partimizin eylemi, ulusal ve uluslararası gerçekliğin derinleştirilmiş ve somut bilimsel bir analizine dayanmaktadır. Halen, saflarımızın ideolojik birliği, toplumun gelişiminin yönetiminin bilimsel karakteri, gerçekçi kararların alınması ve bunların uygulanmasındaki kararlılık, Partimiz için, özel bir önemdeki niteliklerdir. Merkez Komitesi'nin Kasım 1974 Oturumu, sosyal süreçleri sürekli olarak analiz etmenin, somut görevleri tanımlamanın ve bunları sonuç verici bir şekilde gerçekleştirmenin, Parti'nin bir niteliği olduğunu ve bunun, gelişmiş sosyalist toplum kuruculuğu esnasında, hiç kesintisiz derinleştirilmesi gerektiğinin altını çizmiştir.

Bitirirken, bu görüş değiş - tokuşuna katılanların bir çoğunun geliştirdiği bir düşüncenin güncelliğinin altını çizmek isterim.

Bu, komünist ve işçi partilerinin öncü - güç rolünü güçlendirmenin gerekliliği, geniş cephelere ve demokratik ittifaklara katılırken, kararlı sınıf konumları üzerinde kalmanın önemliliğidir. Partimizin, özellikle de 1945 ve 1948'deki deneyimi, ilerici ve demokratik güçlerin birliğini pekiştirmek ve eylemlerinin etkililiğini yükseltmek için, yeni başarılar kazanmak için vede devrimci sosyalist dönüşümlerin nihai utkusu için, bunun ne kadar temel önemde olduğunu kanıtlamaktadır.

İDRİS COX (Büyük Britanya Komünist Partisi)

Bu görüş değiş - tokuşundaki birinci yazıda geliştirilen belli başlı düşüncelerden biri, proletarya enternasyonalizminin önemi olmuştur. Birçok komünist yönetici, bu konuyu daha önceden dergide işlemiş olmakla beraber, enternasyonal dayanışmanın tayin edici öneminin altını bir kez daha çizmek istiyorum.

Britanya Komünist Partisi, «Rusya önünde ellerinizi indirin!» belgisi altında süren kampanyanın en coşkun halde olduğu, 1920 yılında oluşmuştur. Parti; bu kampanyaya, işçi ve ilerici hareketin bütünüyle beraber etkin biçimde katılmıştır. Bu savaşım; Büyük - Britanya gerici emperyalist yönetiminin, yeni Rusya'daki karşı - devrime desteğini artırmaya yönelik planlarını hedef alıyordu. Britanya emperyalizmi (1941 - 1945 yıllarında politikasının geçici olarak değişikliği hariç) dünyadaki ilk işçi ve köylü devletine karşı düşman olarak kalmakla beraber, kitlesel protesto, hükümeti bu planlarını terketmeye zorlamıştır.

Yaratılışından beri (elli beş yıl oluyor) Büyük Britanya Komünist Partisi, kitleleri, Sovyetler Birliği'yle bir dayanışma zihniyeti, iki ülkenin halklarının arasında sıkı bir dostluk zihniyeti içinde eğitmeye her zaman gayret etmiştir; kitleleri, her zaman barış içinde yanyana yaşama için savaşım vermeye çağırmıştır.

Büyük - Britanya, 1947'ye kadar, yerkürenin çeyreğini kapsayan geniş bir imparatorluğun kalbiydi; dünyadaki her dört kişiden biri bu imparatorluğa dahildi. Britanyalı komünistler; Hindistan, Mısır, Irak, Güney - Afrika, Karaipler Denizi ülkeleri halklarının ulusal kurtuluş savaşmaları ile dayanışma kampanyaları düzenliyorlardı. Britanyalı komünistler, kararlı bir biçimde biliyorlardı ki, Büyük - Britanya'da olduğu gibi, bütün bu ülkelerdeki bu savaşım da ortak bir düşmana karşı, Britanya emperyalizmine karşı yöneltilmişti.

Aynı zamanda, komünistler, Amerikan emperyalizmi ile de enerjik bir biçimde savaşıyorlar, ABD'de zencilerin ve diğer ezilen halkların taleplerini destekliyorlardı, Yunanistan'da demokrasi için, özgürlüğü ve birliği için, İspanya'da ve Portekiz'de, faşist rejimlerin ortadan kaldırılması için verilen savaşımı desteklemek için, Büyük - Britanya'da düzenlenen dayanışma eylemlerine etkin biçimde katılıyorlardı.

Bununla beraber, proletarya enternasyonalizmi, diğer ülkelerin halklarının savaşımı ile dayanışma eylemleri düzenlemeye indirgenemez. Bu aynı zamanda bizzat Britanya'da, Britanya emperyalizmine karşı da amansız bir savaş vermektedir. Lenin'in düşüncelerini hatırlatan İşçi ve Komünist Partilerinin 1969'daki Uluslararası Konferansı, şunu bildirmişti :

«Kapitalist ülkelerde savaşım veren komünist Partilerinin sosyalizm ve proletarya enternasyonalizmi davasına en büyük katkıları, işçi sınıfı ve müttefikleriyle beraber, kendi ülkelerinde iktidarı fethetmeleri olacaktır.»

Bugün, bizim, işçi sınıfı ve müttefiklerinin uluslararası savaşımına başlıca katkımız, Büyük - Britanya'da ekonomik olduğu kadar, siyasal planda da gelişen kitle savaşımımızdır. Britanyalı emekçilerin ekonomik eylemleri, birçok olayda, siyasal bir nüans kazanmakta, ister Muhafazakar isterse İşçi Partisi olsun, hükümete karşı çıkış karakteri almaktadır. Komünistler, yaygınlaşmakta olan bu hareketin ilk saflarındadırlar, ulusal savaşım, başka ülkelerin emekçilerinin savaşımı ile birleşmekte, böylece de işçi sınıfının ve komünist hareketin enternasyonal birliğine katkıda bulunmaktadır.

LUİS PADİLLA (Bolivya Komünist Partisi)

Bolivya'da hükümetin değişmesinden (general Torres'in ileri ci hükümeti 21 Ağustos 1971'de Banzer'in faşist rejimi ile değiştirilmişti) önce ve sonra gerçekleşen olaylar, politikamızın ve işçi sınıfının Partisi'nin eyleminin temelini oluşturan, Marksist - Leninist ilkelerin doğruluğunu kanıtlamaktadır. Bunların arasında; gerçekliği hesaba katan, siyasal olayların gelişimi içinde ortaya çıkan, bazen sert ve beklenmedik değişiklikler tarafından doğurulan problemleri görmeyi ve çözümlmeyi sağlayan, devrimci stratejinin esnek bir taktiğe bağlanması bulunmaktadır.

Askeri darbeden sonra, diktatörlüğün zalim sindirme hareketleri karşısında, Bolivyalı komünistler, güçler ilişkisini objektif olarak değerlendirdikten ve savaşım perspektiflerini hesaba kattıktan sonra, savunmaya geçmeye ve kitle eylemlerini azaltmayı kararlaştırdılar. Bu, örgütü ayakta tutmak ve rejime karşı direnmeden, rejime karşı hücumla geçmeyi sağlayacak koşulları yaratmak içindi. Halen, Bolivya'da, devrimci hareket ve Komünist Partisi, iki ivedi görevi çözümlemek zorundadırlar: birinci olarak, ülkenin, Bolivya halkının dirimsel çıkarlarını ifade eden bir platformdan hareketle, diktatörlüğe düşman bütün sosyal tabakaların ve siyasal akımların eylem birliği temellerini atmak; ikinci olarak, emekçilerin anti - emperyalist eylemlerine ve dirimsel taleplerinin temini için savaşımına itkide bulunmak ve bu savaşıma demokratik, yurtsever ve devrimci bir karakter kazandırmak. Bu görevleri gerçekleştirmek için, bir yandan Parti'nin ittifaklara, geniş demokratik hareketlere katılması ilkeleri üzerine olan Marksist - Leninist sonuçları doğrulamış ve diğer yandan, bizzat kendi deneyimimizi zenginleştirmiş olan yakın geçmişin derslerini hesaba katıyoruz.

Torres hükümetinin devrilmesinden birkaç ay sonra, anti - emperyalist halk cephesi yaratıldığında, Bolivya'nın birçok sol partilerinin faşizme karşı eylem birliği yolunu bulmuş oldukları gibi görünüyordu. Bununla beraber, bazı goşist gruplar, bu cephe-den, kendi sübjektif, maceracı, anti - komünist ve anti - sovyetik ihtiraslarını gerçekleştirmek için yararlanmak istediler. Komünist Partisi ve diğer sol örgütler; en açık belirtisi, kollektif bir siyasal yönetim yerine sol güçlere bir «askeri yönetim» empoze etmek girişimi olan bu yüksekten atmaları reddettiler, bu da halk cephesinin çöküşüne yol açtı.

Bu ders te, bize göstermiştir ki, bir demokratik birlik hareketi oluşturmak için, **ortak programla** ilgili olarak az yada çok geniş bir karşılıklı anlayış yetmemektedir; birleşik cepheye katılan

farklı güçlerin, devrim yolları sorununa yaklaşım tarzında düşüncelerinin çakışması zorunludur, stratejik problemlerin çözüm biçimleri üzerinde, saptanan hedeflere ulaşım araçları üzerinde anlaşmak gerekmektedir. Bu savaşım yolları, biçimleri ve araçları, herşeyden önce, Bolivya işçi sınıfının devrimci deneyiminin sonucudur (ki Bolivya işçi sınıfının yönetici rolü, cepheye katılanlar tarafından kabul ve ilan edilmiştir). Diğer yandan, olaylar kanıtlamaktadır ki, eğer dünya işçi hareketinden yalıtılmışsa, sosyalist ülkelerin ve özellikle Sovyetler Birliği'nin dünyasal anti - emperyalist savaşımındaki rolünü inkar ediyorsa, Latin - Amerika'da ve özellikle Bolivya'da bugün hiçbir devrimci hareket utkan olamaz.

Bugünkü durumda, Bolivya Komünist Partisi, ilerici, demokratik ve devrimci güçleri, eylemlerini birleştirmeye çağırırken, aynı zamanda, kitleleri geniş bir anti - faşist cephe yaratılmasına doğru yönlendirmekte, bugüne kadar kazanılmış deneyimi ve diğer ülkelerin işçi sınıfı ve komünistleri tarafından kazanılmış deneyimi dikkate almaktadır.

ADEL HABA (Irak Komünist Partisi)

Proletaryanın öğretmeni ve kılavuzu olan Lenin'in büyük başarısı, Bolşevik Partisi'ni inşa etmek ve teorisini oluşturmak olmuştur. Yeni tip Partinin temel çizgilerinden biri enternasyonalizmdir:

«Biz ulusal kinlerin, ulusal geçimsizliklerin, ulusçu özeliğin düşmanlarıyız. Biz enternasyonalistleriz.»¹

Bu, Bolşeviklerin ulusal sorunun çözümündeki, birçok milliyetin yaşadığı bu ülkede, emekçilerin kardeşliğinin gerçekleştirilmesindeki başarılarının nedenidir.

Yaratışından itibaren, Partimiz ve kurucusu Fahid yoldaş, her zaman bu ilkeyi izlemişler ve şoven ve dar milliyetçi eğilimlerle her zaman savaşmışlardır. Örneğin, 50 yıllarının ikinci yarısında, Irak Komünist Partisi, Irak Kürdistan'ında, Irak Komünist Partisi'nden bağımsız bir salt kürt örgütünün yaratılmasını vaaz eden, milliyetçi ve oportünist çağrılara enerjik bir biçimde karşı çıkmıştır. Bu konum bize, emekçilerin enternasyonal kardeşliğine karşıt olan, Rusya'daki Bund hareketini kaçınılmaz olarak hatırlatmaktadır. Partimiz, her partinin geleceği için, enternasyonal devrimci hareketin bütünü için kaçınılmaz olarak ciddi bir tehdit olan, proletarya enternasyonalizminden her türlü sapmayı kararlı bir biçimde mahkum etmektedir.

¹ Lenin, **Ouevres**, c. 30, s. 303.

Bir diğer önemli sorun da, sınıfsal ittifak ve Marksist - Leninist partidir. Irak Komünist Partisi ve ölümsüz kurucusu Fahid şu belgeyi öne sürmüşlerdi: «Partimizin örgütünü güçlendiriniz, ulusal hareketin örgütünü güçlendiriniz!» Deneyimimizle biliyoruz ki, Marksist - Leninist Partimiz, etkin katılım olmaksızın hiçbir ulusal hareket utkan olamaz. Partimiz, bunun önemini küçülten bütün akım ve konsepsiyonları her zaman mahkum etmiştir.

Aynı zamanda, diğer devrimci güçlerle ittifaklarımızda, ideolojik, siyasal ve örgütsel özerkliğimizi muhafaza etmemizi de değerlendiriyoruz; bu bütünüyle devrimci hareketin gelişimini ve bu ittifakın etkililiğini kolaylaştıracaktır. Irak'taki yurtsever ve ilerici ulusal Cephe'nin, Baas Arap Sosyalist Partisi'yle, Irak Komünist Partisi'nin ittifakının yaratılması, bu konuların doğruluğunu kanıtlamaktadır.

Partimiz, birçok ekonomik problemlerin çözümünü, ülkenin gelişiminde karşılaşılan engelleri aşmayı sağlayan iyi yolları bularak, yurtsever ve ilerici Ulusal Cephe'nin davasına katkıda bulunmaktadır. Aynı şekilde, sömürgeciliğe ve yeni - sömürgeciliğin ağır sıkıntılarının ortadan kaldırılmasını kolaylaştırmaktadır. Partimiz, özellikle sanayide devlet sektörünün gelişmesi yolları ile ilgili önerilerde, ulusal ekonomi planlamasının, Irak'ın kapitalist pazarlara karşı ve uluslararası kapitalist iş - bölümüne karşı bağımsızlığının öngörüldüğü önerilerde bulunmaktadır. Partimiz, sosyalist ülkelerle ekonomik bağların güçlendirilmesinin yararına işaret etmektedir, çünkü bu bizi, kapitalist ülkeleri sarsan krizlerin etkisine maruz kalmaktan kaçındıracaktır.

Kardeş partilerin bilgilerini almamızı sağlayan bu görüş değiş - tokuşunun hepimiz için kıymetli bir kazanç olduğunu da eklemek istiyorum.

VASİLİS VENETSANOPOULOS (Yunanistan Komünist Partisi)

Yunanistan Komünist Partisi'nin deneyimi açıkça göstermektedir ki, Lenin'in yeni tip parti üzerine olan doktrini her zaman günceldir. Bu tamamen normaldir, zira, bu doktrin Marksizmin kurucularının bilimsel sonuçları üzerine temellenerek, tarihsel koşulları, kapitalizmden sosyalizme geçişi —ki bu tamtamına içinde yaşadığımız çağdır— hesaba katmaktadır. Bu anlamda, bizim için Lenin'in iki tezinin taşıdığı önemin altını çizmek isterim:

— İşçi sınıfının bağımsız bir partisini oluşturmak, proletaryanın tarihsel görevi tarafından dikte edilen sosyal gelişimin objektif gerekliliğidir.

— Oportünist ve revizyonist akımlara karşı, bunların doğrudukları proletarya enternasyonalizmi ilkelere sapmalara karşı, gereğince savaşım vermek, Parti'nin objektif bir zorunluluğudur.

Haklı olarak diyebiliriz ki, eğer Yunanistan'da işçi sınıfının bağımsız siyasal örgütü olmasaydı, Parti'nin elli yedi yıllık varlığı boyunca, emekçi halkın davası için, yurdun Hitlerci faşizmden kurtulması için, askeri - faşist diktatörlüğün devrilmesi için sürdürdüğü genişlikle savaşlar hiçbir zaman olmayacaktı. Geçen yıl diktatörlükten kurtulan halkımız, emperyalizmin ve NATO'nun zincirlerinden kurtulmuş bir Yunanistan için, gerçekten özgür bir yurt için, otantik bir demokrasi için, sosyalizm için savaşımını sürdürmektedir. Eğer Yunanistan Komünist Partisi, işçi sınıfının bağımsız bir siyasal örgütü olmasaydı, bu savaşım olanaksız olurdu.

Gerici güçlerin, Partimizi yıkmak için her çareye başvurmaları rastlantısal değildir, Partimiz onları «rahatsız etmektedir» fakat ne geçmişteki baskılar, ne iktidarda bulunan burjuva partilerinin bugünkü manevraları, komünistleri siyasal sahneden uzaklaştıramamıştır ve hiçbir zaman da uzaklaştıramayacaktır. Yeni tipte bir Parti olan Partimiz, öyle bir yapıya, öylesine ilkelere ve çalışma yöntemlerine sahiptir ki, legal ve illegal koşullarda çalışabilir, bütün güçlüklerin üstesinden gelebilir.

Eğer Partimiz, onun içinden parçalanmaya, karakterini değiştirmeye, demokratik merkezizetçilik ve proletarya enternasyonalizmi gibi bazı temellerini tekrar gözden geçirmeye gayret eden revizyonistlerle ve likidatörlere karşı her zaman şiddetle savaşmasaydı, Parti'nin kararlılığı ve savaşçılığı düşünülemezdi, hatta varoluşu bile şüpheli olurdu. Oportünistlerin, sınıf savaşımının kararlı ve uzlaşmaz Parti'sini, bir sosyal - demokrat partiye, bir sınıf işbirliği partisine dönüştürmek istedikleri açıktır; göreceli olarak yakın geçmişin deneyimi, bunun açıkça bilincinde olmanın ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Merkez Komitesi'nin VIII. Oturumu (1958'de), 1961'de Parti'nin VIII. Kongresi tarafından da onaylanan bir karar alarak bir yanlış yaptı: komünistlerin, sol ve demokratik güçlerin siyasal bloku olan EDA'ya (Birleşmiş Sol Demokratik Parti) katılmalarını hesaba alarak, Parti örgütlerini feshetti. Merkez Komitesi ve bazı Parti örgütleri muhafaza edilmekle beraber, bu karar Parti'nin bağımsızlığını ciddi bir biçimde sarsıntıya uğrattı. IX. Kongre (1974), Parti örgütlerinin feshedilmesinin, Parti'nin fabrikalarda, işletmelerde, kamu yönetim kurumlarında ve diğer yerlerde yokluğunun, Parti'yi siyasal arenada etkili bir güç olmaktan engellediği yargısına vardı, zira salt Merkez Komitesi'nin, birkaç

örgütün yada komünist militanların kişisel çalışması, son hesaba, bundan doğan boşluğu dolduramazdı.

Partimizde, 1958'den 1968'e kadar yaratılmış olan durum, oportünist ve revizyonist unsurların Parti içine sızmalarından olmuştu. Bunlar sonradan, sosyal - demokrat ilkelerden esinlenen ve liberal burjuvaziyle birleşen kendi siyasal ve örgütsel platformlarını ortaya koydular. Merkez Komitesi'nin XII. Oturumu (1968), revizyonizme kesin bir darbe indirdi. Parti, bu savaşımına devam ederek, revizyonizmi ideolojik planda ezmeyi sistematik olarak tamamlamaktadır. Parti, enternasyonalizmin bir günah olduğunu düşünen ve kendi kendilerine «iç komünistler» diyenlerin saldırılarını püskürtmekte ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerini savunmaktadır. Yunanistan (İç) «Komünist Partisi» adını alan oportünist grup, Yunanlı ve yabancı anti - komünistlerin desteğini almaktan başka birşey yapmamaktadır. Oportünizme karşı savaşım vererek, Partimizi güçlendirmekte ve işçi sınıfının ve bütün emekçilerin eylemlerinin etkililiğini yükseltmektedir.

HAMİD SAFARİ (İran Tudeh Partisi)

Dergide yayınlanan belli sayıda yazı, bilimsel olarak desteklenen kanıtlarla, çağımızın Marksist - Leninist Partisi'nin temel karakterlerini tanımladılar. Yeni tip parti olan Tudeh Partisi, işçi sınıfının öncü - gücünün karakteristik çizgilerine sahiptir, fakat aynı zamanda ülkenin tarihsel gelişiminin özelliklerini ve büyük bir ölçüde de örgütümüzün illegal eylemi ile belirlenmiş kendine özgü nitelikleri vardır.

Partimizin legal eylemi, çok kısa olmuştur. Bir süre yarı - legalite içinde çalışabilmiş, fakat bugünkü durumda gizliliğe zorlanmıştır. Bu da, O'nun yapısal özgürlüğünü, gelişiminin çalışma stil ve yöntemlerinin özgürlüğünü açıklamaktadır.

Bu durum, Parti'nin emekçiler arasında somut örgütlenme ve çalışma biçimlerine özel bir önem kazandırmaktadır. Bir devrimci hareket, kitle tabanı yaratmak olan temel hedefimize ulaşmak için, bilimsel teoriyi insanların daha iyi bir hayat için duydukları doğal özleme bağlayan Leninist ilkeyi izliyoruz. Fakat en temel demokratik hakların bulunmadığı yerde, bu çizgiyi izlemek için becerikliliğimizi kanıtlamak ve duruma göre, emekçilerin eylemini ve inisiyatifini geliştirmeyi, onları devrimci savaflara katılmaya götürmeyi sağlayan savaşım araç ve örgüt biçimlerine öncelik verebilmemiz için, devrimci güçlerin bütün savaşım araçlarından ve bütün örgütlenme biçimlerinden yararlanmak zorundayız.

Kitlelerin bilincinin sınıf savaşlarında olgunlaştığını bilen

Parti, emekçilere, güçlerini savaşım içinde sınamaları, deneyim kazanmaları olanağını vermeyi sürekli olarak aramaktadır. Rejimin kendine hedef olarak salt devrimci hareketi değil, fakat demokratik hareketleri de aldığı bir ülkede, göreceli olarak genç ve gelişmekte olan işçi sınıfı, bu deneyimi dünden bugüne kazanamaz. Bu nedenle Parti, sabırlı, kararlı olmak ve kollektif eylemlere itkide bulunmak zorundadır.

O halde, komünistleri en iyi devrimci gelenekler içinde eğitmek, Parti'nin haklı davasına inanç duymak gerekir. Ülkelere sadakat, disiplin, dürüstlük, çıkar gözetmeme, içtenlik, düşmanlara karşı uzlaşmazlık, halkın geleceğine karşı sorumluluk duygusu, güç gizlilik koşulları içinde, komünist militanın temel nitelikleridir. Bunlar Parti için dirimseldir.

Uzun yıllar boyunca, birçok komünist hapisanelerde işkence edilmiş yada öldürülmüşlerdir. Askeri mahkemeler ve hapisaneler bile düşüncelerimizi yaymamıza, gericiliği ve emperyalizmi suçlamamıza hizmet etmişlerdir ve bu yeni işkenceler pahasına, yaşam pahasına olmuştur. Devrimcilere özgü ruhsal kararlılık, komünistlerin kahramanlık başarılarını, son anlarına kadar inançlarına sadakatı açıklamaya yetmemektedir. Onların, sosyal gelişimin yasalarının bilgisiyle de, en insancıl düşüncelerle de silahlanmış olduklarını söylemek gerekir. Marksist - Leninist doktrininin utkusuna olan sarsılmaz inanç onların içine işlemiştir. İşte, temel güçleri burada bulunmaktadır.

Parti'nin yürekli savaşçılarının örneği, toplumun en geniş çevreleri üzerinde önemli ölçüde etkide bulunmakta, Parti'nin kitlelerle bağlarının güçlenmesine katkıda bulunmakta, gençlik üzerinde, onun devrimci teoriyi özümleyebileceği şekilde olumlu etkide bulunmaktadır. Sonuç olarak, bu, toplumun köklü bir dönüşümü için geniş bir cephenin oluşmasına katkıda bulunmaktadır.

TÜSTAV

çeviriler

toplumsal ilerleme stratejisi *

DSF (Dünya Sendikalar Federasyonu — WFTU) **Enrique Pastori-no**'nun, 4 - 17 Haziran 1976 tarihleri arasında, Cenevre'de yapılan Dünya İstihdam, Gelir Dağılımı, Toplumsal İlerleme ve Uluslararası İşbölümü Konferansı'nda yaptığı konuşmadan alıntılar.

Konferans'ta incelenen sorunlar, dünyada bütün işçiler ve halklar için büyük önem taşımaktadırlar. İşsizliğin, tam zaman çalışamamanın, sömürünün ve gelirlerin eşitsiz dağılımının yol açtığı açlık ve yoksulluk, dünyanın pekçok bölgesinde insanların çoğunluğunun yazgısı haline gelmiştir.

İşçiler ve sendikaları, sadece ekonomik bir büyüme anlayışına dayanan gelişme stratejisine, her zaman karşı çıkmışlardır. Büyüme rakkamlarında görülen bu artış, yoksulluğun ortadan kalkması anlamına gelmez. Gelişme sürecinin ekonomik ve sosyal yanları arasındaki karşılıklı bağımlılığı hesaba katmayan bir gelişme anlayışı, geçerli olamaz.

Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Yönetmeni'nin raporunda, önerilen stratejide ana gereksinimlerin karşılanması bir hedef olarak bulunmaktadır. Yine bu raporda, gelişmenin bazı sosyal yanları gözönüne alınmıştır. Toplumsal ilerlemenin ön - koşulları yaratılmadan, bir gelişme stratejisinin olumlu etkileri olabileceğine inanmak, hayalcilikten başka birşey değildir.

DSF, dünyadaki ekonomik ve sosyal sorunların çözüme bağlanmasının ve az - gelişmişliğin ortadan kaldırılmasının, uluslararası barış ve güvenliğin korunmasına, ulusların kendi aralarındaki kardeşçe ilişkilerin ve ekonomik ve sosyal alanlardaki uluslararası işbirliğinin gelişmesine, sıkı sıkıya bağlı olduğu kanısındadır.

* Bu yazı, **World Trade Union Movement** Dergisi'nin, Temmuz 1976 sayısından alınmıştır.

DSF açısından yabancı egemenliği, sömürgecilik, ve yabancı güçlerin işgali, ırk ayrımı, yeni sömürgecilik uygulamaları ve emperyalizm, gelişme yolundaki ülkelerin ve bu ülkeler halklarının toplumsal ve ekonomik ilerlemesinin önündeki başlıca engellerdir.

Son zamanlarda, yabancı özel sermayenin ve çok - uluslu şirketlerin gelişme yolundaki ülkelere daha büyük ölçülerde girdiğini görmekteyiz.

DSF, yabancı yatırımların, uluslararası işbirliğinin önemli bir parçası olabileceği kanısındadır. Ama bu yatırımların hangi yoldan getirildiklerini ve gerçek amaçlarını görmek te önemlidir. Acaba bu yatırımlar, geri - kalmış ekonomilere yardım için mi, yoksa çok - uluslu şirketlerin zaten oldukça yüksek olan kârlarını daha da artırmak için mi yapılmaktadır.

Bu vesile ile, söz konusu çok - uluslu şirketlerin yayılma politikasına destek olmaktan başka amaç gütmeyen bazı ekonomik öneriler hakkında görüşlerimizi açıklamak isteriz. Bu önerilerde, bir yandan sanayileşmenin zorunluluğu yadsınmakta, yada en azından, gelişme yolundaki ülkelere modern teknolojinin girme olanakları gizlenmektedir. Nitekim, bu amaçla modern teknolojinin, istihdam olanaklarını kısıtladığı ve söz konusu ülkelerin koşullarına uyulanamıyacağı iddia edilmektedir. Öte yandan, yine bu önerilerde, tekelci sermayenin özellikle bol miktarda işgücü ve geri bir teknoloji isteyen iş kollarında yapacağı yatırımlar, az gelişmişliğin, işsizliğin ve yoksulluğun yarattığı tüm sorunları bir anda çözümlenen bir tür sihirli değnek gibi gösterilmek istenmektedir.

«En az ayrıcalık gözetilenlere» yardım bahanesiyle yapılan bu propaganda, aslında kamuoyunu, bunalımdan, içinde bulunulan ekonomik yapının koşullarında da çıkılabileceğine ikna etmek amacını gütmektedir. Oysa içinde bulunulan ekonomik yapı, tek amaçları azami kâr sağlamak olan tekellerin ve çok - uluslu şirketlerin egemenliği altındaki sistemden başka birşey değildir.

Bu koşullarda, tekelci sermayenin, gelişme yolundaki ülkelere yapmakta olduğu yatırımlar, bunalımı daha ciddi hale getirmekten başka bir işe yaramamaktadırlar ve yaramıyacaklardır. Böylesi bir «sanayileşme» gelişme yolundaki ülkelerin ekonomik bağımsızlığına yönelmiş bir tehditden başka bir şey değildir.

Ne çok - uluslu şirketlerin dayattıkları tipte bir sanayileşme, ne de çağdışı teknikler kullanan «zanaatkar» tipi bir sanayileşme sorunu çözümlenemez. DSF, halkın yaşam düzeyini yükseltme amacını güden ekonomik ve sosyal bir gelişme stratejisinin, üretimin çeşitlendirilmesini ve ekonominin farklı kesimleri arasında daha etkin bir bütünleşmeyi sağlayan ve bilimsel ve teknik iler-

lemeye kapıları ardına kadar açan bir sanayileşmeye dayanması gerektiği kanısındadır. Tarımın geliştirilmesinin ve ülke ekonomisinin bütün dallarının daha hızlı bir şekilde büyütülmesinin yanında yer alan böyle bir sanayileşme ise, bütünleşmiş bir planlamayı ve devlet sektörünün rolünün geliştirilip güçlendirilmesini gerektirir. Ancak bu tipte bir sanayileşme, gelişme yolundaki ülkelerin ekonomik bağımsızlıklarını güvence altına alabilir ve toplumsal ilerlemeyi hızlandırabilir.

Öte yandan, ekonomik ve sosyal yapıların derinlemesine dönüşümlere uğratılmasını amaçlayan bir ekonomik ve sosyal gelişme stratejisi olamaz. Etkili bir tam istihdam ve toplumsal ilerleme stratejisinin uygulamasının başta gelen koşulu, özellikle, geniş işçi kitlelerinin ve işçi sendikalarının bütün ülkelerde ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel yaşama katılmalarıdır.

Toplumsal ilerleme, «herkesin toplumdaki en yüksek düzeylerde yaşaması hakkını ve toplumsal gereksinimlerin karşılanmasını güvence altına almayı amaçlamalıdır; böylece, toplumun olanakları arttığı oranda, herkesin ailesi ile birlikte refaha kavuşması, bu refahı koruması ve geliştirmesi sağlanacaktır».

Bu, DSF'nin Konferans'a sunduğu Tam İstihdam, Gelir Dağılımı, Toplumsal İlerleme ve Uluslararası İşbirliği Bildirgesi'nde önerdiği toplumsal ilerlemenin tanımlamasıdır. DSF, halkların gereksinimlerini karşılamayı amaçlayan ulus düzeyinde ekonomik ve toplumsal gelişme stratejilerini ülkelerin benimsemelerini sağlamak amacıyla, niceliksel ve niteliksel sosyal hedefler de içeren bir toplumsal ilerleme stratejisi önermektedir.

Bu sistem, herkesin üretken, topluma yararlı bir şekilde çalışmasını ve bunun karşılığında iyi bir ücret almasını sağlamalı; belirli bir gelirin altına düşülmemesini, satın - alma gücünün yükseltilmesini güvence altına almalı; açlığı ve kötü beslenmeyi ortadan kaldırmalı; sağlık ve konut durumunu, daha iyi bir duruma getirmeli; ve bütün emekçilere, tam bir sosyal sigorta sistemi vermelidir. Sendikal haklar ve özgürlükler güvence altına alınmalı ve bu hak ve özgürlüklere uyulmalıdır. Bunun yanı sıra, emekçilerin ve örgütlerinin gelişmenin sosyal ve ekonomik hedeflerinin saptanmasına ve bu hedeflerin gerçekleştirilmesine katılmaları da gerekmektedir.

Uluslararası düzeyde ise, tam istihdam ve toplumsal ilerlemenin başarıya ulaşması, uluslararası ticaretin eşitlik ve ayırım gözetmezlik ilkesi üzerine dayanmasını gerektirir. Böylece, gelişme düzeyine ve ekonomik sistemine bakılmaksızın, her ülke dünya ticaretinin sağladığı çıkarlardan yararlanacaktır. İşbirliği için da-

ha olumlu koşullar yaratan yeni bir ekonomik düzenin kurulması, bütün yeryüzünde toplumsal ilerlemeyi teşvik edecektir.

DSF'nin Konferans'a sunmuş olduğu bu eylem planında, söz konusu toplumsal ilerleme stratejisinin gelişmiş kapitalist ülkelerde, ekonomik bakımdan geri - kalmış bölgelerde, Avrupa topluluğunda ve gelişme yolundaki ülkelerde uygulanması için gerekli önlemler incelenmektedir. Eylem programında, sosyalist ülkelerde toplum bütünüünün refahını amaçlayan, bütünleşmiş ekonomik ve sosyal planlamanın çatısı altında sistemli bir şekilde uygulanan önlemler de gösterilmektedir.

Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Yönetmeni'nin raporunda, tekniklerin seçimi sorununa da büyük önem verilmektedir. DSF'nin kanısınca, gelişme yolunda ülkelerde daha hızlı bir gelişme sağlanması için, yeni bir teknik gereklidir. Aynı şekilde, teknolojik bilgiden doğru ve eşit koşullarda yararlanılabilmenin, her türlü ekonomik sömürü ve ulusal egemenliğe yönelmiş tehdit burada söz konusu olmamalıdır. Böylesi bir anlayış, çok - uluslu şirketlerin ülkelere dayattığı kabul edilmesi olanak dışı şartların kesinlikle reddedilmesini, ulusal, bilimsel ve teknik kadroların ve bunun yanı sıra da teknolojinin uyarlanmasına yönelecek araştırma merkezlerinin kurulmasını gerektirmektedir. Aynı şekilde bu anlayış, uluslararası işbirliğinin ve çok - uluslu şirketlerin faaliyetlerinin demokratik bir şekilde denetlenmesini gerekli kılmaktadır.

DSF, çok - uluslu şirketler üzerinde uluslararası bir aygıtın denetiminin henüz kurulmamış olmasını hoşnutsuzlukla karşıladığını belirtir; oysa bu, bütün uluslararası sendika ve örgütler tarafından istenmiştir. Konferansın bunun kurulmasını ve bu konuyla ilgili bir UÇÖ (Uluslararası Çalışma Örgütü- ILO) Uluslararası Konvansiyonu'nun, 1978 Uluslararası Çalışma Konferansı gündemine konularak kabul edilmesini önermesini yerinde buluyoruz.

Bu aygıtın içeriği ile ilgili ayrıntılı önerilerimiz, yukarıda adı geçen toplumsal ilerleme stratejisi eylem planında yer almaktadır.

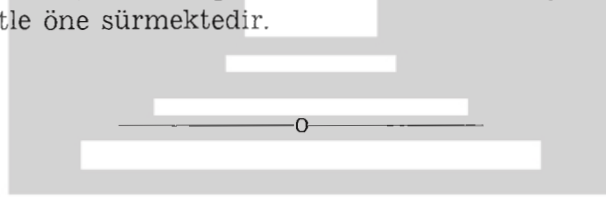
Konferans, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün halen belirleyici bir anda olduğunu bilmemizden gelemez. UÇÖ'nün tüzüğünde yer alan istihdam, toplumsal ilerleme, demokratik özgürlükler ve sendikal haklarla ilgili hedeflere, dünyanın bütün işçilerinin ve halklarının çıkarlarına uygun bir şekilde karşılık verebilmesi için, yaratılması gereken yeni yapı sorusuna somut bir yanıt verilmesi zorunludur.

Halkların çalışma ve yaşama koşullarını, kültür ve refahla-

rını geliştirici programlar hazırlanmasına katkıda bulunması gereken Uluslararası Çalışma Örgütü, bundan böyle programlarını Birleşmiş Milletler içersinde ve bu uluslararası topluluğun temel hedeflerinin ışığı altında yazmalı, uygulamalı ve yeniden gözden geçirmelidir. Bu nedenle, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün yapısı dünyada meydana gelen derin değişiklikleri ve özellikle de daha önce emperyalizmin ve sömürgeciliğin baskısı altındaki halkların ulusal kurtuluşunu, dünya sosyalist sisteminin varlığını, işçilerin ve halkların kendilerini sömürüden kurtarmak ve toplumsal ilerlemeyi başarmak için verdikleri savaşmaları yansıtmak zorundadır.

Aynı şekilde, UÇÖ'nün programlarında toplumsal ilerlemeyi teşvik edici faaliyetlere öncelik tanınmalıdır. Bilimdeki ilerlemeden, sendikal özgürlüklerden, işçilerin ulusal ekonominin planlanmasına ve fabrika düzeyinde kararların alınmasına katılmalarından yararlanılması için, uluslararası alanda yeni standartlar meydana getirilmelidir. Bu amaçla, hükümetler her iki yılda bir toplumsal ilerleme stratejisinin uygulanmasıyla elde edilen başarıların değerlendirilmesini sağlayacak bilgiler vermelidirler.

Konferansa DSF tarafından getirilen ve bildirgede yer alan dünya çapındaki toplumsal ilerleme stratejisi, işçilerin savaşımında yol gösterecek bir hedefler bütünüdür. DSF, bu stratejide gösterilen hedeflere ulaşılmasında geçikmekten kaçınmak için, etkin bir şekilde katılmanın ve işçilerin en geniş birliğinin temel koşul olduğu kanısındadır. Ve bu birlik, hem uluslararası düzeyde hem de UÇÖ'nün içersinde, her kıtada ve her ülkede sağlanmalıdır. DSF, kendi toplumsal ilerleme stratejisi anlayışını bu zihniyetle öne sürmektedir.

TÜSTAV

çağdaş aşamada ideolojik savaş

anti-komünizmin, sosyalizmde işçi sınıfına karşı uydurmaları

Prof. Dr. Angel S. TODOROV

Marksizm - Leninizmin klasikleri, kendi öğretilerinde en önemli noktanın, işçi sınıfının, gerek kapitalizme karşı savaşta, gerekse sosyalist toplum kuruculuğunda dünya çapında oynadığı tarihsel rolü aydınlatmak olduğunu birçok kez belirtmişlerdir. Tarihsel eylem onların teorisinin doğruluğunu kanıtlamıştır.

Tarihsel eylem şunu da kanıtlamıştır ki, işçi sınıfının kendisi de, kapitalizme karşı sosyalizm için savaşında yönetici toplumsal rolünü koruyarak «değişik gelişme aşamalarından geçmekte ve rolü ve önemi artmaktadır»¹.

İşçi sınıfının tarihsel görevi, sosyalist devrimin utkusu ve sosyalizmin başarı ile kuruluşuyla, yeni, daha yüksek bir aşamaya çıkmaktadır. Toplumsal gelişmede bu devrimci değişiklik, işçi sınıfının bizzat kendisinde de derin niteliksel değişiklikler yapar.

Proletarya, baskı ve esaret altında tutulan, sömürülen bir sınıf olmaktan kurtularak, hakim sınıfa, sosyalist devletin yönetici gücüne dönüşür. İşçi sınıfının sosyalizmdeki yönetici rolünün niteliği ve özü, onun, halk yığınlarının kapitalizmin egemenliğini yıkma savaşındaki yönetici rolüne göre kökünden değişmektedir.

Sosyalizm koşullarında işçi sınıfı, toplumun sosyal birliğinin oluşturulmasının temel etkeni durumuna gelmiştir.

Sosyalizmin kapitalizmden her yönden üstün olması, ve sosyalist ülkelerde bilimsel - teknik devrimin gelişmesi; işçi sınıfının büyümesi, yapısı, uzmanlaşması, eğitimi, kültürü, vede aynı zamanda toplumsal - siyasal aktifliği açısından, yeni niteliksel göstergeler getirmektedir.

Sosyalizm koşullarında, işçi sınıfının gelişmesinde ve eyleminde ortaya çıkan yeni niteliksel yenileştirici süreçler, emperyalizm ve anti - komünizm ideologlarının kuşkusunu artırmaktadır. Onlar, sosyalist ülkelerde işçi sınıfının durumunu, yorulmak bilmeksizin, sahteletirmekte ve ters göstermektedirler. Anti - komünizmin eyleminde bu stratejik yön kolayca anlaşılabilir. Sosyalizm

ve komünizm kuruculuğu, dünya devrimci sürecinin en önemli bölümüdür. İşçi sınıfının dünya çapındaki tarihsel görevinin son aşaması bu kuruculukta gerçekleştirilir. Sosyalist toplumun başarıyla kurulması, gelişip olgunluğa ulaşması, sosyalizmin sosyal yapısında işçi sınıfının yerine ve yönetici rolüne sımsıkı bağımlıdır. İşte bundan dolayı, burjuva ideologlarının ve yardımcılarının temel çabaları, işçi sınıfının ve onun Marksist - Leninist öncüsünün rolünü ve önemini sahteleştirip itelemeye yöneltmiştir.

Bu yazıda, sosyalizmde işçi sınıfının sosyal yeri ile ilgili burjuva konsepsiyonlarının (görüş - anlayış) bilimsel temelsizliğini kısaca açıklamaya çalışacağız. Bu konsepsiyonlar, iki yanlış metodolojik ilke üzerine kurulmuştur: «Teknolojik Determinizm» ve «Sosyal Katmanlaşma» («Sosyal Stratifikasyon»)

*
**

Çağdaş burjuva sosyolojisinin en yeni konsepsiyonlarına göre, işçi sınıfının değişik gelişme aşamalarındaki sosyal rolü ve yeri, üretim biçimi, üretim ilişkileri tarafından belirlenmemektedir. Bunda işçi sınıfının sömürülüp sömürülmediği de rol oynamamaktadır; işçi sınıfının, üretim araçlarının mülkiyetiyle ilişkisinin, siyasal iktidar ve egemen ideoloji ile ilişkisinin de önem yoktur. Onlara göre, işçi sınıfının sosyal statüsündeki niteliksel değişiklikler, üretim biçimi tarafından belirlenmemekte, fakat gelişmekte olan bilimsel - teknik devrimin sonuçları tarafından belirlenmektedir. Sosyalizmde işçi sınıfının niteliğini ve yerini bu biçimde yorumlamanın esas metodolojik temeli, «teknolojik determinizm» e ilişkin ampirik burjuva konsepsiyonudur.

Emperyalizmin stratejik ideolojik konsepsiyonlarında, kapitalizm koşullarındaki proletarya ile sosyalizmdeki işçi sınıfı arasında niteliksel ayrılığı bir yana iteleme düşüncesi vardır. Emperyalizm ideologlarının amacı, böylelikle, Marksist - Leninist öğretinin başlıca nesnesini, yani kapitalizmin mezar kazıcısı ve yeni, sosyalist toplumun kurucusu olarak işçi sınıfının evrensel tarihsel rolüne ilişkin rolünü bir yana itelemektir.

Örneğin Fransız sosyolog R. Aron, sosyalizmde işçi sınıfının sosyal durumunun, kapitalizmdeki işçi sınıfının durumundan hiçbir şeyle ayrılmadığını iddia etmektedir. Çünkü sosyalizm koşullarında da işçiler fabrikaları yönetmemekte, ve onlarda çalışıyorlarmış. «Sovyet eylemi» demektedir R. Aron, «işçileri, teknoloji ve üretimin buyruklarına boyun eğmekten kurtarmayı başaramamıştır.»²

R. Aron, yine aynı zamanda iddia etmektedir ki, bilimsel - teknik devrim sonucu, gerek kapitalist ülkelerdeki, gerekse sosyalist ülkelerdeki işçiler, maddesel üretimden «dışlanmış» duruma dönüşeceklerdir. R. Aron, bu durumdan şu genel sonucu çıkarmaktadır: işçi sınıfı sosyalizmin taşıyıcısı olmaktan çıkacaktır. Bundan dolayı, R. Aron'a göre, bilimsel - teknik devrim ve sosyal sonuçları, yeni toplumsal düzende işçi sınıfının sosyal durumunda ki niteliksel değişikliklerin sonucu olarak, sosyalizmde işçi sınıfının egemenliği sorununu ortaya koymayı bile anlamsız kılmamıştır.

R. Aron'un bu ideolojik manevrası, görünüşte, «sol» radikalizmin teorisini H. Marcuse'ün konsepsiyonuna ters düşmektedir. Çünkü, R. Aron, sosyalizmde işçi sınıfının gerçek durumunu ve rolünü bir tarafa itelemekte, ters göstermektedir. Oysa «sol» radikalizmin H. Marcuse, sosyalizmde işçi sınıfında niteliksel değişiklikler olasılığını, genellikle bir tarafa itelemekte; çünkü, sözde, kapitalizmde işçi sınıfı burjuvazi ile «birleşmektedir» demektedir.

Sosyalist ülkelerde işçi sınıfının deneyimi, bu ülkelerdeki tüm sosyo - ekonomik gerçek, R. Aron ile H. Marcuse'ün konsepsiyonları arasında görünüşteki farkları, tamamen yalanlamakta ve bu konsepsiyonların bilimsel temelsizliğini ve siyasal gericiliğini doğrulamaktadır.

Burjuvazinin siyasal egemenliğini, üretim araçları üzerindeki özel kapitalist mülkiyetini yoketmek, böylece de insanın insan tarafından sömürülmesini kaldırmakla, işçi sınıfının kendi emeğine yabancılaşması da tarihe karışmaktadır. İşçi sınıfının sosyalizm kuruculuğundaki bu edinimi, diğer tüm yabancılaşma biçimlerinin ortadan kaldırılması için maddi koşul ve sosyal temeldir. Bu edinim aynı zamanda, işçi sınıfının sosyalist toplumun yaratıcısı, sahibi ve yönetici gücü olarak oluşmasının, vade sınıfsız komünist topluma geçiş döneminde birleştirici ve yönetici bir sosyal etken olarak kendini kabul ettirmesinin de temelidir.

H. Marcuse'ün işçi sınıfının burjuva toplumu ile «birleştiği» ne ilişkin teorisini, şu durum da yalanlamaktadır: işçi sınıfının savaşımları, özellikle de grev hareketleri hiç kesintisiz güçlenmekte; yeni sosyal güvenlik, sendikal özgürlükler, yönetime katılım istekleri, ücret politikasını değiştirme istekleri ortaya atılmakta; emek ile sermaye arasındaki çatışmalar keskinleşmekte, ücretlilerin sayısı durmadan artmakta, mühendisler gibi teknik entelijansiya, hizmetler alanında çalışanların büyük bir bölümü giderek yoksullaşmaktadır. Ekonomik savaşım, gittikçe daha fazla siyasal savaşım ile birleşmekte, halk yığınlarının kapitalist toplumun yeni-

den incelenip değerlendirilmesi ve aşağıya edilmesine ilişkin sosyal bilinci büyümektedir.

Bilimsel - teknik devrim, sosyalist toplumda işçi sınıfının önemini ve rolünü yoketmek şöyle dursun, bu sınıfı toplumsal yaşamın tüm alanlarının merkezine yerleştirmektedir; maddesel üretimde, siyasal yaşamda, hizmetler, kültür ve ideoloji alanlarında, işçi sınıfının rolünü kat kat arttırmaktadır. İşçi sınıfı, sosyalizm ve komünizm kuruculuğunda, salt egemen sınıf değil, fakat aynı zamanda yönetici ve yönlendirici sosyal güçtür. İşçi sınıfı «dışlanmış» değildir, fakat sosyalizmin belkemiğini oluşturan sosyal bir güçtür; çünkü temel çıkarları toplumun çıkarlarına, tüm emekçilerin ve ayrı ayrı bütün bireylerin çıkarlarına tamamiyle uygundur. Bu uygunlukla, işçi sınıfı, toplumun tüm üyelerinin irade, amaç ve çıkar birliğini sağlamaktadır. Bu çıkarların özdeşliği, yaratıcı - yapıcı girişimleri, aktifliği, özgürlüğü, kolektifliği geliştirmekte, ortak amaca götüren yolları belirlemektedir.

Sosyalizm kuruculuğu, aynı zamanda, bilimsel - teknik devrimin gelişmesinin işçi sınıfının çıkarlarına uygun düştüğüne ilişkin Marksist - Leninist öğretinin doğruluğunu da kanıtlamaktadır. Üretim araçları üzerinde sosyalist mülkiyetin egemenliği, ekonominin tüm kollarının planlı ve orantılı gelişmesi, bilimin doğrudan bir üretim gücüne dönüştürülmesi, sosyalizmde bilimsel - teknik devrimin gelişmesine sosyal engeller olmadığını gösteren kanıtlardır. Diğer yandan, bilimsel - teknik devrim, işçi sınıfının rolünün yükseltilmesine, ve onun bilimsel - teknik ilerleyişin temel sosyal etkeni durumuna dönüştürülmesine de elverişle bir etki yapmaktadır.

Sosyalizm koşullarında bilimsel - teknik devrim, insanın yaratıcı olanak ve yeteneklerinin tamamen gelişip serpilmesine, kişinin maddi ve manevi kurtuluşuna, insan yaşamı için gerekli tüm koşulların insancillaştırılmasına yardım etmektedir. İşte bundan dolayı, çok haklı olarak, Bulgaristan Komünist Partisi'nin programında; gelişmiş sosyalist toplum kuruculuğunda vede sosyalizmin komünizme dönüşmesinde, işçi sınıfının tarihsel yönetici rolünün sosyalizmin üstünlükleri ile bilimsel - teknik devrimin gelişmesini uyumlu olarak birleştirdiğine ilişkin Marksist - Leninist düşünce bulunmaktadır.

D. Bell adındaki Amerikalı sosyolog, toplumun sosyal - sınıfsal yapısı ile üretim biçimi arasındaki karşılıklı ilişkilerle ilgili Marksist öğretiyi, «teknolojik determinizm» e ilişkin burjuva teorisi ile daha açık değiştirmektedir. D. Bell, «Önsezi Hakkında 20 Yöntem» başlıklı yazısında, üretim biçiminin toplumun sosyal yapısı üzerindeki belirleyici rolüne ilişkin Marksist teoriyi, «iki yüz-

lü» ve «Marksist tarih görüşünün en zayıf yeri» olarak ilan etmektedir³.

1970 yılında Varna'da yapılan Dünya Sosyoloji Kongresi'nde, D. Bell, Amerikan sosyolojisinin en büyük edinimlerinden birinin, Marksist «üretim biçimi» ni, teknoloji ile, hem de «askersel teknoloji» ile değiştirmesi olduğunu ilan etmiştir. D. Bell'e göre, toplumun sosyal yapısını belirleyen etken teknolojidir. D. Bell şunları yazmaktadır: «Askersel teknoloji, belli bir anlamda, Marx'ın kullandığı toplum yapısının belirleyici önemdeki etkeni olarak, 'üretim biçimi'nin yerini almıştır.»⁴

Teknolojik determinizmin ilkeleri vasıtasıyla, toplumun toplumsal ilerleyişinin ana yolunun gelişmesine ilişkin ölçüler değiştirilmekte, üretim biçimi yerine teknik ve teknoloji, sosyalizm ile komünizmin yerine «sanayi sonrası toplum», sınıf savaşı ve sosyal devrim sonucu kendi tarihlerinin yaratıcısı olan insanların yerine teknik, özellikle de askersel teknik geçirmektedir.

Fakat D. Bell, kendini sadece tek yönlü bir «teknolojik determinist» olarak göstermek istememekte; bunun için de değişik yerlerde, değişik nedenlerle determinizmin çeşitli yönlerini ve yanlarını ele almaktadır. D. Bell, sosyo - ekonomik sistemler arasındaki ayrılıkların, sosyal - sınıfsal yapıda değil, fakat siyasal ve ekonomik karar - alım mekanizmasında bulunduğunu iddia etmektedir. D. Bell'e göre, bu açıdan, toplumdaki niteliksel değişiklikler, bir üretim ilişkileri biçimini, bir başkası ile, daha yüksek olanı ile değiştirmekle değil, fakat şu veya bu «karar - alım biçimini» değiştirmekle yapılabilmektedir. Böylece de, D. Bell'in iddiasına göre, toplumdaki niteliksel değişiklikler doğrudan doğruya teknolojiye bağlanmaktadır.

Teknikte ve teknolojide yeni buluşların sosyal rolünü böyle yorumlamakla, sosyalizm ile kapitalizm arasındaki temel ayrılık yok olup gitmektedir. D. Bell, «Doğmakta Olan Sanayi Sonrası Toplum» başlıklı son hacimli monografisinde (1973), bunu kendisi de kabul etmektedir. Şunları yazmaktadır: «Sanayi sonrası toplumlar, hem sosyalist hem de kapitalist olabilirler. Zira Sovyetler Birliği de, Amerika Birleşik Devletleri de, mülkiyet görüşlerinde birbirlerinden ayrılmalarına karşın, iki sanayi toplumdurlar.»⁵

Görüldüğü gibi, D. Bell'in sosyolojisinin tüm mantığı, burada tuzla buz olmaktadır. Giderilmesi olanaksız bir çelişkiye düşmektedir. Bir yandan teknik ve teknolojinin gelişmesinin mutlaka «toplumda niteliksel değişiklikler» yarattığını söylemekte, ki bunlar «siyasal ve ekonomik karar - alım biçiminde» ifadesini buluyorlarmış, diğer yandan ise, en önemli yeri askersel tekniğin aldı-

ğı bilimsel - teknik devrim sonucu çok çeşitli «sanayi sonrası» toplumlar oluşturma olasılığının çıktığını söylemektedir.

D. Bell, yine hareket ettiği noktaya böylece dönmektedir. Hareketin «başlangıcı» ile «sonu» arasındaki ayrılık, salt D. Bell'in «teknolojik determinizm» adına yola çıkmasında; gerisi ise, voluntarizm, yani «karar - alım» yöntemlerine sübjektif «seçim» ile dönmektedir. Bir ölçüsü ve bilimsel dayanakları olmayan «bilginler» in talihi işte böyle olmaktadır.

Bilimsel - teknik devrim, üretimin komple makinalaştırılıp otomatikleştirilmesi, yönetim ve hesap makinalarının geniş biçimde uygulanması, sosyal nitelikte bir çok sorunların çözümlenmesi için maddi koşullar yaratmaktadır. Bilimsel - teknik devrim, hiç kuşkusuz ki, işçi sınıfının ayrı kolları arasında bazı uzmanlık ve mesleksel yönden, işçilerin eğitim ve ustalığı yönünden, üretici emeğin sanayileştirilmesi yönünden bazı değişiklikler yaratmaktadır. Fakat bilimsel - teknik devrim, kendiliğinden toplumun sınıfsal yapısını değiştirmemektedir. Buhar makinası ile dokuma tezgahının, feodal toplumu, kendiliğinden yıkıp doğrudan kapitalist bir sosyal yapıyı getirmediği gibi; şimdi, bilimsel - teknik devrim de, yeni toplum getirmemektedir. Toplumun sosyal - sınıfsal yapısı ile ilgili temel değişikliğe ilişkin tüm sorun, üretim araçları üzerindeki mülkiyet sorununda düğümlenmektedir. Tüm sosyal, siyasal, ideolojik ve diğer ilişkiler bu temel üzerinde kurulmaktadır. İşçi sınıfının sosyal yeri ve rolü sorunu da dahil olmak üzere, kapitalizmde sosyal - sınıfsal yapıda temelli, niteliksel değişiklikleri, sadece sosyalist devrim yapabilir. Bu devrimin temeli, üretim ilişkilerini kökünden değiştirmektedir. Anti - komünistler, işte bu doğruyu tüm güçleriyle itelemeye çalışmaktadırlar.

Bundan dolayı, Marksist - Leninistler, anti - komünistlerin, üretim ilişkilerini ve toplumsal ilişkileri değiştirmeden toplumun yapısında temelli niteliksel değişiklikler yapma olasılığına ilişkin her çeşit uydurmalarını gün ışığına çıkarmaktadırlar. Marksizm - Leninizm, D. Bell'in sınıfların ve tabakaların sosyal yer ve rollerini vede niteliksel değişikliklerini somut sosyo - ekonomik oluşumlar dışında inceleyen, «sanayi sonrası toplum» teorisini bilimsellikten tamamiyle yoksun ve son derece gerici bir teori olarak iteler.

Sosyalist toplumda işçi sınıfında meydana çıkan yeni yenileştirici süreçler ve eğilimler, burjuva ideologlarının teorik uydurmalarının temelsizliğini her gün doğrulamaktadır. İşçi sınıfında meydana gelen değişiklikler, onun sosyalizm koşullarında devlet egemenliğini eline alıp üretim araçları üzerinde toplumsal mülkiyet kurması gibi kuşku götürmez olguların çerçevesi içinde sona

ermez. Bunlar, işçi sınıfının toplumdaki orantılı ağırlığını, işçi sınıfının yapısını ve bileşimini, kültürel - teknik düzeyini, sosyo - ekonomik ve yaratıcılık eyleminin derecesini ivedilikle değiştiren belirleyici etkenlerdir.

Sosyalizmde işçi sınıfının gelişmesinde, bu sınıfın rolündeki niteliksel değişiklikler ile birlikte sayısal artışıyla da belirlenen çok önemli bir yasallıktır. Bu durum, Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (E.Y.K.) üye ülkeleri ile ilgili şu çizelgeden görülmektedir.

**Toplumsal Ekonominin Devlet ve Kooperatif Sektörlerinde
Çalışan İşçi ve Memurların Yıllık Ortalama Sayısı**
(Bin insan hesabıyla)

Ülkeler	1950	1960	1970	1973
Bulgaristan	806	1774	2749	3214
Macaristan	1570	2822	3567	3750
D.A.C.	3209	5336	5964	6917
Moğolistan	63	145	201	220
Polonya	4753	7008	9817	10993
Romanya	2123	3249	5109	5830
SSCB	40420	62032	90186	97500
Çekoslovakya	3219	4875	6181	6397

E.Y.K.'ye üye olan ülkelerde işçiler ile memurların 23 yılda iki defadan fazla artması (1950 yılında 56 milyon, 1971'de 127 milyon) işçi sınıfının ekonomik ve sosyal rolünü yükseltmek, gücünü artırmak, dünya çapında tarihsel görevini gerçekleştirme olasılıklarını fazlalaştırmak açısından son derece önemli bir koşuldur.

Sosyalist ekonominin planlı geliştirilmesi, işçi sınıfının yapısında derin niteliksel değişiklikler doğurmaktadır. Örneğin Bulgaristan'da, sanayinin en ileri, en önemli kollarında çalışan işçilerin sayısı artmaktadır. 1948 - 1971 döneminde, sanayi işçilerinin sayısı genel olarak % 462 artmıştır. Bu dönemde, demir ve demirli madenler metalürjisinde çalışan işçilerin sayısı 71 defa, makina yapımında ve metal işleme sanayiinde 10 defa, kimya ve kauçuk sanayiinde 17 defa artmıştır⁶. Böylece işçi sınıfı, kendisini, sosyalist toplumumuzun başlıca üretici ve sosyal gücü olarak kabul ettirmiştir.

Sosyalizm koşullarında işçi sınıfının gelişmesinde bir başka temel yasallık ta, işçilerin genel eğitim ve mesleki düzeyinin kesintisiz ve hızla yükselmesidir. Sosyalizmin üstünlükleri ve bilimsel - teknik devrimin yüksek uzmanlığa sahip işçiler gerektirmesi sonu-

cu, fabrika okullarını, lise ve lise düzeyindeki meslek okullarını, üniversiteleri bitirenlerin sayısı hızla artmaktadır.

Örneğin bugün Sovyetler Birliği'nde, kent emekçilerinin üçte ikisi, köy emekçilerinin yarısından fazlası, lise ve yüksek öğrenimlidir. Her yıl, yaklaşık olarak üç milyon yüksek ve orta tahsilli uzman hazırlanmaktadır.

Bulgaristan, zorunlu lise öğretimini uygulamaya süratle hazırlanmaktadır. Diğer sosyalist devletlerde de böyle hazırlıklar vardır 7.

Sosyalist toplumda işçi sınıfının eğitim ve kültürel - teknik düzeyinin yükselmesi, bu sınıfı çok yönlü geliştirmek ve aktifleştirmek, sosyalist toplumdaki yönetici rolünü daha da güçlendirmek amacıyla, tarihsel yaratıcılığı için gerekli bir koşuldur. Marksist - Leninist partilerin sosyalist demokrasiyi gittikçe geliştirme çizgisi, ardıcıl bir biçimde gerçekleştirilmektedir. Sosyalist ülkelerde emekçiler, üretim ve toplumsal süreçlerin yönetimine gittikçe daha fazla katılmaktadırlar. Sovyetler Birliği'nin deneyimi, bunu çok güzel göstermektedir. Sovyetler Birliği'nde, 1973 yılında çeşitli işletmelerde ve örgütlerde sürekli çalışma halinde olan 167.000 üretim kurulu bulunmaktaydı. Bunlara 6 milyondan fazla insan katılmıştı. Ülkede çalışan 23 bilimsel - teknik dernek, 6 milyondan fazla üyeyi birleştirmekte ve yaratıcılık enerjilerini yönetmektedir. 8.

İşçilerin sosyalist ülkelerde toplumsal yaşamın yönetimine doğrudan katılımlarının genişletilip artırılması süreci, son derece dikkate değer bir süreçtir. Örneğin Bulgaristan Halk Meclisi'ndeki 400 sayılardan 100'den fazlası, maddi üretimde çalışan emekçilerdir. 52.450 belediye meclisi üyesinin % 46'sı, maddi üretimde çalışmaktadır 9.

Sosyalizmde işçi sınıfının rolünün yükselmesi, sosyalist ülkelerdeki komünist ve işçi partilerinin yöneticilik düzeylerinin hiç kesintisiz yükseltilmesinde, en iyi ifadesini bulmaktadır.

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin ve diğer sosyalist ülkelerdeki devrimlerin etkisi, Sovyetler Birliği ile diğer sosyalist ülkelerin deneyimi, «teknolojik determinizm» teorisinin hayali niteliğini, «proletersizleşme» uydurmasının ve «sanayi sonrası topluma» ilişkin makrososyolojik modelin hiçliğini kanıtlamaktadır. İnsanlığın yürüdüğü ana yol, işçi sınıfının tarihsel görevi tarafından çizilmiştir.

İşçi sınıfının en büyük edinişi ve tarihsel davası, dünya sosyalist sistemini yaratmasıdır; son amacı ise, sınıfsız, komünist toplumu kurmaktır.

Sosyalizmin sosyal - sınıfsal yapısını «sosyal katmanlaşma» teorisi açısından «incelemek», anti - komünist literatürde çok yaygın bir olaydır. Anti - marksistler, sosyalist ülkelerdeki sosyal gerçeğin, işçi sınıfının tarihsel görevine ve onun yönetmenliği altında sınıfsız toplum kurulmasına ilişkin Marksist - Leninist teoriyi itelediğini «kanıtlamaya» çalışmaktadırlar. N. Birnbaum, «sosyalist uluslar, kapitalist uluslardan daha az sosyal katmanlaşmaya tabi değillerdir» diye yazmaktadır.¹⁰

Anti - marksist teorisyenlerin büyük bir çoğunluğu, «sanayi toplumlarından» olan sosyalizmde de, «sosyal eşitsizliğin» bulunduğunu hep bir ağızdan iddia etmektedirler. Marksizmi eleştiren İngiliz J. Plamenatz'a göre, «Marksist anlamda sınıfsız toplumlarda», «sosyal eşitsizlik», sosyal bakımdan «alt ve üst tabakaların mevcudiyetinde» ifadesini buluyormuş.¹¹

Marksist - Leninist teori, sınıfsal antagonistik sistemlere özgü sosyal karşıtlık ile, komünist sosyo - ekonomik sistemin alt basamağı olan sosyalizme özgü sosyal farklar gibi sosyal eşitsizliğin iki biçimi arasına, ciddi bir çizgi çekmektedir. Bununla birlikte, sosyalizmde şu da göz önünde bulundurulmalıdır ki, bu sosyo - ekonomik oluşumda, eşitlik kavramı sosyal içerikle doldurulmakta, ülkenin tüm yurttaşları için eşit çalışma koşulları, eğitim ve kültür kurumlarına eşit girme hakkı, ve diğerleri sağlanmaktadır. V. İ. Lenin şunları yazmaktadır: «Sosyalistler eşitlikten sözederken, daima sosyal eşitliği, sosyal durumun eşitliğini anlarlar. Onlar, eşitliği, hiç bir zaman ayrı ayrı kişilerin fiziksel ve tinsel yetenekleri biçiminde anlamazlar.»¹²

Sosyal eşitlik açısından, sosyalist toplum, kapitalizmdeki antagonistik sosyal eşitsizlik ile komünizmin yüksek aşamasındaki sosyal eşitlik veya sosyal kaynaşma arasında, özel bir tarihsel yer almaktadır. Herkes tarafından bilinmektedir ki, sosyalizm koşullarında, üretim araçları üzerinde devlet ve kooperatif mülkiyeti olmak üzere, iki mülkiyet biçimi bulunması ile, sosyal emeğin bedensel ve kafasal emek diye ikiye ayrılmasıyla, yeni bir sosyal - sınıfsal yapı kurulmaktadır. Bu yapı, kapitalizmdenkinden temelden farklıdır. Her çeşit sosyal eşitsizliği ve haksızlığı yoketmeyi amaçlayan sosyalist toplumun, devrim yoluyla meydana çıkması anından itibaren, sosyal eşitsizliği yoketme ve emekçilerin sosyal durumunu eşitleştirme politikası, adım adım gerçekleştirilmektedir. Sosyalizmin tam utkusu ile, özel mülkiyet yok edilmekte, insanın insan tarafından sömürülmesi kaldırılmakta, antagonistik sınıflar tarihe karışmaktadır. Böylece de, tarihte ilk kez, toplumun sosyal yapısını ve sosyal ilişkileri tam sosyal eşitlik, kişinin çok yönlü gelişmesi yönünde yetkinleştirilmesine olanak yaratılmaktadır.

Sosyalizmde iki sınıf olan işçi sınıfı ile kooperatifçi köylüler sınıfı, kelimenin gerçek anlamında sosyal sınıflar değildir. Sosyolojide sınıf deyimi, toplumun sömürücüler ve sömürülenler olmak üzere ikiye ayrıldığı sosyal ilişkileri ifade etmek için kullanılmaktadır. Oysa sosyalizmde, üretim araçlarının özel mülkiyeti ve insanın insan tarafından sömürüsüne dayanan sosyal ilişkiler yoktur. Sosyalizmin sınıfsal yapısı, kapitalizmin sınıfsal yapısından temelden farklıdır. Sosyalizmde işçi sınıfı, köylüler ve aydınlar iki mülkiyet biçimi ve emeğin bedensel ve kafasal olmak üzere ikiye ayrıldığı koşullar içinde gelişmektedirler. İşçiler, köylüler ve aydınlar arasındaki karşılıklı ilişkilerin temeli, ayrılıklar üzerine değil, fakat genel çıkarlar, amaçlar ve görevler üzerine kurulmuştur. Bu anlamda sosyalizmin sosyal yapısı, sosyal bakımdan kaynaşmış, komünist topluluğu kurmak için potansiyel olanaklar, çekirdekler ve eğilimler içermektedir. Bu eğilimin gerçekleştirilmesi için birleştirici ve yönetici sosyal etken işçi sınıfıdır.

Fakat aynı zamanda sosyalist toplum, sosyal bakımdan kaynaşmış, sınıfsız komünist toplumdan niteliksel olarak ayrıdır. Sosyalizm, komünist sosyo-ekonomik oluşuma girmektedir. Fakat daha henüz komünizm değildir. Sosyalizmde sosyal ürünün bölüşümü, komünizmde olduğu gibi herkesin gereksinimine göre değil de, verdiği emeğin niceliğine ve niteliğine göre gerçekleştirilmektedir.

Burjuva ideologlarının sosyalist toplumda «sosyal eşitsizlik» hakkında kopardıkları büyük gürültü, Maocular tarafından da inatla desteklenmektedir. Bu gürültü, her şeyden önce, sosyalizm kuruculuğunun yönetici ve yönlendirici gücü olarak işçi sınıfının niteliğini, yerini ve rolünü ters göstermeyi amaçlamaktadır. Emperyalizmin teorisyenleri, bu amacı kendilerine kılavuz alarak, iddia etmektedirler ki; sosyalizmin sınıfsal yapısı, sosyalizmin ut kusu ile işçi sınıfının dünya çapındaki tarihsel görevini gerçekleştiremediğine bir kanıttır. Burjuva toplumunun avukatları, sosyalizmde sınıf ayrılığının mevcudiyetinden, gelecekteki, sınıfsız topluma ilişkin Marksist teorinin hayali olduğu sonucunu çıkarmaktadırlar.

Oysa böyle bir teori uydurup ta propagandasını yapmak, sosyalizmde işçi sınıfının yönetici rolüne ilişkin Marksist - Leninist öğretinin yanlışlığını değil, fakat tam tersini kanıtlar: «sosyal eşitsizlik» teorisi ile, hem kapitalizm ile sosyalizm arasındaki temel karşıtlığı ve hem de sosyalizmin sosyal-sınıfsal yapısı ile komünizmin sosyal kaynaşması arasındaki farkları ortadan kaldırmaktadırlar.

Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerin deneyimi, şu ya-

sallığı doğrulamıştır: sosyalizmin utkusu ile, işçi sınıfı, kapitalizme özgü antagonistik eşitsizliği iteleyeni yeni bir sınıfa dönüştürmekle kalmaz, fakat aynı zamanda, sosyal bakımdan kaynaşmış komünist topluma özgü sosyal eşitliği genişletip derinleştirmek için de bir etken durumuna gelir. İşçi sınıfı, sosyalizmin kuruluması ile sadece burjuvazinin egemenliğini, insanın insan tarafından sömürülmesini yok etmekle kalmaz, fakat aynı zamanda kendi görevinde yeni bir dönemi, sınıfsız komünist toplumu kurma dönemini açar.

Anti - komünizm ideologları, birbirine dost olan, antagonistik - olmayan sınıfların ve sosyal ilişkilerin vade halkın siyasal - ideolojik birliğinin sosyalizme özgü olduğunu unutmaktadırlar. Aynı zamanda onlar, sosyalizmde sosyal sınıfların mevcudiyetinden hareket ederek, bu sınıfların sosyal niteliğini ters göstermekte, kendi sahtekarlıklarını, sınıfsız komünist toplumun kuruculuğunda işçi sınıfının yönetici rolüne ilişkin Marksist - Leninist teorinin «hayali»liğine kanıt göstermektedirler.

Leninizm düşmanlarının sosyalizmde herhangi bir «sınıf farklılaşması» hakkındaki uydurmalarına karşı; M. Cilas, R. Aron ve başkalarının, işçi sınıfının, sosyalist ülkelerin «diber»leştirilip», «modernleştirilmesine» karşı başlıca engel olduğu uydurmalarına karşı; Marcuse'ün, Neo - Troçkistlerin, Maoocuların, «sosyalist toplumun bozulduğu» na ilişkin konsepsiyonlarına karşı; işçi sınıfı, sosyal sınıf ve tabakalarının birbirine yakınlaşmalarının, onların sosyal kaynaşmasının güçlenmesinin merkezinde bulunmaktadır.

«Sosyal katmanlaşma» konsepsiyonu teorisyenleri, sosyalizm ve komünizm kuruculuğunda işçi sınıfının sosyal niteliğini ve yönetici rolünü bozmak amacıyla, batılı «sanayi toplumu»ndan farklı olarak, sosyalizmde, «sosyal katmanlaşmanın, ekonomik değil, fakat siyasal ölçülere dayandığını» iddia etmektedirler. ¹³

Anti - komünizm ideologları, işçi ve komünist hareketin dönemlerinin yardımıyla, sosyalist toplumun yapısını belirlemek için politik ölçüler uygulayarak, sosyalizmde «yeni sınıf»a ilişkin anti - marksist bir konsepsiyonu, ideolojik bir aygıt olarak benimsemişlerdir. Bu konsepsiyonun temelinde, sosyalizmde sosyal ve siyasal ilişkileri sahteletirmek yatmaktadır. Anti - komünizm ideologları, bu konsepsiyon vasıtasıyla, sosyalizmin sosyal - sınıfsal yapısını ters göstermekte, sınıfların yerini ve rolünü değiştirmekte, siyasal partilerin rolünü bozmaktadırlar. «Yeni sınıf» konsepsiyonunun başlıca ideolojik - siyasal anlamı, düşmanların esas amacına bağlıdır. Bu amaç ise, işçi sınıfının egemen ve yönetici bir sınıf olamayacağını; komünist partisinin, «yeni bir sınıf» oluş-

turduğunu; bu partinin, işçi sınıfının elinden tüm yönetici işlevlerini aldığını kanıtlamaktadır. «Yeni sınıf» konsepsiyonunun ideolojik - siyasal anlamı, daha somut olarak şundan ibarettir: işçi sınıfını, onun Marksist - Leninist öncüsü olan komünist partisine karşı çıkarmak.

Doğaldır ki, bu anti - komünist görüş, ideolojik savaşında yeni bir şey değildir. V. İ. Lenin, burjuva ideologlarının ve K. Kautski tipinden oportünistler ile revizyonistlerin, komünist partisi ile işçi sınıfını karşı karşıya koyma deneylerinin bilimsel temelsizliğini ve siyasal zararını bir çok defalar yermiştir. V. İ. Lenin, «Sol Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı» başlıklı kitabında ve daha bir çok yapıtında, lider - parti - sınıf - yığın arasındaki karşılıklı ilişkilerin diyalektiğini gözler önüne sermiş, burjuva ve küçük - burjuva ideologlarının, hem «sol» ve hem de sağ revizyonistlerin bu diyalektiği ters gösterme deneylerini yermiştir. O, sorunun «parti diktatörlüğü veya sınıf diktatörlüğü, liderler (parti) diktatörlüğü veya yığınlar (parti) diktatörlüğü biçiminde ortaya konması, bu düşüncenin akla gelmeyecek ve içinden çıkılmayacak derecedeki karışıklığını göstermektedir» diye yazmaktaydı ¹⁴.

«Yeni sınıf» teorisinin yaratıcıları ve propagandacıları, belli bir sosyal - sınıfsal yapıdan, kendine özgü siyasal - toplumsal ilişkilerle ve belli bir sınıfın egemenliği ile nitelenen toplumsal düzenden söz etmekten kaçınmaktadırlar. Onlar, üretim biçimi veya toplumsal düzen yerine, siyasal rejim deyimini kullanmaktadırlar.

Anti - komünizm ideologları ve marksizm dönekleri, «sosyalizmde yeni sınıf»a ilişkin ortak teorilerine büyük ümitler bağlamaktadırlar. Çünkü, bu teori, sosyalizmin sosyal - sınıfsal yapısını, bu arada herşeyden önce işçi sınıfının sosyal niteliğini, durumunu ve rolünü kabaca tahrif etmekle yetinmiyerek, sosyalizmdeki tüm siyasal - toplumsal ilişkileri de sahteletirmektedir. Dönek M. Cilas tarafından ortaya atılan, N. Popoviç ve F. Fejtö tarafından «işlenen,» R. Aron, L. Schapiro, J. Martine ve diğer anti - komünistler tarafından tamamiyle desteklenen bu teori, baştan sona kadar karşı - devrimcilik içeriğiyle doludur. Onun stratejik işlevi, işçi sınıfı ile komünist partisi arasındaki doğru karşılıklı ilişkileri bozmaya, işçi sınıfının egemen durumunu itelemeye ve komünist partisinin yöneticilik rolünü bozmaya yönelmiştir.

Marksizm - Leninizm, sosyalizmde «Yeni sınıf» anti - komünist teorisinin temel yönlerini her zaman amansız ve yadsınamaz bir biçimde çürütmüştür. Sosyalizmde «Yeni sınıf» teorisinin yaratıcılarının ve propagandacılarının tam tersine olarak, Marksizm - Leninizm, şu durumu çoktan açıklamıştı: Komünist Partisi, dünya görüşü ve iç - inanış ortaklığı ile birbirine bağlı olan

insanların en yüksek örgüt biçimidir. Komünist Partisinin saflarına girip çıkmak, kişilerin sosyo - ekonomik durumu tarafından belirlenmemektedir. Bu iş, insanların özgür iradesinin bir ifadesidir, ve onların ideolojik - siyasal görüşleri, toplumsal aktiviteleri ve hareketleri tarafından belirlenmektedir. Sınıflar ve sınıf ilişkileri ise, objektif olarak belli üretim ilişkilerine, insanların üretim araçlarına olan ilişkilerine bağlıdır. İnsanların herhangi bir sınıfa ait olmaları, onların ideolojik - siyasal dünya görüşlerine bağlı değildir ve bu bireylerin özgür iradesi ile değiştirilemez.

Bilimsel komünizm, sınıfların ve sınıf ilişkilerinin, üretim ilişkilerinin dolaysız ürünü olduğu, sınıfların belli bir sosyo - ekonomik oluşuma özgü bir ekonomik ve sosyal olay olduğuna ilişkin diyalektik materyalist anlayıştan hareket etmektedir.

Burjuva ideologları, dönemler ve revizyonistler, bilimsel komünizmin bu yargılarını tamamiyle karıştırıp ters göstermektedirler. Onlar, sosyal sınıfların «ekonomik - olmayan» niteliği ve özelliği tezini ortaya atmakta, ve böylece sınıfları üretim ilişkilerinden koparmaya çalışmaktadırlar. Diğer taraftan, onlar, siyasal partileri birer sınıf olarak yorumlamakta ve bununla da toplumun üst - yapısı sorununu alabildiğine karıştırmaktadırlar. Komünist partisini «Yeni sınıf» olarak nitelemek, sübjektivizmin ve volontarizmin ifadesidir. Bu, ideolojik - siyasal planda karşı - devrimciliktir; ve anti - komünizmin ideolojik stratejisinde ve yayılış çabalarında önemli bir yer almaktadır.

Marksizm - Leninizm, şu yasallığı çok yönlü olarak aydınlatmış, Sovyetler Birliği'nin 57 yıllık, dünya sosyalist topluluğuna giren bir çok ülkenin 30 yıllık deneyimi parlak bir biçimde doğrulanmıştır: sosyalist toplumun tüm gelişme aşamalarında, toplumun bütün alanlarında işçi sınıfının yönetici rolü kendisini parlak bir biçimde göstermekte ve durmadan artmaktadır.

Sosyalist toplumda, işçi sınıfının yönetici rolünün ekonomik temeli, üretim araçları üzerindeki sosyalist mülkiyettir. Üretim araçları üzerindeki sosyalist mülkiyet, ekonominin tüm kollarını bir bütün halinde birbirine bağlayan, emekçileri üretimle bütünleştiren toplumsal bir temeldir. O, üretimin planlı ve orantılı gelişmesi yasasını yaşama geçiren, merkezileştirilmiş yönetimin uygulanmasını ve toplumun tüm üyelerinin yönetime demokratik katılımlarını sağlayan bir temeldir. L. İ. Brejnev, «en geniş halk yığınlarını toplumun ve devletin yönetimine katmayan sosyalizm yoktur ve olamaz»¹⁵ demektedir. Fakat bu, ancak üretim araçları üzerinde sosyalist mülkiyet olması koşullarında olanak kazanır.

İşçi sınıfının yöneticilik rolünün siyasal temeli, komünist partisinin doğru politikasıdır. V. İ. Lenin, «Yönetebilmek için, çelik-

leşmiş devrimci bir orduya sahip olmalısın. Bu ordunun adı partidir»¹⁶ demektedir. Bu, komünist partisinin, işçi sınıfının egemenliğini ve yönetici rolünü değiştirdiği anlamına gelmemektedir. Parti, işçi sınıfının salt ideolojik - siyasal kurmayıdır. Bu kurmay, çalışmaları ile siyasal, ekonomik, kültürel ve ideolojik yönetimi birleştirir.

Sosyalizmde işçi sınıfının yönetici rolünün ideolojik temeli Marksizm - Leninizmdir. Bir ideoloji olarak Marksizm - Leninizm, işçi sınıfının çıkarlarını yansıtır ve savunur; bilim olarak ise, kapitalizmin devrimci yolla sosyalizme ve komünizme dönüştürülmesine ilişkin objektif yasaları yansıtır. İşte bundan dolayı, Marksizm - Leninizmi tüm emekçilerin bilincine hakim bir ideoloji olarak yerleştirmeden sosyalizm olamaz.

Gelişmiş sosyalist toplum kuruculuğu ile hem komünist partisinin rolü artmakta, hem de onun yöneticilikte dolaysız rolünün değişik biçimleri genişlemektedir. Emekçilerin kendi kendilerini yönetme eğilimi gittikçe güçlenmekte, işçi sınıfının rolü durmadan artmaktadır.

Tüm bunları gözönünde bulunduran Bulgaristan Komünist Partisi, programında şunları yazmaktadır: «Kendisinde meydana gelen derin yapısal değişiklikler sonucu, üretim güçlerinin gelişmesi, bilimsel - teknik devrim ve yaşamın tüm alanlarında öneminin artması sonucu, işçi sınıfının yöneticilik rolü kesintisiz büyüyecektir.»¹⁷

Sosyalizm koşullarında işçi sınıfının sosyal yeri ve rolü sorunlarına değin koskoca anti - marksist literatürün analizi, bizlere iki temel ideolojik akımın özelliklerinin altını çizme olanağı vermektedir.

Birincisi, burjuvazinin ve anti - komünizmin bu sorun hakkında ortaya attıkları çok sayıdaki teorik konsepsiyonlar arasında bir birlik veya aralarında bir uyum yoktur. Teorik konsepsiyonlarının çok çeşitli olması, «özgürlük», «düşün zenginliği», «karşıtlık», hatta «çelişkili» sonuçlar varmışçasına bir görünüm verebilir; fakat tüm bu konsepsiyonları birleştiren genel bir nokta vardır: onların hepsi, işçi sınıfının gerçek yerini ve rolünü ters gösterme ortak soyal - sınıfsal ve ideolojik - siyasal isteğine bağlıdır.

İkinci özellik te şundan ibarettir: burjuvazi ve anti - komünizmin ideolojik konsepsiyonları, sosyal demokratizmin, Neo - Troçkizmin, sağ ve «sol» revizyonizmin ve Maoizmin görüşleri ile özdeştir. Hepsi ortak tezler savunmakta ve beraber çalışmaktadırlar. Tüm bu akımlar bugün sosyalist ülkelerdeki işçi sınıfının «burjuvalaştığına», sosyalist devletin işçi sınıfını «sömürdüğüne» onun tarihsel görevinin komünist partisinin yönetici ve yönlendirici

dirici rolü ile değiştirildiğine dair teorik sahtekarlıkları paylaşmakta ve açıkça propaganda etmektedirler.

Bu birlik ve ortak hareket, burjuvazi ile oportünizmin ideolojik konsepsiyonlarının orantılı bağımsızlığının temelini kazmaktadır. Sosyalist ülkelerin sosyal, ekonomik ve siyasal açıdan hızlı tempolarla gelişmeleri, revizyonistlerin ideolojik - siyasal yozlaşmasını çabuklaştırmakta, onların burjuvaziye ve anti - komünizme yardımcı olduklarını açıklamaktadır. Aynı zamanda, dünyanın toplumsal ilerleyişi, Marksizm - Leninizmin, işçi sınıfının kapitalizmin mezar kazıcısı ve sosyalist toplumun kurucusu olarak dünya çapında oynadığı tarihsel role ilişkin öğretisini parlak bir biçimde doğrulamaktadır.

NOTLAR

- ¹ K. Marx - F. Engels, *Toplu Eserleri*, c. 4, s. 431
- ² R. Aron, *Progress and Disillusion The Dialectics of Modern Society*, New York — Washington — London, 1968, s. 95
- ³ D. Bell, *Twelve Moods of Prediction*, Jn. Deadalus, Vol. 93. No. 3, Summez, 1964, s. 860
- ⁴ D. Bell, *Sanayi Toplumu Sonrası, Teknoloji ve Politika*, Varna'daki Sosyoloji Kongresinde Rapor, s. 29
- ⁵ D. Bell, *The Coming of Post - Industrial Society*, New York, 1973, s. 114
- ⁶ Bak. A. Lilov, *İdeolojik Çalışmaları, Partinin Onuncu Kongresi ve Yeni Programı Tarafından Ortaya Atılan Ödevler Düzeyine Çıkaralım*, Sofya, 1974, s. 60
- ⁷ Bak. P. Kapitanov, «Gelişmiş Sosyalizm Demokrasisi, Sonuçlar ve Gelişme Problemleri», *Rabotniçesko Delo*, No: 317, 13. XI. 1974
- ⁸ *Büyük Sovyet Ansiklopedisi Yılığ*, 1973, s. 20
- ⁹ A. Lilov, «Sosyalist Demokrasiyi Daima Derinleştirmek, Sosyalizmin Objektif Yasallığıdır», *Rabotniçesko Delo*, No: 317, 13. XI. 1973
- ¹⁰ N. Birnbaum, *The Crisis Industrial Society*, New York, 1970, s. 199
- ¹¹ J. Plamenatz, *Man and Society*, London, 1968, s. 296
- ¹² V. İ. Lenin *Eserleri*, c. 20, s. 143
- ¹³ H. Frankel, *Capitalist Society and Modern Sociology*.
- ¹⁴ V. İ. Lenin, *Eserleri*, c. 31, s. 26
- ¹⁵ L. İ. Brejnev, «Lenin Yolunda», *Eserleri*, c. 2, s. 250,
- ¹⁶ V. İ. Lenin, *Eserleri*, c. 40, s. 254
- ¹⁷ *Bulgaristan Komünist Partisi Programı*, 1971, s. 64

Sovyetler Birliği Haberler Ajansı "TASS"

Ayin Haber Özetleri (*)

SOVYETLER BİRLİĞİ 60. YILINA GİRERKEN

59 yıl önce gerçekleştirilen Ekim Sosyalist Devrimi, V. İ. Lenin'in tanımını doğrulamıştır : «Devrimler tarihin lokomotifleridir.»

Bugün hâlâ, Ekim Devrimi'nin sadece, Sovyetlerin ulusal tecrübesi olduğuna ilişkin sözler duyulabilir. Bu; bizim için, Sovyetler Birliği'ne bakarak «çıkacak - çıkmayacak» diye tahminlerde bulunulduğu zamanlardan gelen boşuk bir aksi - sedadır. Şimdi başka bir düşünce hakimdir. Batılı tarihçiler, politikacılar, ekonomistler; Ekim Devrimi'nin dünyanın ve dünya çapında bir olgu olan sosyalist uygarlığın kaderi üzerinde gittikçe artmakta olan etkisinden söz ediyorlar.

Ekim Devrimi'nin 59. Yıldönümü nedeniyle, Kremlin'deki törende yaptığı konuşmada, SBKP M. K. Politbüro üyesi Fedor Kulakov; gezegenimizin politik çehresinin, artık kendilerini sosyal ve ulusal özgürlük yolına adanmış halkların devrimci istekleri ile değiştiğini söyledi. Barış ve ilerleme yolu - Ekim Devrimi'nin yoludur.

Batılı yaşam tarzının propagandasını yapanlar, bizim, Ekim Sosyalist Devrimi'ne olan değişmez bağlılığımızı dünyaya «ideolojik dogmatizm» şeklinde göstermeye çalışıyorlar. Batılı ideologlar, dünyaya «serbest teşebbüs», «demokratik plüralizm», «gelişim toplumu» gibi çeşitli toplum modelleri önerdiler ama, kapitalizm, para hakimiyeti ve insanın insan tara-

findan sömürüsü, krizler ve işsizlikle tek başına kaldı.

Ülkemiz, bu yeni yolda pek çok güçlüğü yendi. Uluslararası gericilik, her zamanki inatçılığı ile ilerlemeye karşı çıktı, uzun süre Sovyetler Birliği'ni kabul etmedi. Etrafımıza bir karantina kordonu çekti, «demirperde» ile ayırdı, «soğuk savaş» ilan etti .

Bugün artık hiç kimse, barış içinde yanyana yaşama ideallerinin, uluslararası ilişkilerde kökleşmediğini, bunun, sağduyunun eski dünyanın köhne dogmalarına karşı, halkın yararına kazandığı bir zafer olmadığını iddia edemez. Biz, bunun, Ekim Devrimi ideallerinin yaşama geçirilmiş somut bir şekli olarak görüyor ve Sovyet yönetiminin çıkardığı «halklara barış!» kararnamesinin bir aksi olduğunu anlamını çıkarıyoruz.

Ülkemizde, yönetim, yarım asırdan fazla bir zamandır, Komünist Parti'ni kılavuzluğundaki Emekçi Milletvekilleri Meclisi'ne aittir. Toplumumuzun ekonomik temeli, kamu malı ve ekonominin, başkasının emeğinin sömürüsüne yer vermeyen planlı sosyalist sistemi sürekli değişmez kalıyor. Devlet; emek ve emek taleplerinin ölçütlerini ayarlarken, sosyal adalet ve hümanizmi kriter olarak alıyor.

Parti, kendi politikasını halka zorla kabul ettirmiyor; söz götürmez bir gerçeği esas tutuyor: eğer Sov-

(*) «**Ayin Haber Özetleri**», Sovyetler Birliği Haberler Ajansı - TASS'ın; APN Ajansının; ve Sovyetler Birliği Türkiye Büyükelçiliđi «**Basın Bülteni**» nin; Türkiye'de yayınlanan, **TÜRKÇE bültenlerinden** derlenmektedir.

yetler, hakkın edindiği tecrübelere uygun düşmüyorsa, milyonlarca insan, hiçbir zaman Parti Sovyetleri'ni dinlemeyecektir! Parti ve halk ilişkilerinin bu formülü, daha devrim öncesinde Lenin tarafından önerilmişti. Beş yıllık planlar, sosyalizm yararına güçlü kanıtlar oldu. Sovyet toplumu, bu planlarla ekonomi, kültür ve refah alanlarındaki dinamik gelişimini ölçüyor. Ekim Devrimi'nin gerçekleştiği Sovyet Rusya, dünya sanayi ürünlerinin % 3'den daha az bir kısmını üretmişti. O zamandan bu yana 45 yıl geçti: Bugün Sovyetler Birliği, tek başına dünya sanayi ürünlerinin 1/5'ini, sosyalist ülkelerin tümüyle birlikte % 40'ını üretiyor.

Bazı Amerikalı ekonomistler, onuncu beş yıllık planın (1976-80) perspektiflerini değerlendirirken, SSCB'nin bu yeni plan dönemi görevlerini yerine getirirken, ABD'deki

★

ABD'DE SEÇİMLER VE DÜNYADAKİ TAMAMLANMAMIŞ İŞLER

Amerikalılar, yeni bir kişiyi Jimmy Carter'i başkanlık görevine layık göyerek seçimlerini yaptılar. Beyaz Saray'ın yeni sahibini, (gelecek yılın 21 Ocak'ından itibaren) bizzat yurttaşları yakından tanımayı gerekli gördüklerine göre, Birleşik Devletlerin sınırları ötesindeki gözlemcilerin tahminlerinde acele etmeleri ihtiyatsız bir davranış olurdu.

Çeşitli pozisyonların ve insanların karşı karşıya bulunduğu durumda, önümüzdeki dört yıla ilişkin, Amerikan politikasını biçimlenmesinde, ülke içi ve uluslararası karakterdeki en önemli talimatların yerini belirlemek için, geçen seçim kampanyasının özelliklerine bir kez daha göz atmak doğru olacaktır.

Bu seçimler; Vietnam, Watengate ve 7.5 milyon Amerikalıyı işinden eden ve milyonlarca insanı işsizlikle karşı karşıya bırakan ekonomik krizden sonraki ilk seçimler olmaktadır.

mevcut ekonomik krizin artacağını ve böylelikle, 1980 yılında, iki ülkenin toplam ürün hacminin aynı düzeye geleceğini tahmin ediyorlar. 1980 yılı onlara böyle görünüyör.

Oysa, herşey böyle bile olsa, ülkelerimiz halklarının yarınlarından duydukları güven ve toplumlarımızın manevi zenginlikleri kıyaslanamaz. Onuncu beş yıllık plan, Parti'nin genel politika yolunda yeni bir basamaktır. Herşey halk için, herşey insan için. Gelişimimizin, iki dünya sisteminin yarışında sosyalizmin üstünlüklerini ortaya koyan yönüdür bu.

Sovyetler Birliği'nin 60. yıldönümü yılı başladı. Bu yılın, bir barış ve her aileyi mutlu kılan, sosyalist topluma yararlı, hayırlı bir emek yılı olması için, Sovyet insanları ellerinden gelen herşeyi yapacaklardır. (Fedor Breus - Politik Gözlemci -APN)

Televizyon kameraları karşısındaki hararetili tartışmalar, bu derin yaralara merhem olmadı. Aslında yaraları daha da derinleştirdi.

Amerikalılar için bu seçimler; uzun yıllardır, ABD ordusunun herhangi bir başka ülkenin işlerine silahlı müdahalede bulunmadığı koşullarda yapılan ilk seçimlerdi. Nihayet «barıştan daha ahlaki hiçbir şey olmadığına» ilişkin önemli gerçek, şimdi iktidarda bulunan başkanın ağzından duyuldu.

Uluslararası ilişkilerde «ahlaki temel»e ilişkin tartışmalarda «kuvvet politikası» mirasçıları, favori yerlerine geri dönme denemelerinden hiç te vazgeçemediler. Bu durum, adayların işveren toplumunun değerlerinden kısmen farklı olan, komünizm, sosyalizme, ulusal kurtuluş hareketine ilişkin siyasi gerçekler ve değerler konusundaki yargılarında ayrı bir güçle ortaya çıktı. Tanınmış A-

merikan diplomatı ve gazetecisi Charles Yost, tartışmaların sonunda şunları yazdı : «ABD, demokrasi ad-resine sürekli olarak belagatli komp-limanlar gönderdiği halde, sadece anti - komünist düşünceleri destekledik-leri için, tüm dünyadaki en despotik rejimlere en sürekli, üstelik raslantı sayılması olanaksız derecede sağlam bir destek gösteriyor.»

Herhalde, ABD'nin Şili demokra-sisinin devrilmesine katılması gibi, karanlık olayların ülkenin yönetici çevreleri tarafından dış politikada önceki «ahlak» anlayışına ters bir du-rum şeklinde değerlendirilmesinin kö-kü buradan gelmektedir. Böylesi bir iki anlamlılığın, geride kalan yankısı bugün de, Küba ve Vietnam dersle-rinden sonra bile başka ülkelerdeki, özellikle Doğu Avrupa'daki duruma ve düzene ilişkin yargılarını, diğer halkların işlerine doğrudan müdahale şeklinde ifade etme biçiminde or-taya çıkıyor. Kuvvet, Amerikalıların-kinde farklı bir yaşam tarzı yararına seçim yapmış olan ülkelerle konuşa-bilecek dil değildi artık.

Bu seçimler, ABD'de, uluslararası gerginlik yumuşaması sürecinin başlangıç girişimleri aşamasından çı-kıp geniş anlaşma ve pratik işbirliği olanakları - özellikle Avrupa çerçe-vesinde - açmaya başladığı koşullar-da yapılan ilk başkanlık seçimleridir. Bu süreç, Sovyet - Amerikan ilişkile-rini de ilgilendirmektedir. İki ülke arasındaki ilişkilerin barış içinde bir-likte yaşama ilkeleri temelinde nor-malleştirilmesine ilişkin antlaşma-lar, nükleer savaşın önlenmesi konu-sundaki antlaşmalar ve nihayet stra-tejik silahların sınırlandırılması konu-sundaki, gelecekte alınacak önlem-lerin hazırlanmasına ilişkin Vladivos-tok antlaşması da dahil, stratejik si-lahlanma yarışının önlenmesi mesele-sinde atılan ortak adımlar, bu süreç-de doğrudan ilişkiye sahiptir.

Meselelere sağduyuyla bakış, se-çim kampanyasının ABD'nin katkısı açısından yumuşama sürecini belirli

ölçüde yavaşlattığını ortaya koyar. Bir yandan böylesi durumlarda, ka-rarların kabul mekanizmasının çalış-masındaki kaçınılmaz yavaşlama da görünüşe göre etkisini gösteriyor. Ö-te yandan, rakip taraflar arasındaki polemğin turmanışı, çeşitli sorunları gerçek alanından duygu alanına geçi-riyor, bu durum ise, olgu ve olayların objektif değerlendirmesine yardım etmiyor. Reagan ve diğerlerinin yu-muşamayı, Angola'nın bağımsızlığı uğrındaki mücadelenin kesin sonucu-nun «suçlusu» yapma denemeleri, akımpyanın başlangıç aşaması için açık bir örnek teşkil edebilir. Bunun-la birlikte, tahrif edilmiş değil, ger-çek bir geriye bakışta ele alınırsa, Afrika konusundaki Amerikan poli-tikası ulusal kurtuluş hareketinin di-namiğiyle, tam bir uçurum teşkil e-derek gelişmiştir - gerginlik yumu-şamasıyla bunun ilişkisi yoktur -. Ne-denlerin ve sonuçların böylesi yer de-ğiştirmeleri tartışma tozuna epeyce bulanmıştır.

Seçim öncesi tartışmalarda, ger-ginlik yumuşaması sorunlarının yete-rince görüşülmemiş olması olgusunu, benim görüşüme göre, bu dünya poli-tikasının üstünlüğünün önemsenme-mesiyle açıklamak gerekmez. Ameri-kalı gözlemcilerin değerlendirmeleri-ni tahlil ederken, geniş anlamda her iki başkan adayının — Ford ve Car-ter — da doğu - batı ilişkilerine iliş-kin olarak ayrı doğrultuyu izledikleri konusundaki hakim fikri saptamak zor olmaz. Tartışmaların sona erme-sinden sonra, en dikkatli gözlemciler, Jimmy Carter'in stratejik silahların sınırlandırılmasına ilişkin etkin bir antlaşmanın gereğini, nükleer silah-ların yayılmaması ve silahsızlanmanın diğer yönlerini özellikle vurguladığı-nı belirtme fırsatını kaçırmadılar.

Bütün bunlar, geçenlerde SBKP MK Genel Sekreteri Leonid Brejnev'-in Parti Merkez Komitesi Genel Top-lantisında ayrıntısıyla açıkladığı dünya politikasındaki tamamlanma-mış işler gündeminin büyük bir böl-ümünü oluşturuyor. ABD'deki seçim

kampanyasının Sovyet - Amerikan ilişkilerinin durumuna yaptığı etkinin de değerlendirildiği bu konuşmada, başkan adaylarının açıklamalarındaki çelişki ortaya koyuluyordu : Bir yandan, onların düşünceleri uluslararası durumun daha da normalleştirilmesi ve SSCB ile iyi ilişkilerin genişletilmesi yararınadır, öte yandan da « kuvvet politikası » ve silahlanma yarışının teşviki yönünde çağrılar yapılmaktadır. Leonid Brejnev'in belirtme gereği duyduğu gibi, « bunlarla birlikte, seçimlerden sonra Washington'da kim egemen olursa olsun, Birleşik Devletler'in, Amerikan yönetici çevrelerini durumu sağduyuyla değerlendirdikten sonra, son yıllarda sosya-

lizm dünyasıyla anlaşma yoluna girmek zorunda bırakmış olan dünyadaki gerçek kuvvet oranını kabullenmesi gerekecektir. »

Birleşik Devletlerle ilişkilerin gelişmesine, yeni bir dünya savaşı tehdidinin zayıflatılmasına, silahsızlanma konusunda gerçek önlemlere, acil uluslararası sorunların, adil ve demokratik barış ilkelerine uygun olarak çözümüne yönelik Sovyet politik doğrultusunun değişmeyeceği, son derece açık bir biçimde belirtilmiş oldu. Sovyet insanları, bu doğrultuda hareket edecek olan herkesin çabalarını yeterince değerlendirecek güçtedir. (Spartak Beglov, Politik Gözlemci -APN)

★

LEONİD BREJNEV'İN «SOYUZ - 22» UZAY GEMİSİNİN UÇUŞUNA İLİŞKİN SÖZLERİ

SBKP MK Genel Sekreteri Leonid Brejnev, Almanya Birleşik Sosyalist Partisi MK Genel Sekreteri Erich Honecker'e gönderdiği telgrafta, «Soyuz - 22» uzay gemisinin uçuş hazırlığına ve uçuşun gerçekleştirilmesine katılan Demokratik Almanya Cumhuriyeti bilim adamlarını, mühendis ve işçilerini tebrik etti.

Telgrafta şunlar belirtiliyordu : «Sovyetler Birliği ve Demokratik Almanya'dan bilim adamları, mühendisler ve işçiler tarafından hazırlanan

ve Sovyet kozmonotları tarafından gerçekleştirilen bu uzay denemesi; uzay boşluğunun barışçı amaçlarla, SSCB, Demokratik Almanya ve tüm sosyalist topluluk ekonomisi ve biliminin yararına incelenmesi ve kullanımı alanında ülkelerimizin yaptığı sıkı işbirliğini ifade ediyor. 7 Ekim 1975 tarihinde imzalanmış olan Sovyetler Birliği ve Demokratik Almanya arasındaki dostça işbirliği ve karşılıklı yardım anlaşmasının başarıyla hayata geçirilmesinin yeni bir örneği oluyor».

★

«PRAVDA» NİN LUSAKA'DA GÖRÜŞMELERE İLİŞKİN YORUMU

«Pravda» gazetesinde; Tanzanya, Mozambik, Angola, Botswana ve Zambiya devlet başkanlarının, Zimbabve Halk Kurtuluş Hareketi liderleri ile yaptıkları görüşmelerin sonuçlarını yorumlayan M. Zenoviç, şunları yazıyor : «Lusaka görüşmelerine katılanlar tarafından ortaya atılan öneri, bağımsız Afrika'nın, kıtanın nihai kurtuluşu için yapılan mücadelede, insiyatifi ırkçılara ve onların koruyucularına bırakmak niyetin-

de olmadıklarını kanıtlamaktadır.»

Lusaka konferansında katılanlar tarafından ortaya atılan, Zimbabve'nin kurtuluş planının, ilke olarak kabulü, yöneticilerin sömürgeci ve ırkçı rejimi aynı derecede tanınmaları demek olan Rodezya sorununun «çözümlemesine» ilişkin Amerikan - İngiliz planından bütünüyle farklıdır. Beş devlet başkanı hükümetin kuruluşu ve yeni bağımsız devletin anayasasını hazırlama sorununun, ancak

Zimbabve'nin özgürlüğü için savaşanlar tarafından çözümlenebileceğinde ısrar etmektedirler.

M. Zenoviç, «kıtanın güneyindeki devrimci olayların artış koşullarında Zimbabve, Namibya ve Güney Afrika Cumhuriyeti'nde bulunan yurtsever-

★

BATININ GÜNEY AFRIKA'YA OLAN İLGİSİ NASIL DOĞDU

TASS Ajansı gözlemcisi İvan Ablamov, ABD ve Büyük Britanya devlet adamlarının Güney Afrika'ya ilişkin planlarını hemen hemen Afrika halklarının çıkarları konusunda kaygı belirtisi olarak betimlediklerini belirtiyor.

Aslında bu devletler, Afrika'nın güneyini kendi tekelleri için ucuz hammadde deposu olarak ele alıyorlar. Amerika'nın ithalatında, Güney Afrika'dan getirilen stratejik hammadde payı şu şekilde : sanayi elmasları % 100, uranyum % 58, manganez % 44, kobalt % 36, petrol %

★

SOVYET ORTA ASYA CUMHURİYETLERİNDEN HABERLER

Özbekistan'da Eski Mimari Eserler Muhafaza Edilmektedir :

Özbekistan'da 6.000 tarihi, kültürel ve mimari eser, devletin kontrolü altına alınmıştır. Bu arada uluslararası kataloglarda kaydolunan, dünyaca bilinen şaheserler vardır. İnsanlar, güzel Registan Medresesi'ni, Bibi Hanum camilerini, Samani ve Çar - Bakra türbelerini, Taş - Hauli Sarayı'nı ve Pavlan - Darvaz Kapısı önündeki mimari eseri görmek için, binlerce kilometre uzaklardan, Semerkant'a, Buhara'ya, Şahrısıyabz ve Hiva'ya gelirler.

Özbekistan'ın tarih - kültür mimarisi, mimari eserlerle tükenmiyor. Vadilerde ve dağ eteklerindeki binlerce tepe, eski meskun yerlerin arkeolojik izleridir. Bunların bazıları, milattan

lerin mücadelelerinin, emperyalizmin Afrika'daki son ırkçı - sömürge kalelerinin ortadan kaldırılması sorununa katkıda bulunabilmesi için dayanışmayı «öngördüğünü» belirtmektedir. («Pravda» -APN)

33, krom % 23.

Bu bölgedeki Amerikan sermaye yatırımları 1.7 milyar dolara eşit ve ABD'nin Afrika'daki uzun vadeli tüm sanayi yatırımlarının % 40'ını teşkil ediyor. İngiliz şirketleri de Amerikan tekellerinden geri kalmıyorlar.

Batılı tekellerin kıtanın güneyindeki ucuz hammaddeleri ve insan kaynakları, sömürme planlarından kendi arzularıyla vazgeçtiklerini düşünmek çok zor. Onların gerçek amaçları, Güney Afrika'yı tekeller için hammadde rezervi ve sürüm pazarı olarak korumaktır.

önce ikibininci yılına aittir.

Sovyet Devleti kurulduğu ilk günden beri, eski kültür mirasını koruma işine kaygı göstermeye başladı. Özbekistan'da eski anıtları, sanat ve doğa eserlerini koruma işiyle uğraşan Türkistan Komitesi kurulmuştu. Sonra bu komite, Özbekistan Cumhuriyet Komitesi olarak adlandırılmaya başlandı. 1968 yılında Özbekistan Yüksek Şurası, kültür eserlerinin korunmasına ilişkin bir yasa kabul etmişti.

Devletin bu işe ayırdığı ödenekler, yıl geçtikçe artıyor. Özbekistan'da bu işe 1976 yılında 2 milyar 260 milyon ruble ayrılmıştı. Buna, her yıl Cumhuriyetin bilimsel örgütlerinden Özbekistan Bilimler Akademisi'nin, Hamza adlı Sanat Enstitüsü, Taşkent ve Semerkant Üniversiteleri, müzeler

ve Özbekistan'ın kültürel ve tarihi eserlerini koruma derneğinin yaptıkları pek büyük maddi ve yaratıcı katkıyı da eklemek gerekir. Pekçok meşhur mimari eserler restore edilmiştir. Pek çok mimari ve arkeolojik eserler devletçe korunmaya başlanmıştır. Son yıllarda yapılan arkeolojik araştırmalar sayesinde, eskiden bilinen uygarlıklar, yeni şahaselerden heykel, resim ve uygulamalı sanat eserleri meydana çıkarılmıştır.

Belagatli Rakkamlar :

Özbekistan Merkez İstatistik Müdürlüğü, «Özbekistan Cumhuriyeti»

nin Halk Ekonomisi - 1975 yılı» adlı yıllık dergiyi baskıya hazırlamıştır.

1940 yılında, Özbekistan'da 6 milyon 551 bin kişi yaşıyordu. 1976 yılının başlarında, 14 milyon 79 bin kişinin yaşadığı öğrenilmiştir. Bu dönemde, Cumhuriyette sanayi üretimi 13 kat, tarımda üretim 3.6 kat artmıştır. Okullarda öğrenci sayısı 1.315.100'den 3.850.800'e çıkmıştır. Yüksek okullarda 1940 - 41 ders yılında öğrenci sayısı 19.100'den, geçen ders yılında 245.300'e çıkmıştır. («İzvestiya» -APN)

★

EKONOMİK YARDIMLAŞMA KONSEYİ (SEV) VE GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER

«Ekonomiçeskaya Gazeta», «SEV ve Gelişmekte Olan Ülkeler» başlıklı makalesinde, SEV üyesi ülkelerin, gelişmekte olan ülkeler konusundaki ekonomik politikasının tam hak eşitliği, karşılıklı yarar ve tarafların egemenliğine saygı ilkelerine dayandığını belirtiyor.

«Sosyalist topluluk ülkelerinin gelişen devletlere gösterdikleri ekonomik, bilimsel - teknik yardım, partönerin otoritesini sarsacak herhangi bir politik yada başka koşulla yapılmıyor. Bu yardım, teslim edilen makine, donatım uzmanlarının çalışma ve diğer yardım ücretlerinin esas itibarıyla, geleneksel ihraç malları ve ulusal sanayi işletmelerince üretilen ürünlerle ödenmesi nedeniyle ticaretin gelişmesine de etkiye bulunuyor.

Gelişmekte olan ülkeler, SEV ülkelerinin yardımıyla, ulusal ekonomi-

lerini güçlendiriyorlar. SEV ülkeleri ise, yaptıkları yardıma karşılık olarak, kendi halk ekonomilerinde gereksinim duyulan malları alıyorlar.

Şimdi SEV ülkeleri, 75 gelişmekte olan ülkeye ekonomik ve teknik yardımda bulunuyorlar. Bu ülkeler arasındaki ticaret hacmi, 1962 yılından bu yana, 20 kattan fazla arttı. Bu dönem boyunca SEV ülkeleri tarafından gelişmekte olan devletlerde; üç binden fazla işletme ve diğer tesis, bu arada 180 makine yapım ve metal işleme fabrikası, 150 petrol tasfiyehanesi ve kimsa sanayii tesisi, enerji ve elektrik enerjisi sanayisinin gelişmesiyle ilgili 650 kadar tesis inşa ettiler veya halen etmekte. Jeolojik araştırma çalışmalarında, yeraltı servetleri çıkarımı sanayisinde, ulusal tesislerin kuruluşunda gelişmekte olan devletlere büyük yardım yapıyor. (Ekonomiçeskaya Gazeta -APN)

★

KÜLTÜREL DEĞİŞİM : SSCB BATIYI ÇOK GERİDE BIRAKIYOR

Aylık «Uluslararası Yaşam» dergisinin belirttiğine göre, gerçekler, Helsinki Konferansına katılan bazı batılı katılımcıların varılan anlaşmaların yararlılığına ilişkin ortak konuşmalar-

rın ardında, Sonuç Belge'de yer alan açık yükümlülükleri tam olarak yerine getirmekten uzak olduğunu göstermektedir.

Örneğin, son 2 yıl içinde, Sovyet

periyodik yayınlarında, Amerikan yazarlarının yapıtları 90 kez yayınlandı. 500'den fazla Fransız yazarının yapıtları Sovyetler Birliği'nin 54 halk dilinde yayınlandı. Bu yayınların tirajı 277 milyon baskıyı geçti. ABD'de, İngiltere'de, Federal Almanya'da, Fransa'da ve İtalya'da yayınlanan Sovyet yazarlarının kitaplarının sayısı ise, bu ülkelerin yazarların SSCB'de çevrilen ve yayınlanan yapıtlarının sayısından birkaç kat daha azdır.

Sinema ve televizyon filmleri değişimi alanında da benzeri bir durum mevcuttur. 1974 yılında, Sovyetler Birliği tarafından batılı ülkelere satılan 143 uzun metrajlı sinema filminden, sadece 58'i gösterildi. Batılı

ülkeler Sovyet sinema ve televizyon filmlerinin kendi iç pazarlarına girmesini önlemeye devam ediyorlar.

Sovyetler Birliği'nin tüm kentlerinin tiyatrolarında, yabancı dramaturgların piyesleri düzenli olarak sahneye koyuluyorlar. Örneğin, geçen sezon, Amerikan yazarlarının 35 piyesi Sovyet seyircilerine gösterildi. Bu sırada, Amerikan tiyatrolarının sahnelerinde ise, Rus dramaturglarının sadece 3-4 piyesi oynanıyordu.

Dergi, «SSCB'nin halkın batı kültürüyle tanışması için harcadığı çabalarla, bu doğrultuda batılı ülkelerde yapılanlar arasındaki farkın, ne derece büyük olduğu buradan da anlaşılıyor» diye yazıyor.

★

BU, KİMİN İÇİN GEREKLİ

TASS'ın «Pravda» da yayınlanan yorumunda şunlar belirtiliyor: «Japon yöneticilerinin Sovyet uçağı ve pilotu konusundaki eylemlerini, Sovyetler Birliği'ne karşı dostça olmayan eylemler, elemanter uluslararası hukuk normlarının, devletler arasındaki, üstelik komşu iki devlet arasındaki karşılıklı ilişkiler pratiğinin, hiçe sayılmasından başka türlü değerlendirmek olanaksızdır. Japon Hükümeti, bütün bu eylemleriyle, Sovyet - Japon ilişkilerini, bu ilişkilerin şimdiki durumunu ve geleceğini ağırlaştırılmaktadır».

6 Eylül'de Sovyet Uzak Doğu havalanlarından birinde, olağan eğitim uçuşları yapıyordu. Pilot V. İ. Belenko tarafından yönetilen uçak yönünü kaybetmiştir. Japonya toprakları yakınında bulunan ve dönüş için yeterli yakıtı sahip olmayan uçak, Japonya'nın Hakodate kentinin hava alanına mecburi iniş yapmıştır. Pilot, ABD'ye gönderilmiş, uçak ise, şimdiki SSCB'ye geri verilmemiştir. (Kasım ayının son günlerinde, uçağın parçalar halinde Sovyetler Birliği'ne taşınacağı, günlük basında yer almıştır. ÜRÜN).

«Herhalde Japon yöneticilerin ilk

görevi, Sovyet pilotuna Japonya'daki Sovyet yetkilileriyle temas olanağı sağlamak olmalıydı. Japon yöneticiler, başka türlü davrandılar. Sovyet pilotunu çok sıkı bir tecrite maruz bıraktılar, ki buda, ona çeşitli baskı yöntemlerinin uygulandığını kabul etmek için tüm kanıtları vermektedir.

«Sovyet tarafının ısrarlı başvurularına rağmen, Japon yöneticiler, hemen hemen dört gün boyunca V. İ. Belenko ile görüştürmeyi reddettiler. Böylece, 31. ve 32. maddeleri doğrudan doğruya, diğer devletin ele geçirilen bir vatandaşıyla bekletilmeden görüşmesini sağlamayı öngören Sovyet - Japon Konsolosluk Anlaşması'nın hükümleri kaba bir şekilde çiğnenmiş oldu.

«Japon yöneticilerin göz yummasıyla, üçüncü devletlerin meseleye müdahale etmiş olmaları da dikkati çekiyor. Sovyet uçağının Japonya'ya inişinin hemen ertesi günü, Beyaz Saray resmi temsilcisi, Başkan Ford'un Sovyet pilotuna sığınma hakkı verilmesi kararını kabul ettiğini açıkladı. Bunu yaparken, adı geçen Beyaz Saray temsilcisinin, Amerikan yöneticilerinin bile bilmedikleri, pilotun

ABD'ye sığınma hakkı isteyip istemediği konusunu bilmesi gerekirdi.

«Bu açıklamayı, kışkırtıcılıktan başka şekilde adlandırmak zordur. Sansasyonlara eğilimli olan Amerikan basını ve televizyonu bile bu açıklamayı, Beyaz Saray için herhalde seçim kampanyası düşünceleriyle çıkan 'ola-

ğandı' birşey olarak değerlendirdiler.

«Japon yöneticiler, Sovyet uçağının Japonya'ya inişi sorununu, Sovyet - Japon ilişkilerine zarar vermeyecek şekilde çözümlenmek istediklerini resmen açıklıyorlar. Ancak, gerçekler bunun tam tersini gösteriyor.»

★

DÜNYA DİN ADAMLARI MOSKOVA'DA BULUŞACAKLAR

6 - 10 Haziran 1977 tarihleri arasında, din adamları sağlam barış, silahsızlanma ve halklar arasında adilane ilişkiler kurulması için, Moskova'da bir zirve konferansı yapacaklar. Tula ve Belevskiy Yuvenaliy Metropolitanı Uluslararası Hazırlık Komitesi Başkanı, Sovyet ve yabancı gazeteciler için düzenlenen basın konferansında bunu açıkladı.

Basın Konferansı, üç gün boyunca komite toplantılarının yapıldığı Moskova'daki «Ukrayna» otelinde düzenlendi. Toplantıya dünyanın 30 ülkesinden Hristiyan, Müslüman, Budist, Sintoist ve Yahudi temsilciler katıldı.

Uluslararası Hazırlık Komitesi bir dizi rapor ve bildiriye, bu arada Yuvenaliy Metropolitanının, çağın bir dizi güncel sorununa ilişkin olarak hazırladığı raporu dinledi.

Yuvenaliy Metropolitanı, Helsinki Konferansı Sonuç Belge'sindeki önerilerin büyük bir kısmının gereği gibi yerine getirilmesinin, geniş bir kamuoyunun, hükümetlere ait olmayan örgütlerin ve halk kitlelerinin inisiyatiflerini gerektirdiğini, yapılacak aktif yardımların devletler düzeyinde varılan anlaşmaların hayata geçirilmesinde çok önemli bir rol oynayacağını belirtti. Din adamlarının da konferansın temel maddelerinin hayata uygulanmasında katkıda bulunmaları istendi.

Hazırlık Komitesi'nin çalışmalarının bitiminden sonra, APN muhabiri,

çeşitli ülkelerden gelen din adamları ile kısa görüşmeler yaptı:

Aleksey Bıçkov (SSCB) : (Evanjelist Baptistler Sovyet Komitesi Genel Sekreteri) :

— Zirve Konferansı'nın amaçları, yeryüzündeki tüm insanlar için anlamlı ve açıktır. Barış savunucuları büyük başarılarla olumlu bir denge sağlıyorlar. Ama barışın korunması meselesinde ara verilmez. Daha pek çok keskin sorun vardır ve en önemlisi de, hala süregelen silah yarışıdır. Omuzlarında İkinci Dünya Savaşı'nın tüm zorluklarını ve yoksulluklarını taşımış olan, bugün sosyal adaletin yüce ilkelerini yaşama uygulayan Sovyet halkı için, barış kıymetlidir. Barış, tüm inananlar için de kıymetlidir. Toplumumuz, barışın korunması meselesinde, bir bütün halindedir.

Raymond Goor : (Belçika - Uluslararası «Halklar Arasında Barış» Lenin Ödülü sahibi) :

— Pimen Patriği'nin zirve konferansı yapılmasını öneren girişimini, takdir ettiğimi belirtmek isterim. 1973 yılında, Moskova'da yapılan zirve konferansı sırasında, dinlerarası işbirliği konusunda, olumlu bir deneyim edindik. Önümüzdeki zirve konferansı, Kongre fikrini geliştirerek, yeryüzünde barışın sağlanması konusunda çok şeyler yapabilir.

Charles Gray (ABD) :

— Yuvenaliy Metropolitanının te-

zini destekliyoruz. Barış önemli bir sorundur. nananlar ve kilise görevlileri barışın güçlenmesi için çok şey-

ler yapabilirler. Önümüzdeki konferans, bir eylem programı hazırlamalıdır. (APN)

★

İŞSİZLİK YOK VE OLMAYACAK

SSCB Merkez İstatistik Müdürlüğü'nün geçenlerde yayınlanan bildirisinde belirtildiğine göre, 1976 yılının ilk altı ayında, SSCB'de 102 milyon 900 bin işçi ve memur vardı. İşçi ve memurların sayısı geçen yılın aynı dönemine oranla 2 milyon 200 bin kişi artmıştır.

APN Ajansı Muhabiri, SSCB Devlet Planlama Komitesi'nin emekçi kaynakları sorunlarıyla uğraşan sorumlu memurlarından, ekonomi bilimlari doktor adayı Valentin Moskalenko'ya, bu verileri yorumlamasını rica etti.

— Bu rakamlar, beklenmeyen rakamlar değildi. Son 20 yılda, Sovyet Halk ekonomisinde, işçi yerleri sayısı yılda ortalama 2 milyon ile 2 milyon 500 bin artıyordu. Planlarımızda, işçi yerleri sayısı, emekçi kaynaklarının artış oranı hesaba katılarak artırılıyor. Yani bu şu demektir ki, SSCB'de işsizlik sorunu yok ve olmaz. Tam tersine, bazı bölgelerde özellikle şimdi geliştirilen bölgelerde işçi yetmiyor.

— Yurttaşlara iş sağlama sorunu nasıl çözümleniyor?

— İlk önce ülke çapındaki sorunlardan, bundan sonra ayrı ayrı işletmeler karşısında duran sorunlardan bahsetmek isterim.

— Neden?

— Çünkü tüm ülke çapında ekonominin hızlı, istikrarlı gelişme tempoları, üretimle uğraşan pekçok tesislerin inşaatı, birçok işçilere iş sağlama olanağı veriyor. Ayrı ayrı işletmeler çapında, yani üretimi yeni daire ve tesislerin kurulması yoluyla değil, teknik yeniden - inşa yada yönetimin mükemmelleştirilmesi yoluyla artıran işletmelerde, bazan işçi yerleri azalır. Tüm bu sorunlar plana göre çözülür.

— Peki bu sorunlar nasıl çözülür?

— Sovyet planlama organları, halk ekonomisinin geliştirilmesini öngören planların uygulanması için, hangi işletmede, ne zaman, ne kadar ve ne gibi mesleklerden işçiler gerektiğini önceden hesaplayabilir ve potansiyel emekçi kaynakları üstüne, önceden bilgi edinebilirler.

SSCB'de her işletme plana göre çalışır, bir yıl ve beş yıl içinde neler yapması gerektiğini, bunun için ne gibi kaynaklar ayrılacağını, ne kadar işçi ve mühendis gerekeceğini bilir. Bazı hallerde işletme ve müesseselerde, işçilerin sayısını azaltmak gerekir. Bu hallerde işten yoksun olanların hepsine başka yerde iş sağlanır, ya da bunlara yeni meslekler öğretilir. İşçinin, kendine iş sağlamadan işten çıkarılması yasa ile yasaklanır. Yönetimin, işçi yerlerinin azalmasına neden olan yada işçilerin mesleklerini değiştirmelerini gerektiren teknik ve teknolojik yeniliklerin, uygulamalı işine önceden hazırlanması gerekir. İşçilere, başka yerlerde iş sağlama-yıp, yada bunlara yeni bir meslek öğretmeyip, işten çıkaran işletmelerin yönetimi bunlara iş ücreti vermek zorunda kalır.

— Böyle haller olur mu?

— Tabii olur. Fakat pek az. Bu, SSCB Anayasası'nın yazılan çalışma hakkının ek güvencesidir. Tabii böyle birşey, ne işletmenin ne de devletin işine gelir. Böyle hallerde yol açan yönetici, planlı sosyalist ekonomi sisteminin üstünlüklerinden yararlanmasını bilmeyen pek fena bir yönetici olur.

— Gelecekte gerekecek olan emekçi sayısı nasıl hesaplanır?

— Bu iş, plana göre yapılır. Ay-

rı ayrı bölge, kent ve cumhuriyetlerde ve tüm ülke çapında, demografik ve sosyal etkenler hesaba katılarak bu iş yapılır. Üstelik, yalnız işçi gücünün doğal artışı değil, bugüne kadar toplumsal üretim alanına getirilmeyenleri, ekonomiye getirme olanakları da hesaba katılır.

Söz konusu olan şeyler, ekonomik planlar hazırlanırken, şu veya bu bölgede üretimin artış hızı belirlenirken, sermaye yatırılırken, kesinlikle gözönünde bulundurulur. Örneğin, Orta Asya ve Kafkasya cumhuriyetlerinde nüfusun hızla artması, son yıl-

★

L. İ. BREJNEV'İN SOSYALİST ÜLKELER GENÇLİK BİRLİKLERİNİN YÖNETİCİLERİYLE YAPTIĞI GÖRÜŞME

SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev, sosyalist ülkeler gençlik birliklerinin yöneticileriyle 9 Kasım'da Kermlin'de görüştü.

Görüşmeye, Sovyetler Birliği Komünist Gençlik Birliği Sekreteri MK Birinci Sekreteri Y. M. Tyajelnikov ve Sovyetler Birliği Komünist Gençlik Birliği MK Sekreterleri de katıldılar.

L. İ. Brejnev, sosyalist ülkeler gençlik birlikleri yöneticilerini içtenlikle selamladı, gençlik birliklerinin Moskova'daki konferansın başarıyla tamamlanmasından duyduğu memnuniyeti belirtti, bu konferansın; gençlerin eylem birliğini, halkların yararına ve barış adına daha da güçlendireceğini söyledi. Böylesi bir işbirliği her zaman yararlıdır.

L. İ. Brejnev, «dünyada, komünist ve işçi partilerinin tepki göstermeleri gereken çok önemli olayların cereyan ettiğini herkesin bildiğini söyledi.

«Bu zaman zarfında, eylem birliğinin daha da geliştirilmesine ve uluslararası komünist harekette işbirliğinin güçlendirilmesine ilişkin önemli kararlar alan, Berlin'deki Komünist ve İşçi Partileri Konferansı gibi önemli olaylar meydana geldiğini biliyorsunuz.

larda orada birçok sanayi tesislerinin kurulmasını gerektirmişti.

— Planı uygulamak için sadece işçi gücü değil, belli meslekten uzmanlar gerekir. Bu etken nasıl hesaba katılır?

— Ekonomi planında, mal çıkarımlarıyla ilgili görevler, belli meslekten işçi ve memurların yetiştirilmeleriyle ilgili görevlerle birleştirilir. Yüksek, orta dereceli meslek okulları, teknik sanat okulları şebekesi, ekonominin şimdiki ve ilerdeki gereksinimleri hesaba katılarak oluşturulur. (Aleksandr Guber -APN)

«Helsinki Konferansı ve önemli bir uluslararası belgenin imzalanması da, başka bir büyük olaydı. Diğer sosyalist devletlerle birlikte ve tüm barışsever güçlerin desteğiyle giriştiğimiz çabalar sonucunda, nükleer savaş tehdidinin uzaklaştırılabilmesi, barışın daha güvenilir, gerginlik yumuşamasının ise daha sağlam hale getirilebilmesi de bunu ifade etmektedir. Gezegenimizde barışı korumak, kuşkusuz basit bir iş değil. Bu büyük görev, pek çok çaba harcamayı gerektiriyor ve bu planda partilerimizin eylem birliği, çözümleyici öneme sahiptir.

«Diğer bir sorun, yeni insanın, sosyalist ideolojimizi kabul etmiş, politik ve ahlaki bakımlardan örnek olmuş, sosyalizm ve komünizm ideallerine bağlı insanın eğitimi üzerinde çalışmasıdır. Bu konuda omuzlarımızda büyük bir sorumluluk bulunuyor. Genç neslin temsilcileri olan sizlere de oldukça önemli bir rol düşüyor.»

Küba'da yapılacak olan 11. Dünya Gençler ve Yüksek Okul Öğrencileri Festivali'nin hazırlıklarına değinen L. İ. Brejnev şunları söyledi : «Festival hareketi büyük önem taşıyor ve önümüzdeki festivalin Küba'da, sosyalist Küba'da yapılması çok iyi bir şeydir.

Bu devrimci özgürlük adasının bu kararı iyi karşıladığına inanıyorum.»

L. İ. Brejnev, sözlerini şöyle sürdürdü: «Şimdiki görüşmenin katılımcıları arasında Vietnam Gençlik Birliği'nin yöneticilerinin de bulunduğunu belirtmek bana mutluluk veriyor. Geçenlerde yapılan, Partimiz Merkez Komitesi'nin genel toplantısında, artık sosyalist olan Vietnam'dan ayrı bir duyguyla söz ettim. Biz Vietnam'a her zaman yardım ettik. Vietnam bizim için kardeş ülkedir.»

★

KÜBA ALEYHTARI PROVOKASYONUN İÇYÜZÜ

«Pravda» gazetesi, Küba'nın Madrid'teki bir uçak firması temsilciliği binasındaki patlamanın, son zamanlarda hızlandırılan Küba aleyhtarı provokasyonun yeni bir halkası olduğunu yazıyor. Gazete, Ekim ayı başında Barbados'dan Hawai'ye gitmekte olan bir Küba uçağına yapılan sabotajı ve ölen 73 kişiyi hatırlatıyor. «Bu sabotajı örgütleyenlerin ve katılımcıların CIA ile

★

YAYLAR ÜZERİNDE KENTLER

İnsanların, 8 dereceli depremde bile kendilerini huzur içinde hissedecekleri yaylar üzerinde kurulan çok katlı binalar, yakın bir gelecekte sismik bölgelerde olağan bir şey olacak. Şimdi bu türden ilk binalar, Türkmenistan'ın başkenti Aşkabad'da (Orta Asya) başarıyla deniyor.

Bu haber, Kişinev'de yapılan Sovyetler Birliği Sismik İnşaat Uzmanları Konferansında verildi. İnşaatın temeli ile gövdesi arasına yerleştirilen

★

MİHAİL SUSLOV'UN DOĞDUĞU YERDEKİ BRONZ BÜSTÜ

İki kez Sosyalist Emek Kahramanı olan, Politbüro üyesi, SBKP MK Sekreteri Mihail Suslov'un bronz büstü, Ulyanov bölgesindeki (Volga'da) Şahovskiy köyünde törenle açıldı.

★

L. İ. Brejnev, son olarak görüşme katılımcılarına çalışmalarında başarılar diledi.

Görüşmede Y. M. Tyajelnikov da bir konuşma yaptı.

Demokratik Alman Cumhuriyeti ve Sosyalist Romanya Cumhuriyeti temsilcileri, görüşme katılımcıları adına yoldaş L. İ. Brejnev'i selamladılar ve Leonid Brejnev'e bu samimi görüşme için minnettarlıklarını ifade ettiler.

sıkı sıkıya ilgili olduğunu, hatta bunlarda bazılarının ABD'de özel bir hazzırlıktan geçirildiği doğrulanıyor».

Gazete «Amerikan yetkili çevrelerinin izleri gizlemeye çalışarak son zamanlarda Küba'ya karşı yoğun bir kampanya açtıklarına» işaret ediyor ve «ama hiç kimseyi aldatamayacaklar» diyor.

çelik yaylar, her türlü yer sarsıntısında otomatik olarak yaylanacak ve yıllarca hizmet edebilecek.

Sovyet tasarımcıları, depreme dayanıklı binalar için orijinal ve etkili birkaç konstrüksiyon hazırladılar. Küre şeklinde, kaygan ve sallanan destekler üzerinde duran binaların, deneme örnekleri artık Kırım'da, Kafkasya'da, Uzak Doğu'da ve Orta Asya'da inşa edilmiş durumda. (APN)

Bilindiği gibi, SSCB'de iki kez Sosyalist Emek Kahramanı olan kişilerin doğdukları yerlere bronz büst'leri yapılır. (TASS - APN)

SSCB'DE ÖĞRETMENLER GÜNÜ

Hemen hemen 3 milyona yakın Sovyet öğretmeni, 3 Ekim günü mesleki bayramlarını kutladılar. Tüm gençliğin, orta öğretim yapmasının gerçekleştirildiği ülkede, öğretmenlik, bugün en saygıdeğer mesleklerden biridir. 80'den fazla pedagoğ Sosyalist Emek Kahramanı, 35 bin öğretmen de cumhuriyetin Emektar Öğretmeni ünvanı gibi, SSCB'deki en yüksek ünvanları taşırlar.

«Pravda» gazetesi, öğretmenlere ayırdığı başmakalesinde, SBKP MK Genel Sekreteri Leonid Brejnev'in şu sözlerine yer veriyor : «Öğretmenlik, ülkemizde halkın en çok saygı gös-

terdiği mesleklerden biridir. Öğretmen zamanla bağıntıyı gerçekleştirir. Nesiller zincirinde bir halkadır, günümüzden geçmişe doğru bir bayrak yarasını sürdüren kişidir».

Sovyetler Birliği'ndeki her altı kişiden biri öğretim yapmaktadır. Her sabah okul sıralarına oturan öğrenci sayısı 40 milyondur. Bu sayı birçok ülke nüfusundan daha fazladır. Sovyet okullarında dersler 46 dil üzerinden verilir. Genç yurttaşlar, öğretim dillerini — ana dili yada Rusça — kendi isteklerine göre seçerler. (TASS - APN)

★

SSCB MÜSLÜMANLARININ ÇAĞRISI

Taşkent'te sona eren, SSCB Müslümanları Konferansı'nda kabul edilen ve tüm iyi niyetli insanlara yapılan çağrıda : «Biz müslümanlar, iki kanlı dünya savaşına sahne olmuş olan, Avrupa kıtasındaki uluslararası gerginliğin azalması yönünde oluşan eğilimi selamlıyoruz» deniliyor. Konferans, Orta Asya ve Kazakistan Müslümanları İlahiyat Dairesi'nin XXX. yılı nedeniyle yapıldı. 20 ülkeden pek çok tanınmış din adamı konferansa katıldı.

Müslüman liderler, İsrail askerlerinin işgal edilen bütün Arap toprak-

larından çıkarılmasını, Filistin'in Arap halkına yasal hakların sağlanmasını zorunlu sayıyorlar. Çağrıda, insanların ırk ayrımı ve aparteid nedeniyle acı çektikleri Güney Afrika'daki durumun büyük bir endişe uyandırdığı belirtiliyor.

Konferans katılımcıları, bütün ülkelerin iyi-niyetli insanlarını, tehlikeli savaş ocaklarının ortadan kaldırılması, bütün dünyada sağlam bir barışın sağlanması, halklar arasındaki dostluk ve işbirliğinin geliştirilmesi için birleşmeye çağurdular. (APN)

★

DÜNYADAKİ EN UCUZ KENT ULAŞIMI

Dünyanın birçok başkent yöneticisi, yolcu taşıma deneyimlerini artırmak için Moskova'ya geliyor. Ulaşım işlemleri ise, genişlemeye ve mükemmelleşmeye devam ediyor.

400 otobüs, trolleybüs ve tramvay sefer yoluna, yeni 5 yıllık planda 60 daha ilave olunuyor. Başkent'in güneyinde ve batısında kurulmakta olan, meskun bölgeler ile merkezi birleşecek olan iki yeni metro açılacak.

Elektronik de ulaştırma işçilerinin hizmetinde artık. Otomatlar, en

işlek yolların yükünü azaltacak olan amaca en uygun olanını seçiyor.

Kent yöneticileri, ulaşımın modernleştirilmesi için büyük paralar harcıyorlar. Gene de, son 30 yıl içinde ulaşım ücretleri hiç değişmemiştir ve dünyadaki en ucuz ulaşım ücretidir. Metro ücreti mesafeye bağlı olmaksızın 5 kopyektir. Bu, New - York kentindeki metro ücretinden 5 kışur kez daha ucuzdur. Trolleybüs ve tramvay tarifeleri ise daha ucuzdur. (APN)

Temel yayınlar

LEONİD BREJNEV

AMACIMIZ : BARIŞ VE SOSYALİZM
ADİL, DEMOKRATİK BİR BARIŞ İÇİN, ULUSLARIN
GÜVENLİĞİ VE ULUSLARIN İŞBİRLİĞİ İÇİN
SOSYALİZMİN ELLİ - YILLIK BÜYÜK - BAŞARILARI
17.50 LİRA

KONSTANTİN ZARODOV

LENİNİZM

VE

KAPİTALİZMDEN SOSYALİZME GEÇİŞ

30 LİRA

LENİNİZM VE MODERN ÇİN

SSCB Uzak Doğu Bilimler Enstitüsü

ÇIKIYOR

DÜNYA SOSYALİST SİSTEMİ

VE

ANTİ - KOMÜNİZM

SSCB BİLİM KURULU

ÇIKIYOR

Not : «Temel Yayınlar»ın yönetim yeri değişmiştir. Bundan böyle
«Temel Yayınlar»la ilgili her türlü yazışmalar ve görüşmeler
için ilgililere duyurulur.

TEMEL YAYINLAR YÖNETİM YERİ: Necatibey Cad. No: 26/29
Yenişehir - ANKARA

YAZIŞMA ADRESİ : P.K. 102 Kızılay - ANKARA
P.K. 309 Bakanlıklar - ANKARA

16

ürün yayınları

30lira

komünist ve işçi partilerinin 4 TOPLANTISI

- 1957 MOSKOVA
- 1960 MOSKOVA
- 1969 MOSKOVA
- 1976 BERLİN

- toplantı belgelerinin tamamı
- berlin konferansındaki konuşmalar

p.k.41 sirkeci - istanbul

TÜSTAV